

ingediend op **1017** (2021-2022) – Nr. 2
6 juli 2022 (2021-2022)

Verslag van de hoorzittingen

namens de Commissie voor Welzijn,
Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding
uitgebracht door Katrien Schryvers, Koen Daniëls en Ann De Martelaer

over het voorstel van resolutie

van Celia Groothedde, Hannes Anaf, Meyrem Almaci,
Hannelore Goeman, Jeremie Vaneekhout en Freya Van den Bossche

over de crisis in de kinderopvang

Documenten in het dossier:
1017 (2021-2022) – Nr. 1: Voorstel van resolutie

Samenstelling van de Commissie voor Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding:

Voorzitter: Stefaan Sintobin.

Vaste leden:

Koen Daniëls, Veerle Geerinckx, Elke Sleurs, Tine van der Vloet, Katja Verheyen;
Immanuel De Reuse, Stefaan Sintobin, Suzy Wouters;
Maaïke De Rudder, Katrien Schryvers;
Freya Saeys, Maurits Vande Reyde;
Ann De Martelaer, Jeremie Vaneekhout;
Freya Van den Bossche.

Plaatsvervangers:

Allessia Claes, Piet De Bruyn, Freya Perdaens, Sarah Smeyers, Annabel Tavernier;
Yves Buysse, Ilse Malfroot, Frieda Verougstraete-Deschacht;
Vera Jans, Kurt Vanryckeghem;
Gwenny De Vroe, Emmily Talpe;
Johan Danen, Celia Groothedde;
Conner Rousseau.

Toegevoegde leden:

Lise Vandecasteele.

INHOUD

I.	Uiteenzetting door Barbara Dupuis	6
II.	Uiteenzetting door Mieke Daems	8
III.	Uiteenzetting door Anne Lambrechts	10
IV.	Uiteenzetting door professor Michel Vandebroeck	11
	1. Potentieel van kinderopvang	11
	2. Kwaliteit.....	11
	3. Kwaliteit in Vlaanderen	12
	4. Beïnvloedende factoren.....	12
	4.1. Aantal kinderen per begeleider.....	12
	4.2. Competenties	12
	4.3. Groepssamenstelling	12
	4.4. Materiële condities	12
	4.5. Aanbodsubsiëring	12
	4.6. Personeelscrisis	13
	5. Samenvattend	14
V.	Uiteenzetting door professor Wim Van Lancker	14
	1. Inleiding	14
	2. De problemen in de Vlaamse kinderopvang	14
	3. Een vergelijking met Nederland en Zweden	15
	3.1. Gebruik van kinderopvang naar leeftijd	15
	3.2. Gemiddeld aantal uren per week in de kinderopvang.....	15
	3.3. Uitgaven voor kinderopvang in percentage van het bbp.....	15
	3.4. Publieke uitgaven in euro per kinduur in de kinderopvang	15
	4. Het trilemma van de kinderopvang in Vlaanderen.....	16
	5. Mogelijke uitwegen binnen het huidige systeem	16
	5.1. Betaalbaarheid.....	16
	5.2. Verlofstelsels	16
	6. Conclusie	17
VI.	Uiteenzetting door Dieter Vanhecke en Bruno Vanobbergen	17
	1. Evolutie	17
	2. Ratio	18
	3. Workforce	18
	4. De toekomst.....	20
	4.1. 'Vroeg en nabij' als toekomsttoefening	20
	4.2. Visie op de toekomst van kinderopvang.....	20

VII.	Uiteenzetting door het Consortium Kinderopvang	21
1.	Het Consortium Kinderopvang	21
2.	Vertrekken vanuit de visie op kwaliteit	21
3.	Waarom investeren?	22
4.	Zeven actiepunten.....	23
4.1.	Verlaag de ratio	23
4.2.	Voldoende en kwalitatief personeel.....	23
4.3.	Beter statuut	24
4.4.	Betere omkadering	25
4.5.	Keuzevrijheid stimuleren	25
4.6.	Financiële leefbaarheid organisatoren	26
4.7.	Monitoring pedagogische kwaliteit	26
VIII.	Vragen van de parlementsleden.....	27
1.	Vragen van Ilse Malfroot	27
2.	Vragen van Freya Saeys.....	30
3.	Vragen van Koen Daniëls.....	32
4.	Vragen van Lise Vandecasteele	34
5.	Vragen van Katrien Schryvers.....	38
6.	Vragen van Celia Groothedde.....	40
7.	Vragen van Hannes Anaf	44
8.	Vragen van Maaike De Rudder	46
IX.	Antwoorden	46
1.	Antwoorden van Barbara Dupuis	46
2.	Antwoorden van Mieke Daems	50
3.	Antwoorden van Anne Lambrechts	51
4.	Antwoorden van Mieke Coulembier	54
5.	Antwoorden van Bruno Vanobbergen	55
6.	Antwoorden van Dieter Vanhecke	55
7.	Antwoorden van Michel Vandebroeck	56
8.	Antwoorden van Wim Van Lancker	58
9.	Antwoorden van Mieke Segers	59
10.	Antwoorden van Peter Emmery.....	61
11.	Antwoorden van Lutgard Vrints.....	61
12.	Antwoorden van Nathalie Winters.....	63
X.	Replieken van de parlementsleden	65
1.	Replieken van Ilse Malfroot.....	65
2.	Replieken van Celia Groothedde	66
3.	Replieken van Maaike De Rudder.....	67
4.	Replieken van Lise Vandecasteele.....	67

XI.	Bijkomende antwoorden	68
1.	Antwoorden van Anne Lambrechts	68
2.	Antwoorden van Mieke Daems	68
3.	Antwoorden van Barbara Dupuis	68
4.	Antwoorden van Mieke Coulembier	68
5.	Antwoorden van Dieter Vanhecke	68
6.	Antwoorden van Mieke Segers	69
7.	Antwoorden van Peter Emmery	69
8.	Antwoorden van Lutgard Vrints	70
9.	Antwoorden van Nathalie Winters	70
XII.	Gebruikte afkortingen	72

Bijlagen: zie de [dossierpagina](#) van dit document op www.vlaamsparlement.be

Op 20 april, 27 april en 18 mei 2022 hield de Commissie voor Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding hoorzittingen over het voorstel van resolutie over de crisis in de kinderopvang (*Parl.St.* VI.Parl. 2021-22, nr. 1017/1).

De commissie hoorde achtereenvolgens:

- Barbara Dupuis en Mieke Coulebier van UnieKOsignaal vzw;
- Mieke Daems van Mentés vzw;
- Anne Lambrechts van Elmer vzw;
- Michel Vandenbroeck, professor bij de vakgroep Sociaal werk en sociale pedagogiek UGent;
- Wim Van Lancker, professor Sociaal werk en sociaal beleid, Centrum voor Sociologisch Onderzoek KU Leuven;
- Dieter Vanhecke, stafmedewerker Voorzieningenbeleid Agentschap Opgroeien;
- Bruno Vanobbergen, algemeen directeur Agentschap Opgroeien;
- Mieke Segers, sectorcoördinator Kinderopvang en jeugdhulp & gezinsondersteuning, Vlaams Welzijnsverbond;
- Nathalie Winters, sectorverantwoordelijke Kinderopvang, ACV PULS;
- Lutgard Vrints, studiedienst Gezinsbond;
- Peter Emmerly, kinder- en jeugdpsychiater.

De presentaties zijn terug te vinden op de [dossierpagina](#) van dit document op www.vlaamsparlement.be.

I. UITEENZETTING DOOR BARBARA DUPUIS

Barbara Dupuis vertegenwoordigt UnieKOsignaal vzw, de beroepsvereniging voor ondernemers in de kinderopvang. Haar presentatie is opgebouwd aan de hand van negen actoren die uitdagingen ondervinden of moeten aangaan voor de belangrijke eerste duizend dagen in een kinderleven.

Een eerste actor zijn de kinderen. De huidige ratio beschouwt alle kinderen, alle opvanginitiatieven en alle omstandigheden als gelijk. De spreker meent dat dit vanzelfsprekend niet het geval is. Ze pleit voor een ratio vanuit een pedagogische invalshoek, die rekening houdt met de draagkracht van de begeleiders en contextfactoren zoals de plaats, de kinderen en de sociale mix. Dergelijke ratio dient lager te liggen dan de huidige ratio. De effectieve kind-begeleidersratio is wat telt. Het trappensysteem moet overboord en via de kindcode dient het subsidiebedrag te worden vastgelegd volgens zijn of haar noden.

De ouders zijn de tweede actor. De perceptie van de 'dure, luxueuze kinderopvang' strookt niet met het achterliggende werkingsbudget en het kostenplaatje van een trap 2A-opvangplaats. De vergoeding bedraagt gemiddeld 30 euro per dag, terwijl de werkelijke kost van een trap 2A-opvangplaats ongeveer 65 euro per dag bedraagt. Het huidige beleid staat de keuzevrijheid voor ouders in de weg, stelt de spreker. Het kiezen op gevoel of voor een specifieke pedagogische visie is voor bepaalde ouders onmogelijk wanneer de plaats niet betaalbaar en dus niet toegankelijk is. Het louter investeren in nieuwe IKT-plaatsen creëert volgens haar geen bijkomende keuzevrijheid. UnieKOsignaal vzw pleit voor een vraaggestuurde financiering met een automatische rechtentoekenning per gezin.

Een derde actor is het team van begeleiders. Verschillen in loonvoorwaarden, gekoppeld aan een subsidietrap, zetten een rem op flexibiliteit en uitbreiding. Het VIA 6-akkoord zorgt in de praktijk voor een vergroting van de kloof tussen de trappen, en benadeelt zelfs de kleinere trap 1-initiatieven. Ongeacht of men als zelfstandige of als werknemer in de kinderopvang werkt, moet het mogelijk zijn om een volwaardig loon en sociale rechten op te bouwen. Kinderopvang moet een sector op zich zijn: geen zorg, geen onderwijs. Een krachtig multidisciplinair team vraagt kansen en middelen.

De organisaties voor kinderopvang zijn een vierde actor. De marktverstoring houdt aan. Het doel was 75 procent IKT, maar het beleid blijft focussen op uitbreiding, hoofdzakelijk in nieuwe plaatsen. De vraag is of er effectief plaatsen bijkomen of dat er veeleer een vervanging is van wie stopt. UnieKOsignaal vzw roept op om alle vormen van kinderopvang gelijke kansen te geven; groot of klein, gezins- of groepsopvang, zelfstandig of niet. De discriminatie in de vorm van ongelijke subsidies moet worden weggewerkt.

Kind en Gezin is de vijfde actor. De spreker stelt vast dat deze belangrijke partner in de praktijk zelf onder druk staat. De bereikbaarheid van de dossierbeheerders, en de kennis over organisatorische aspecten van kinderopvang zijn ontoereikend. Ook noemt ze het feit dat dossierbeheerders organisaties begeleiden en informeren, maar tegelijkertijd ook deel uitmaken van de handhaving, niet gezond. Het is dringend tijd dat Kind en Gezin zijn rol als transparante en neutrale partner van kinderopvang herstelt en zijn taken opneemt: coaching vanuit de overheid; transparantie als een partner van de kinderopvang die responsabiliseert; meer gedetailleerde informatie bieden aan ouders over kinderopvang; goede regelgevende basis voor toezicht en handhaving; efficiënte administratie én innovatie.

Een zesde actor is de Zorginspectie. De spreker vraagt zich af of alle opvangdiensten op eenzelfde manier worden geïnspecteerd. UnieKOsignaal vzw vraagt dat de Zorginspectie inzet op toezicht, inspectie en op bekrachtiging door meer en kortere inspecties door gespecialiseerde ambtenaren met een bepaald focusgebied; motiverende verslagen die plus- en minpunten bevatten en verslagen die transparant en leesbaar zijn, met omkadering, woord en weerwoord. Bij klachten zouden meerdere ouders betrokken moeten worden in het onderzoek.

De pedagogische coaches zijn de zevende actor. De spreker hekelt het 'deficitdenken'. De groep 'kneusjes' die geholpen moet worden omvat heel wat organisaties die zich op het vlak van ondernemerschap en visie onderscheiden, met vaak heel mooie resultaten tot gevolg. Door het deficitdenken komen de verscheidenheid en diversiteit onder druk te staan. Kinderopvang heeft handen nodig, structureel op de werkvloer. Maar dat is niet wat VIA 6 en Mentis vzw bieden. Draagkracht en draagvlak zijn nodig alvorens pedagogische coaches een kwaliteitsverbetering kunnen bewerkstelligen.

De achtste actor is de samenleving. Het staat buiten kijf dat kwalitatieve kinderopvang dienstbaar is voor de samenleving. Er is samenwerking met de lokale overheid via een Lokaal Overleg Kinderopvang, een Loket Kinderopvang of een Huis van het Kind. De transparantie en neutraliteit van lokale besturen is echter te weinig duidelijk. Er zit een spanningsveld op hun rol als aanbieders van kinderopvang en hun adviserende rol. Zeker in kleine gemeenten wordt ook een gebrek aan kennis over de kinderopvangsector vastgesteld. UnieKOsignaal vzw pleit voor een nieuwe procedure van programmatie tot toekenning, onder begeleiding van een neutrale, onafhankelijke commissie met fundamenteel adviesrecht. Een lokale overheid heeft geen opdracht in de kwaliteitsbepaling van kinderopvang. Er is transparantie nodig in de verwevenheid van lokale besturen, op organisatorisch en financieel vlak.

De minister van Welzijn is de negende actor. Veel ondernemers gooien de handdoek in de ring. Wat het decreet van 20 april 2012 houdende de organisatie van kinderopvang van baby's en peuters (*Parl.St. VI.Parl. 2011-2012, nr. 1395/1 t.e.m. 7*) zou gelijktrekken, gelijke regelgeving en gelijke subsidiëring, is niet gelukt. Daardoor worden vele doelen niet gerealiseerd en wordt de diversiteit gefnuikt. De driehoek kinderopvang, ouder en overheid moet dringend worden versterkt. De spreker pleit voor een financieringssysteem dat een impuls is voor kwaliteitsverbetering. Daarvoor is een meer doorgedreven aanpak over beleidsdomeinen heen nodig. De tijd voor brainstormen over een nieuwe toekomst voor de sector is volgens de spreker voorbij. Het is nu tijd voor een totale omwenteling. De vicieuze

cirkel moet worden doorbroken om meer kwalitatieve plaatsen over te houden dan in 2014.

De spreker herhaalt tot slot de voornaamste standpunten van UnieKOsignaal vzw. Ten eerste: gelijke financiële waardering in kinderopvang met vraaggestuurde subsidiëring, volgend op de noden van het kind en het gezin. Dit geeft gelijke kansen om te ondernemen. Ten tweede: investeer in het voordeel van het kind, de ouder en de bestaande initiatieven met het behoud van plaatsen; het benutten van de bestaande plaatsen door het optimaliseren van de bezettingsgraad; en automatische rechtentoekenning voor ouders.

II. UITEENZETTING DOOR MIEKE DAEMS

De huidige crisis in de kinderopvang is niet nieuw, stelt *Mieke Daems*. Het decreet van 20 april 2012 houdende de organisatie van kinderopvang van baby's en peuters was een eerste stap naar verandering en vernieuwing, maar de realiteit stemt niet overeen met de doelstellingen van het decreet. Wel nieuw is dat de sector dit niet meer pikt, en voorzieningen de deuren sluiten of op eigen initiatief minder kinderen opvangen, ook al leiden zij hierdoor een financieel verlies.

Het decreet beoogde een afgestemde regelgeving voor de hele sector. Het pedagogisch raamwerk geeft aan wat de kinderopvang voor de kinderen, de ouders en de samenleving wil betekenen, en wat nodig is om die doelen te bereiken. Dat gaat om reflectieve medewerkers die werken in een competente organisatie. Men stelt echter vast dat kinderbegeleiders hier niet toe komen en meer zuurstof nodig hebben. Dat is een gedeelde verantwoordelijkheid. De spreker toont een slide met het model van het competent systeem. Een individuele kinderbegeleider staat niet alleen in het werken met zijn kinderen, maar is ingebed in een organisatie met ondersteuning vanuit onderzoekscentra, ondersteuningsorganisaties en de overheid.

Het ondersteuningsnetwerk Mentés vzw werd op initiatief van de Vlaamse Regering opgezet om ondersteuning te bieden aan organisaties in de kinderopvang die momenteel de minste subsidies krijgen. Dat zijn vaak kleinere, zelfstandige initiatieven met een team van twee tot vier mensen. Deze organisaties en medewerkers kampen met een zeer hoge werklast. Dat is deels eigen aan het werken als zelfstandige, met dat verschil dat ze met kinderen werken. Ze hebben een groot engagement om op een kwalitatieve manier te werken met kinderen en ouders. Veel organisaties slagen hierin, niet allemaal.

Mentés vzw focust op de ondersteuning van het beleidsvoerend vermogen van organisatoren. Dat gaat onder meer over het systematiseren van een kwaliteitsvolle werking, aandacht voor autonomie van de werknemers en innovatie. Dat is niet evident in de huidige werkomstandigheden. Het evalueren van de eigen werking vraagt tijd, maar die is er vaak niet. Mentés vzw komt gemiddeld vier keer per jaar langs bij organisaties. Daarbij worden projecten in gang gezet, met een analyse van de beginsituatie, de opmaak van actieplannen en het kritisch evalueren van de werking. Daarmee worden resultaten geboekt, maar het blijft slechts vier maal twee uur – vaak na de werkuren of tussen het dagelijkse werk door.

De komst van pedagogische coaches bij Mentés vzw zal een dankbare aanvulling zijn. Hiermee worden extra handen en nabijheid op de werkvloer gecreëerd. Er kan een goede wisselwerking tot stand komen tussen de pedagogische coaches en de andere ondersteuners.

Ook dit past binnen het competent systeem. Naast de klemtonen in het bestaande raamwerk hebben diverse experts opnieuw het belang van de eerste duizend dagen in een kinderleven beklemtoond. Kinderopvang fungeert daarbij als een

belangrijk pedagogisch milieu dat opvang, ontwikkelingskansen en zorg voor het welbevinden van kinderen en de kracht van verbondenheid biedt. Het is noodzakelijk om de individuele competenties van kinderbegeleiders te versterken. Het reflecteren over de pedagogische praktijk dient te worden gestimuleerd. Dat gebeurt het best via een externe blik.

Welke noden stelt Mentes vzw vast bij de doelgroep?

Ten eerste zijn er de organisatorische voorwaarden. In het MeMoQ-onderzoek van 2016 gaven verantwoordelijken van kinderopvanginitiatieven aan dat het omgaan met de financiële voorwaarden het moeilijkste aspect van hun job is. Dat geldt zowel in de groeps- als de gezinsopvang, in de groepen IKT en niet-IKT. Starten met kinderopvang is niet evident. De kostprijs voor een organisator is vaak hoger dan wat gevraagd kan worden aan ouders, zeker met IKT-opvang in de buurt. Ook na de start blijft het moeilijk: is de geboden kwaliteit zo zichtbaar of de moeite voor ouders om meer te betalen? Subsidies blijven nodig. Het statuut van medewerkers, met schijnzelfstandigheid en te lage uitgekeerde vergoedingen, blijft een zorg. Kleine teams zorgen voor specifieke zorgen in aansturing en medewerkersbeleid. De ratio is ook een aandachtspunt, al beseft de spreker dat door loutere aanpassing hiervan niet alle problemen opgelost zullen zijn. Onderbetaalde en ondergewaardeerde medewerkers zullen ook met een kleiner aantal kinderen vlugger fouten blijven maken.

Ten tweede is er nood aan competentieversterking. Kinderbegeleiders en leidinggevenden hebben nood aan ondersteuning. Via het kwalificatieprofiel wordt zeer veel verwacht van kinderbegeleiders. Dit zou kunnen worden gewaardeerd in meerdere functies. Mentes vzw ondersteunt de eis voor een versterkte opleiding, in samenwerking met onderwijs. De samenwerking met de CVO's is daarvan een mooi voorbeeld. Op die manier kan worden gewerkt aan de versterking van een competent systeem, via een combinatie van opleiding en leren op de werkvloer.

Een derde aandachtspunt is het tegengaan van geïsoleerd werken. Samenwerking bevordert reflectie over de praktijk en werkt inspirerend. Van bij de start is ondersteuning nodig om op termijn problemen te voorkomen. Ondersteuning op maat is nodig. Daarvoor kijkt Mentes vzw naar een versterkte samenwerking tussen de organisatoren, ondersteuners, Zorginspectie en het agentschap Opgroeien, die met in plaats van naast elkaar moeten werken.

De spreker besluit dat ondersteuning als een meerwaarde wordt ervaren. Dat is kwantitatief en kwalitatief aantoonbaar via de evaluaties. Er blijven noden. Om die aan te pakken, zijn er een aantal randvoorwaarden die via ondersteuning alleen niet opgelost kunnen worden. Ze zijn ook essentieel om de ondersteuning volledig tot zijn recht te kunnen laten komen. Het gaat om het vooropstellen van de pedagogische functie van kinderopvang. In de samenleving moeten vooral de parallellen met onderwijs duidelijk worden gemaakt. Dat vergt investeren in achtergrondkennis van medewerkers en verantwoordelijken, keuzes naar ratio en opleiding, keuzes naar financiële omkadering en medewerkersbeleid. Daarvoor is ook ondersteuning van kinderbegeleiders en organisatoren nodig, in elke fase van het organisatieproces. De spreker pleit voor transparant werken binnen een competent systeem, ieder vanuit zijn rol.

III. UITEENZETTING DOOR ANNE LAMBRECHTS

Anne Lambrechts is de oprichter en coördinator van Elmer, een vzw met vier kinderdagverblijven en een Huis van het Kind in Brussel. Ze meent dat de oplossing voor de crisis in de kinderopvang niet nog meer symptoombestrijding is, maar een systeemshift. Daarmee bedoelt ze dat kinderopvang, naast een zorgomgeving, in essentie wordt beschouwd als een pedagogische omgeving. Ze pleit ervoor de kinderopvang naar de 21e eeuw te brengen, zoals dat ook in andere landen gebeurt. Bijvoorbeeld in Zweden en Denemarken behoort kinderopvang tot de bevoegdheid van de minister voor Onderwijs.

Ruim twintig jaar ging de aandacht naar extra capaciteit door middel van 'goedkope' plaatsen in de gezinsopvang, de particuliere opvang en de IKT – trap 2B. De voorbije periode is ingezet op duurdere plaatsen, maar vooral om weggevallen, goedkope plaatsen te ondervangen. Het aantal plaatsen blijft evenwel min of meer gelijk.

Goedkope kinderopvang is volgens de spreker niet leefbaar. 80 procent van de kosten is loonkost. Er is geen marge om daar winst op te boeken. De job is niet aantrekkelijk voor medewerkers, met moeilijke uren, lage lonen en weinig mogelijkheden tot professionele mobiliteit. Er is het probleem van schijnzelfstandigheid. Er wordt een te grote flexibiliteit gevraagd van onthaalgezinnen, die bijvoorbeeld van 7 uur tot 18 uur open zijn, ook in de particuliere opvang.

De spreker legt de link met het onderwijs in Vlaanderen. Er is een kwalitatief hoogstaand, publiek onderwijsaanbod, ingericht door vzw's of openbare besturen. Er is geen beleidsfocus op thuis- of privéonderwijs. Dat bestaat, maar eerder in de marge. Waarom doet men dat dan wel voor de jongste kinderen?

De spreker pleit voor een systeemshift. De samenleving moet het pedagogisch belang van de eerste duizend dagen in een kinderleven erkennen. Als men een sterke basis biedt aan jonge kinderen, beïnvloedt dat hun hele levensloop. Kwalitatieve kinderopvang heeft dus een belangrijke preventieve waarde. Jonge kinderen hebben niet enkel nood aan zorg, maar ook aan kwaliteitsvolle, pedagogische interacties op individueel niveau. De realiteit in vele kinderopvangvoorzieningen is helaas anders. Er zijn echter ook mooie voorbeelden waar het lukt om kinderen te laten openbloeien.

Wat is daarvoor nodig? De functie van de begeleider van het jonge kind moet worden gevaloriseerd. Het aanpassen van de werkomstandigheden en de ratio zijn delen van de oplossingen. Er zijn te weinig handen op de werkvloer, zeker indien een grote flexibiliteit wordt gevraagd. De verloning is onvoldoende. Er is geen ruimte voor extralegale voordelen. Dit beperkt de instroom.

Ook de evolutie van de zorgfunctie naar de pedagogische functie is cruciaal. Dat vraagt het differentiëren van opleidingen die leiden tot het werken in de kinderopvang. De meeste werknemers in de kinderopvang zijn gekwalificeerd op secundair beroepsniveau. Dat zou volgens de spreker beter evolueren naar een technisch niveau. Daarnaast is er ook nood aan een hogere kwalificatie, waarbij de spreker denkt aan een graduaatsopleiding of hogere beroepsopleiding 'Begeleider van het jonge kind'. Die verzuchting leeft ook in het kleuteronderwijs. De huidige tendens is alsmaar lagere kwalificaties en vereisten voor kinderbegeleiders, bijvoorbeeld via de elders verworven competenties, waar de functie van kinderbegeleider naast deze van heftruckchauffeur staat. Kinderopvang is echter meer dan het toepassen van de juiste technieken. Dat vergt ook inzicht in de psychologie van het kind. Dat is moeilijk te vatten via de EVC's.

Er is nood aan mogelijkheden om bij te scholen. Dat omvat enerzijds de nood aan tijd. Met de huidige ratio en door personeelstekort valt opleiding heel vaak weg omwille van de druk op de werkvloer. Anderzijds is er ook nood aan aanbod bijvoorbeeld via een hbo5-opleiding, zodat zinstroom mogelijk wordt. Dat zou ook meer mogelijkheden tot professionele mobiliteit bieden aan begeleiders met een diploma secundair onderwijs.

Betere omkadering en functiedifferentiatie zijn cruciaal. De recent opgestarte pedagogische coaches zijn een goede start, maar een verdubbeling is noodzakelijk om echt het verschil te kunnen maken. In de praktijk staan ze vaak in de leefgroep omwille van het personeelstekort. Ook andere functies die het werk in de kinderopvang kunnen ondersteunen, zijn nodig. Logistieke functies, bijvoorbeeld voor het bereiden van maaltijden of het onderhoud van de lokalen, kunnen worden voorzien via tewerkstellingsmaatregelen voor laaggeschoolde profielen. Administratieve taken gebeuren nu vaak door een verantwoordelijke, wat erg tijdrovend is.

Om deze systeemshift te realiseren, is betrokkenheid van de sector noodzakelijk. De sector roept op tot een overlegmoment voor de kinderopvang om al deze structuurveranderingen te bespreken.

Ruw geschat is volgens de spreker een verdubbeling van het huidige budget nodig. Als men de OESO-cijfers bekijkt, stelt men vast dat Denemarken, dat een vergelijkbare belastingdruk en aantal inwoners als Vlaanderen kent, dubbel zoveel uitgeeft aan de jongste kinderen. Vlaanderen situeert zich in de zwakke middenmoot, en moet meer ambitie hebben. Vandaar de oproep voor een marshallplan en de acties van een aantal kinderdagverblijven. Daarvoor is steun nodig van het Vlaams Parlement, de Vlaamse Regering, en de Vlaamse Gemeenschapscommissie voor Brussel. Het gaat immers om een maatschappelijke keuze. Er is een draagvlak voor dergelijk marshallplan, dat bewijst een petitie met inmiddels meer dan 23.000 handtekeningen. Dit is volgens de spreker ook geen politieke kwestie van links of rechts, maar een zaak van keuze voor de kinderen en voor de maatschappij.

IV. UITEENZETTING DOOR PROFESSOR MICHEL VANDENBROECK

1. Potentieel van kinderopvang

Michel Vandenbroeck zegt dat uit heel wat onderzoek blijkt dat kinderopvang een sterke invloed kan hebben op de ontwikkeling van kinderen en op de ouders. Europees longitudinaal onderzoek volgde de economische, de pedagogische en educatieve impact op kinderen en toont aan dat die impact zichtbaar blijft tot in het secundair onderwijs. Tegelijkertijd zegt het onderzoek dat een groot aantal condities moeten vervuld zijn om dat effect te kunnen hebben.

2. Kwaliteit

De belangrijkste conditie is de kwaliteit. Recent publiceerde de OESO een rapport, getiteld 'Starting strong VI', waarin ze stelt dat de essentie van de kwaliteit gaat over de betekenisvolle interacties tussen volwassenen en kinderen. Dat valt uiteen in twee domeinen, namelijk de emotionele en educatieve ondersteuning. Die proceskwaliteit, die beïnvloed wordt door structurele kwaliteitsaspecten, veroorzaakt de impact op de latere ontwikkeling.

De proceskwaliteit gaat over de interactie tussen een volwassene en kinderen en de manier waarop de volwassene invloed heeft op de interactie tussen kinderen onderling.

Emotionele ondersteuning gaat over emotionele veiligheid, fysieke en emotionele nabijheid, namelijk de mate waarin een volwassene in staat is om de signalen die

kinderen geven op te merken, correct te interpreteren en daar adequaat op te reageren. Dat heet in de literatuur sensitiviteit en responsiviteit. En daarbij komt het begeleiden van gedrag onder andere via straffen en belonen.

De educatieve ondersteuning heeft rechtstreekse invloed op de ontwikkeling van kinderen. Het gaat om het faciliteren van exploratie zodat kinderen nieuwe dingen leren kennen, om kwaliteitsvolle feedback op wat kinderen doen en om de ondersteuning van de taalontwikkeling.

3. Kwaliteit in Vlaanderen

Via de nulmeting van MeMoQ uit 2016 werd de kwaliteit in Vlaanderen gemeten. Er werd geobserveerd bij 400 leefgroepen, 683 keer bij baby's en 919 keer bij peuters.

Uit de resultaten blijkt dat Vlaanderen op het vlak van emotionele ondersteuning relatief goed scoort. In 2016 werd er met andere woorden relatief goed voor de kinderen gezorgd in de Vlaamse kinderopvang. Het probleem zit in de educatieve ondersteuning. Daar wordt onvoldoende hoog gescoord om positieve effecten op kinderen te verwachten. Er kan gesteld worden dat de kinderopvang in Vlaanderen goed voor kinderen zorgt, maar veel kansen laat liggen om de ontwikkeling van kinderen te optimaliseren. Dat geldt voor baby's, maar nog meer voor peuters.

4. Beïnvloedende factoren

4.1. Aantal kinderen per begeleider

Een eerste zeer belangrijke factor is het aantal kinderen per begeleider, de adult child ratio. In 2016 werd in het kader van het MeMoQ onderzoek gedaan, dat is in een periode relatief kort na het invoeren van het nieuwe decreet van 20 april 2012 houdende de organisatie van kinderopvang van baby's en peuters met de ACR van 1 op 8 en 1 op 9, waar die nog niet gerealiseerd was. Uit de resultaten blijkt een grote spreiding en dat een gevoelig aantal voorzieningen ver boven het wettelijk toegelaten maximum zit, al gaat men als onderzoeker op afspraak langs.

4.2. Competenties

De competenties van de volwassene zijn ook essentieel. Het gaat om de kwalificaties, de kansen tot bijscholing, leiderschap en beleidsvoerend vermogen en de arbeidsomstandigheden die een grote invloed hebben op turn-over, wat nefast is voor de proceskwaliteit.

4.3. Groepssamenstelling

Daarnaast heeft de groepssamenstelling een impact. Voor sommige kinderen is het moeilijker om de kwaliteit te garanderen. Als er veel anderstalige kinderen aanwezig zijn, dan daalt de kwaliteit.

4.4. Materiële condities

Verder zijn er de materiële condities. Wanneer kinderen op meer ervaringsgebieden op meerdere domeinen van hun ontwikkeling in de ruimte en in speelgoed aangesproken worden, dan neemt de educatieve ondersteuning toe.

4.5. Aanbodsubsiëring

In alle landen waar verschuivingen plaatsvonden van aanbodsubsiëring naar vraagfinanciering, leidde dat tot het omgekeerde van wat men voor ogen had. Het

leidde tot minder keuzevrijheid voor ouders door de consortiumvorming, een verlaging van de kwaliteit en tot slechtere arbeidsvoorwaarden.

Nederland vormt hierop een uitzondering. Daar zette men in 2005 radicaal de stap naar vraagfinanciering, maar het Planbureau stelde daarna vast dat de keuzevrijheid voor ouders drastisch daalde, de ongelijkheid sterk steeg en de kwaliteit tot een gevaarlijk niveau gedaald was. In 2010 greep de overheid sterk in en investeerde ettelijke miljoenen euro's extra in een aanbodfinanciering. De belangrijkste discussie op dit moment in het Nederlandse parlement gaat over hoe vermeden kan worden dat het belastinggeld naar private-equityfondsen in Canada vloeit.

4.6. Personeelscrisis

De belangrijkste factor blijven de competenties van het personeel. Op papier zijn enkele uitbreidingen gerealiseerd die niet in de praktijk omgezet zijn wegens een personeelstekort.

Daar werd door enkele studenten onderzoek naar gedaan. Marte Putman heeft de curricula van het zevende jaar doorgenomen en stelde vast dat die elementen die in het MeMoQ het laagst scoren, zijnde taalontwikkeling en het faciliteren van exploratie, de elementen zijn die het minst aan bod komen in de opleiding. De kinderbegeleiders worden niet opgeleid om die kwaliteiten te kunnen bieden. Zoë Coucuyt heeft verantwoordelijken die recent mensen aanwierven geïnterviewd. Daaruit blijkt dat men vaak sollicitanten moet aanwerven die onvoldoende kennis en vaardigheden hebben wegens een gebrek aan kandidaten. Louise De Cort bevroeg 130 leerlingen uit het zevende jaar. Slechts 30 van die 130 leerlingen willen ook echt in de kinderopvang werken. Velen zien dat zevende jaar als een springplank tussen het beroepsonderwijs en het tertiair onderwijs en wensen daarna verder te studeren. Hierin schuilt een kans, maar zij falen vaak.

Pauline Belet stelt vast dat de leerlingen in het volwassenenonderwijs erg gemotiveerd zijn. Dat zijn mensen die een doordachte keuze maakten omwille van de pedagogiek omdat ze het verschil willen maken in het leven van kinderen. Ze haken vaak af na de stage omdat ze merken met de 1 op 8- of 1 op 9-ratio ze niet kunnen doen waarvoor ze die studie zijn begonnen. Slechts de helft van de afgestudeerde PJK's wenst in de kinderopvang te werken. Dit ligt aan de reputatie die de kinderopvang heeft.

Er is nood aan een modernisering van het curriculum van het zevende jaar. Dit moet in samenspraak met de werkgevers gebeuren zodat zij kunnen aangeven wat zij belangrijk achten. Zo zou het zevende jaar een goede instapplaats kunnen worden in de kinderopvang. Er moet zowel een loopbaanperspectief worden aangeboden als stimulansen om verder te studeren, bijvoorbeeld via een althernerend systeem van deels studeren en deels ondersteuning op de werkvloer.

Daarnaast is er nood aan een brug tussen het zevende jaar en de bacheloropleiding, namelijk een hbo5. Wanneer men dat haalt, kan men een hoger loon en meer verantwoordelijkheid krijgen en sommigen zullen dan wel in staat zijn om die bachelor te behalen. Wie dat haalt, kan dan de coaching op zich nemen van de zevendejaarsstudenten die de stap zetten richting hbo5.

Tot slot is er ook nood aan marktconforme arbeidsomstandigheden. Dat gaat over het aantal kinderen per begeleider, het loon, de cao en het werknemersstatuut om de schijnzelfstandigheid aan te pakken. Er moet opgelet worden met de zijinstroom, dat zou contraproductief kunnen werken.

5. Samenvattend

Een aantal structurele kwaliteitskenmerken beïnvloeden de proceskwaliteit. Het is net dat wat de ontwikkeling van kinderen bepaalt. Het probleem in Vlaanderen is de combinatie van een zeer hoog aantal kinderen per volwassene met een lage kwalificatie, weinig continue ondersteuning op de werkvloer en slechte arbeidsvoorwaarden. Dat vormt samen een structureel risico. Dit aanpakken zal veel geld kosten.

De crisis is dermate diep dat er niet één oplossing is. Dit gaat over welzijn, onderwijs en werk. Er is nood aan een staten-generaal waarbij meerdere Vlaamse departementen en agentschappen samen met de sociale partners betrokken moeten worden. Zo kunnen we dit binnen de tien jaar opgelost krijgen.

V. UITEENZETTING DOOR PROFESSOR WIM VAN LANCKER

1. Inleiding

Wim Van Lancker zegt dat zijn twee oudste kinderen in een stadscreche zaten en zijn jongste kind in een privécreche. Zo ondervond hij aan den lijve hoe groot de verschillen kunnen zijn. Een stadscreche wordt bijkomend gesubsidieerd. Ze heeft meer middelen en mensen waardoor ze een lager kind-begeleider-ratio heeft. Het personeel wordt er opgeleid en ondersteund. Er wordt tijd gemaakt voor de ouder en ze kennen de kinderen goed.

Het plekje in de privécreche vond de spreker pas na een lange zoektocht. Hij heeft al zijn sociaal en cultureel kapitaal moeten inzetten om die plaats te vinden. In de privécreche zijn er drie begeleiders aan de slag voor 25 kinderen. Een begeleider zal stoppen waardoor de creche in de problemen dreigt te komen want het is moeilijk om geschikt personeel te vinden. Aan de ouders wordt gevraagd om de uren onder elkaar te herverdelen, wat ze ook doen bij gebrek aan een alternatief. Men gaat er nu naar achttien kinderen voor twee begeleiders, maar in de realiteit gaat men daar over. Ze hebben minder tijd om met de ouders te spreken. De spreker stelt zich de vraag hoe er zal omgegaan worden met de kinderen. Dit is een situatie die niet aanvaardbaar is.

2. De problemen in de Vlaamse kinderopvang

Er zijn heel wat problemen in de kinderopvang. Zo is er een tekort aan plaatsen, voornamelijk voor kwetsbare groepen. Als men geen netwerk heeft dat ingezet kan worden om een plek te zoeken, dan wordt het heel moeilijk. Dat leidt tot een grote ongelijkheid in het gebruik van kinderopvang naar inkomensgroepen. Tussen 2005 en 2018 steeg het gebruik van de kinderopvang voor nul- tot driejarigen voor alle inkomensgroepen, behalve voor de laagste inkomensgroep. De kloof tussen de laagste en hoogste inkomensgroepen is toegenomen. Zo kan de kinderopvang de functie van sociale lift niet vervullen.

Er is een probleem met de economische functie. Het aantal plaatsen volgt de tewerkstelling in de plaats van omgekeerd. De plaatsen worden dus onmiddellijk ingevuld door mensen die al aan het werk zijn. De economische functie zou pas goed kunnen werken als er plaatsen zijn voor mensen die niet aan het werk zijn, zodanig dat zij aan het werk kunnen. Dit zou goed aansluiten op een activeringsbeleid.

Ook zijn er problemen gelinkt aan de kwaliteit zoals de zeer hoge kind-begeleider-ratio, de kwalificatie van het personeel, de ondersteuning enzovoort.

3. Een vergelijking met Nederland en Zweden

Wim Van Lancker vergelijkt verschillende dimensies van de kinderopvang van Vlaanderen met Nederland en Zweden om te kijken wat daaruit kan geleerd worden.

3.1. Gebruik van kinderopvang naar leeftijd

In Zweden wordt de kinderopvang zeer veel gebruikt voor eenjarigen, meer dan 75 procent, en dat stijgt boven de 90 procent voor de tweejarigen. Er gaan dus heel veel kinderen naar de kinderopvang, maar er gaan nauwelijks nuljarigen, namelijk minder dan 10 procent.

Vlaanderen is heel vergelijkbaar met Zweden voor de een- en tweejarigen. Het grote verschil zit in het gebruik voor de nuljarigen. In Vlaanderen gaat meer dan 50 procent van de baby's naar de kinderopvang.

In Nederland gaan er nog meer baby's dan in Vlaanderen naar de kinderopvang. Dat stijgt ook verder naargelang de leeftijd van de kinderen, maar minder sterk dan in Vlaanderen.

3.2. Gemiddeld aantal uren per week in de kinderopvang

In Vlaanderen zitten baby's gemiddeld meer uren in de kinderopvang en dat cijfer blijft constant bij de een- en tweejarigen. Wat betreft de cijfers voor de een- en tweejarigen lijkt Vlaanderen opnieuw sterk op Zweden.

In Nederland gaan baby's en kinderen veel minder intensief naar de kinderopvang. Ze gaan vaker deeltijds.

3.3. Uitgaven voor kinderopvang in percentage van het bbp

Vlaanderen combineert het Nederlandse en Zweedse systeem, namelijk veel baby's en kinderen gaan naar de kinderopvang en brengen daar veel uren door. Maar Vlaanderen investeert daar onvoldoende in. De spreker wijst erop dat de gegevens niet te vergelijken zijn met de OESO-cijfers, maar door hemzelf berekend zijn op basis van gedetailleerde uitgavenstaten van wat landen uitgeven aan kinderopvang.

Zweden geeft 0,8 procent van het bbp uit aan kinderopvang. In Nederland gaat het om 0,3 procent van het bbp en in Vlaanderen om 0,2 procent. Vlaanderen geeft minder uit dan Nederland, terwijl de intensiteit van het gebruik in Nederland lager ligt en geeft vier keer minder uit dan Zweden ondanks dat het gaat om een vergelijkbaar model.

3.4. Publieke uitgaven in euro per kinduur in de kinderopvang

Hierbij werd gekeken naar het aantal kinderen dat naar de kinderopvang gaat en dat werd gekoppeld aan budgetten in euro's.

In Zweden gaat het om 8,8 euro per uur per kind, Nederland geeft 6,2 euro uit en in Vlaanderen wordt 2,9 euro uitgegeven. Vlaanderen geeft drie keer minder uit dan Zweden.

4. Het trilemma van de kinderopvang in Vlaanderen

Vlaanderen wil zoals Zweden zijn, maar betaalt er niet voor en dat heeft consequenties. Dat vertaalt zich in het trilemma van de kinderopvang. Binnen het huidige budget kan er niet tegelijkertijd gewerkt worden aan een stijging van het aanbod, het betaalbaar houden van de kinderopvang en het hoog houden van de kwaliteit. De voorbije jaren is er gekozen om extra plaatsen te creëren, maar dat blijft ontoereikend. Als het aanbod blijft stijgen, zal dat een weerslag hebben op de kwaliteit. Er zou kunnen gekozen worden om kinderopvang duurder te maken voor de gezinnen, maar dan gaat de betaalbaarheid achteruit.

5. Mogelijke uitwegen binnen het huidige systeem

5.1. Betaalbaarheid

Een belangrijk inzicht is dat betaalbaarheid niet het probleem is in Vlaanderen. Het probleem zit vooral bij het aanbod en bij de kwaliteit. De gemiddelde bijdrage in de IKT-sector is nauwelijks gestegen. Het gaat om een gemiddelde stijging van 0,4 euro. Tegelijkertijd is het aandeel van mensen die een beroep doen op individueel verminderde tarieven nauwelijks toegenomen, maar wel het aandeel van de mensen die in de hoogste tariefschijven zitten. Een idee zou zijn om de tariefstructuur op te rekken. Men zou de hoogste inkomens wat meer kunnen laten betalen. In 2014 was er een hervorming waarbij men de tarieven voor de laagste inkomens opgetrokken had, maar niet voor de hoogste inkomens. De spreker pleit om het omgekeerde te doen.

Een OESO-studie over de betaalbaarheid van de kinderopvang toont aan dat barema's in België die gebaseerd zijn op het ONE lager dan het gemiddelde in de OESO liggen. Veel gezinnen betalen prijzen die nauw aanleunen bij het Zweedse model. In de Franse Gemeenschap zijn de barema's progressiever waarbij het maximumtarief 37,87 euro per dag bedraagt. Dat kan inspiratie bieden voor de Vlaamse tarievenstructuur.

Het aandeel ouderbijdrage in het totaalbudget van de kinderopvang daalt stelselmatig. Ook dit biedt kansen om na te denken over hoe de sterkste schouders de zwaarste lasten zouden kunnen dragen.

Daarnaast is er een forse federale belastingvermindering voor de kinderopvang, een budget van 100 miljoen euro dat naar Vlaanderen komt. Dat komt neer op een vijfde van de Vlaamse publieke uitgaven voor de kinderopvang. Alleen komt die belastingvermindering ten goede aan de hogere inkomensgroepen en dat draagt niet bij tot de onmiddellijke betaalbaarheid omdat het op lange termijn verrekend wordt. Er moet met de collega's van het federale niveau gekeken worden naar een andere oplossing.

Bovendien wordt in Vlaanderen bijkomend gecompenseerd via de kinderopvang-toeslag in het groeppakket voor zij die niet in de IKT-sector zitten. Ook dat komt opnieuw ten goede aan de hogere inkomensgroepen en heeft een prijsopdrijvend effect.

Er is met andere woorden wel wat ruimte om rond die betaalbaarheid te werken.

5.2. Verlofstelsels

Er zijn reële interactie-effecten tussen het gebruik van de kinderopvang en de beschikbaarheid van verlofstelsels. Het gaat hier evenwel niet om een Vlaamse bevoegdheid, maar het heeft grote gevolgen voor de Vlaamse kinderopvang. De Belgische verlofstelsels zijn inadequaat, te kort, worden te laag verloned en

zijn voor veel mensen niet toegankelijk. Veel mensen kunnen er geen gebruik van maken omdat ze geen rechten opbouwden, en veel mensen die toch rechten opbouwden, maken er ook geen gebruik van. Het gaat dan voornamelijk over de lagere inkomensgroepen. Zij die wel kunnen gebruikmaken van die verlofstelsels moeten snel een beroep doen op de kinderopvang en zo wordt de druk om voor baby's te zorgen groot. Het debat over de verlofstelsels moet gevoerd worden als onderdeel van de oplossing. Daarbij moet het gaan over het stelselmatig uitbreiden van de verlofstelsels. Zo zal de druk op de kinderopvang automatisch verlicht worden en kan er bijvoorbeeld meer ingezet worden op kwaliteit.

In Zweden zijn de verlofstelsels heel inclusief. Bijna iedereen maakt er gebruik van. Ze zijn goed verloond en er is een gegarandeerde plek in de kinderopvang na een jaar. In België is dat absoluut niet aan de orde.

6. Conclusie

Vlaanderen heeft een Zweeds gebruik van de kinderopvang op het vlak van de intensiteit, maar aan een veel lagere overheidsinvestering. Het trilemma zorgt voor een situatie die niet houdbaar is.

Er kan nagedacht worden over de rol van de ouderbijdragen en de inefficiënte manier van het financieren van de vraagzijde zoals dat gedaan wordt via de belastingvermindering en het groeipakket.

Er zijn duidelijke federale keuzes nodig met betrekking tot de verlofstelsels en de interactie met de kinderopvang.

Het is evenwel onafwendbaar dat er meer geïnvesteerd moet worden. Er mag geen afruil zijn tussen meer plaatsen en meer kwaliteit. Andere landen bewijzen dat dat kan en dat het leidt tot betere resultaten.

VI. UITEENZETTING DOOR DIETER VANHECKE EN BRUNO VANOBBERGEN

1. Evolutie

Dieter Vanhecke stelt dat het decreet van 20 april 2012 houdende de organisatie van kinderopvang van baby's en peuters een mijlpaal was. Zo werden de laatste jaren al stappen vooruit gezet. Voor 2014 kon iedereen kinderopvang organiseren, al was er wel een meldingsplicht en waren er verschillende kwaliteitsvoorwaarden, een attest van toezicht en een erkenning, met daaraan verschillende subsidies verbonden.

Vanaf 2014 zorgde het decreet voor meer stroomlijning. Iedereen staat nog steeds achter de doelstellingen van het decreet, zijnde voldoende, kwaliteitsvolle, betaalbare en toegankelijke kinderopvang. Het voerde gelijke voorwaarden in voor gelijke opvangvormen. Verder zorgde het ook voor een getrappt subsidiesysteem. Met de komst van het decreet is geen enkele sector er financieel op achteruitgegaan. Er is ondertussen minder opvang zonder subsidies. Bij de start van het decreet ging het om 16 procent, wat ondertussen onder de 10 procent gezakt is. Er is meer opvang met inkomenstarief, namelijk meer dan 76 procent van het aanbod werkt op die manier. Er zijn groeipaden in de subsidiebedragen: in 2016 was er een verhoging van de basissubsidie en in trap 2 werden voor trap 2B ook al enkele stappen gezet. Tot slot is er binnen trap 2 ook meer de nadruk gelegd op prestatiegerichte financiering. Dat zorgde voor een beter gebruik van de plaatsen. Maar tijdens de coronacrisis kwam de keerzijde van die medaille duidelijk tot uiting. Door die focus op prestatie kwamen sommige voorzieningen in de problemen. Er moest een zware compensatie worden voorzien om de sector boven water te houden.

Kortom, er zijn al heel wat stappen gezet, al erkent de spreker dat er nog bijkomende noden zijn en dat er nog stappen moeten gezet worden richting het realiseren van de doelstellingen zoals opgenomen in het decreet.

2. Ratio

De ratio inzake het aantal kinderbegeleiders voor het aantal aanwezige kinderen is een cruciaal element in de kwaliteit van de kinderopvang. Voor het decreet van kracht was, waren er grote verschillen tussen de sectoren. In de zelfstandige sector was er een aanwezigheidsnorm die verschilde per leeftijd, zijnde 1 op 7 voor kinderen jonger dan achttien maanden en 1 op 10 voor kinderen ouder dan achttien maanden. In de erkende sector was er een indienstnorm, men moest één vte in dienst hebben per 6,5 plaats.

Die verschillen werden met de invoering van het decreet samengevoegd naar een maximumnorm van 1 op 8 of 1 op 9 bij meerdere aanwezige kinderbegeleiders en de vraag om te streven naar een betere ratio: 1 op 7 bij groepsopvang en 1 op 4 voor gezinsopvang. Het gaat om een maximumnorm, wat betekent dat men daar in principe niet boven mag gaan. In tijden van krapte onder het personeel is dat geen gemakkelijke oefening voor de voorzieningen. Als de schaal van de voorziening groot is, kan dat gemakkelijker gerealiseerd worden door te differentiëren. De norm wordt namelijk bekeken op locatieniveau.

Het cijfer van 1 op 6,6 is een vergelijking met de indienstnorm voor de erkende sector van vroeger. Er werd gekeken hoeveel kinderbegeleiders in dienst waren bij de organisatoren en hoeveel plaatsen er waren. Daaruit bleek dat er één vte in dienst was per 6,6 plaatsen (in 2020). Dat is quasi identiek als de norm die vroeger gold in de erkende sector. Dat betekent niet dat dat de inzet in de praktijk is die gehaald wordt. Alleen toont het aan dat er sinds de invoering van het decreet geen verlaging van de norm was. Die norm was een compromis voor wat toen haalbaar was voor beide sectoren.

Een verbetering van de ratio heeft een grote budgetimpact. Het gaat om 80 miljoen euro per eenheid minder, enkel voor de trap 2-sector groepsopvang. Mocht men naar een ratio van 1 op 4 gaan, zou dat een kost van 320 miljoen euro betekenen. Stel dat men enkel voor de baby's naar een ratio van 1 op 4 zou gaan, dan zou dat 85 miljoen euro kosten.

Voor de verbetering van de ratio subsidieert men enkel de trap 2-sector. Als men daarin naar een verbetering streeft, wordt de kloof met trap 0 en 1 nog groter dan die al is. De trap 0- en 1-sector redt het niet met de bijdragen van de ouders. Zij vragen soms al bedragen van 30 euro en meer. Eerst moet er dus naar een gelijke financiering gestreefd worden, vooral voor trap 0 en 1, omdat ieder kind dezelfde kwaliteit verdient.

3. Workforce

De personele tekorten zijn een beleidsdomeinoverschrijdend probleem. Binnen welzijn zijn er de verschillende statuten, de lage lonen en weinig doorgroeimogelijkheden in de kinderopvang. Er zijn heel wat vacatures in de kinderopvang en er is de personeelskrapte in de brede zorgsector. Dat zorgt ervoor dat vele sectoren in dezelfde vijver vissen. Wat onderwijs betreft, wordt vastgesteld dat de opleiding de studenten onvoldoende voorbereidt op de noden in de praktijk. Er is de nood aan een hbo5-opleiding en aan een meer afgestemde aanpak over de beleidsdomeinen heen. En zij die zich inzetten voor kinderen en jongeren verdienen meer waardering.

Er lopen wel al enkele zaken. Vanuit VIA 6 loopt een actieplan ter versterking van de zijinstroom in zorg- en welzijnsberoepen. Dat focust onder andere op een intakeplatform voor zijinstroom, op gerichte opleiding en vorming voor omkadering op de werkvloer en voorziet in een aantal betaalde opleidingstrajecten voor zijinstromers in de kinderopvang, al is de impact op de kinderopvang beperkt, want het gaat slechts om 33 opleidingstrajecten in die sector. Maar daar kunnen toekomstgericht lessen uit getrokken worden.

Samen met de sector maakte het agentschap Opgroeien een actieplan Workforce op dat in deze legislatuur in een twintigtal mogelijke acties zal voorzien. In 2022 kwamen daar zeven prioritaire acties uit die samen met de sector op een constructieve manier verder worden uitgewerkt. De eerste is het beroepenveld van de kinderopvang in kaart brengen en verder uitwerken, onder andere op het vlak van competenties. Er zijn namelijk meer jobs in de kinderopvang dan enkel als kinderbegeleider. Zo kunnen meer loopbaanmogelijkheden gecreëerd worden.

Ten tweede gaat het om het ondersteunen van kinderopvangorganisaties in het versterken van hun hr-beleid. Er zijn heel wat kleinschalige organisaties actief in de sector. Dat maakt het moeilijker om een hr-beleid te voeren zoals bijvoorbeeld rond retentie om personeelsverloop te vermijden.

Een derde lopende actie gaat over de opleiding van kinderopvang en kinderbegeleider. Deze moet beter aansluiten op de noden in de praktijk. In het beroepskwalificatiedossier van de kinderopvang zijn vijftien basiscompetenties omschreven maar deze zijn nog niet in de curricula van de opleidingen opgenomen. Daarnaast gaat het over het goed organiseren van een stageplek. Hierop aansluitend wordt als vierde actie gewerkt aan de erkenning van het EVC-assessment. Dit moet geoptimaliseerd en geflexibiliseerd worden. Sommige CVO's gaan daar namelijk relatief rigide mee om.

Acties vijf en zes gaan over de zijinstroom, de mogelijkheid tot het versterken van werkplekklere in de kinderopvang en het putten uit de arbeidsmarktreserve om toe te leiden naar de kinderopvang.

De laatste actie gaat over hoe de regelgeving over de kinderopvang aan te passen om te evolueren van een strikt kwalificatiebeleid naar een dynamisch competentiebeleid. Nu is er een lijst van kwalificaties waaraan voldaan moet zijn. Het kan dat een persoon over de juiste competenties beschikt, maar strikt genomen niet voldoet aan de diplomaverreiste.

Naast de focus op het actieplan moet er ook gefocust worden op de arbeidsvoorwaarden. Qua statuut en verloning zijn er stappen gezet in het groeipad voor trap 2B groepsopvang. De cao volgt dat groeipad. Telkens er een hogere subsidie komt voor de trap 2B-sector veranderen ook de arbeidsvoorwaarden voor de medewerkers in die trap. Het blijft een probleem voor organisaties in trap 0 en 1 die met medewerkers in loonverband werken. Zij blijven op het minimumloon. Elke keer er een stap gezet wordt in de trap 2B-sector vergroot de kloof met trap 0 en 1, met als gevolg dat die medewerkers die sector verlaten omdat ze elders beter verloned worden. Binnen VIA 6 zijn enkele stappen gezet op het vlak van koopkrachtversterking. Voor de onthaalouders is er het proefproject werknemersstatuut. Vanuit VIA 6 zijn daar 272 extra vte's toegevoegd, wat het totaal op 586 onthaalouders zal brengen die in het proefproject aan de slag gaan. Het proefproject loopt tot eind maart 2023. Dat zal samen met het federale sui-generisstatuut geëvalueerd worden. Men hoopt dat dat ook enkele verbetervoorstellen kan opleveren voor het sui-generisstatuut, want niet elke onthaalouder is vragende partij om in het werknemersstatuut aan de slag te gaan en het sui-generisstatuut biedt geen zekerheid op een stabiel inkomen. Men krijgt namelijk enkel een inkomen als het kind naar de opvang komt.

Tot slot moet er blijvend ingezet worden op ondersteuning. Het pedagogische raamwerk is een belangrijk raamwerk dat een duidelijk kader biedt voor het pedagogisch handelen. Vanuit MeMoQ was er de nulmeting, het monitoringsinstrument voor de zorginspectie en het zelfevaluatie-instrument waarmee organisatoren zelf aan de slag kunnen. Met VIA 6 werden 264 pedagogische coaches ingezet. Dat zorgde voor meer inzet en een grotere diversiteit in kwalificaties op de werkvloer. Er wordt ook blijvend ingezet op Mentees vzw en de pools gezinsopvang voor de ondersteuning van de organisatoren in het beleidsvoerend vermogen.

4. De toekomst

4.1. 'Vroeg en nabij' als toekomsttoefening

Bruno Vanobbergen begint met stil te staan bij het traject 'Vroeg en nabij: naar een geïntegreerd beleid voor kinderen, jongeren en gezinnen'. Dat krijgt volop vorm, zal resulteren in een conceptnota die zal verschijnen in de zomer van 2022 en die een basis zal vormen voor nieuwe regelgeving. Daarin wordt ingezet op verschillende vlakken zoals veilig verblijf en de eerste duizend dagen van een kind.

Hierbij wordt vertrokken vanuit de noden van kinderen, jongeren en gezinnen. Regie bij de kinderen, jongeren en gezinnen vormt daarin een leidend principe. Tegelijkertijd is het een zoektocht naar antwoorden op de problemen van de toenemende ongelijkheid. De idee van het proportioneel universalisme waarbij alle kinderen, jongeren en gezinnen ten volle moeten kunnen genieten van dat geïntegreerde beleid staat daarin centraal. Daarvoor zal op verschillende manieren tijdig en gepast moeten bijgeschakeld worden.

Het gaat om een inhoudelijke oefening waarbij wordt nagedacht over de vormgeving van regelgeving, maar ook over de wijze waarop voorzieningen erkend en gesubsidieerd worden.

Kinderopvang heeft een bijzondere plek in dat traject. Wat betreft de toekomst van de kinderopvang laat de spreker zich inspireren door de visietekst die opgesteld werd door het agentschap Opgroeien in samenwerking met belangrijke stakeholders en door het advies van de SERV 'Kinderopvang als olie in raderwerk gezin, samenleving en tewerkstelling'.

4.2. Visie op de toekomst van kinderopvang

4.2.1. Een geïntegreerd aanbod

De spreker overloopt enkele kernelementen uit de visie op de toekomst van kinderopvang zoals die door het agentschap Opgroeien wordt gezien. Er wordt naar kinderopvang gekeken als een vorm van gezinsondersteuning. Daaruit vloeit de idee om vanuit een geïntegreerd aanbod te vertrekken vooraleer dat in de praktijk wordt toegepast. Daarbij is continuïteit in dienstverlening ontzettend belangrijk. Denk aan het project 'Doorgaande lijn'. Daar gaat het om een samenwerking tussen kinderopvang en onderwijs vanuit de idee van continuïteit.

Daarnaast wil men evolueren naar lokale gezinsloketten. Dat symboliseert het belang van een geïntegreerd aanbod rond gezinsondersteuning. Men wil geen algemene standaarden naar voren schuiven op het vlak van schaalgrootte. Het is van belang om te kijken naar de specifieke noden op lokaal en bovenlokaal niveau en hoe er op maat een aanbod voorzien kan worden.

4.2.2. Netwerk als hefboom

Daarnaast is het concept van netwerk een belangrijke hefboom. Er wordt gezocht naar een manier waarop bepaalde doelstellingen op lokaal en bovenlokaal niveau kunnen gesitueerd worden en hoe dat ingebed kan worden in een breder netwerk. Dat heeft pedagogische voordelen en voordelen op het vlak van personeel. Zo wil men geïsoleerde kinderopvanginitiatieven maximaal vermijden.

De voorbije jaren werd de idee van netwerken al vormgegeven. Denk daarbij aan de Huizen van het Kind, maar die weg moet verder bewandeld worden, ook over verschillende beleidsdomeinen heen zoals onderwijs, wonen en vrije tijd.

Op het vlak van sociaal ondernemerschap heeft men aandacht voor de koppeling tussen de eigen dienstverlening en die van andere lokale partners. En uiteraard heeft dit alles een impact op de wijze van financiering.

Het principe van proportioneel universalisme zal verder doorgetrokken worden, wat betekent dat men naar een gedifferentieerd systeem van financiering van voorzieningen zal evolueren. Naast de basisfinanciering van een voorziening zal ingezet worden op netwerkfinanciering. Datzelfde principe is ook van belang bij het financieren van gezinnen. De idee is dat alle gezinnen recht hebben op een betaalbaar aanbod. Maar daarnaast moet er gezocht worden naar gedifferentieerde vormen van ondersteuning om die proportionaliteit te kunnen waarmaken.

VII. UITEENZETTING DOOR HET CONSORTIUM KINDEROPVANG

1. Het Consortium Kinderopvang

Mieke Segers zegt dat het Consortium Kinderopvang vanuit verschillende invalshoeken het woord wenst te nemen, zijnde vanuit de werkgevers, werknemers, gebruikers en experts. Men houdt een pleidooi om te investeren in een kwalitatieve kinderopvang.

Men is verheugd dat de problemen waarmee de kinderopvang kampt erkend worden. Dat maakt duidelijk dat kinderopvang bovenaan de politieke agenda staat. Tegelijk erkent het Consortium Kinderopvang de investeringen die in het verleden gebeurden. Concreet verwijst de spreker naar VIA 6. Daarin kreeg kinderopvang een mooi aandeel van de middelen toebedeeld waarmee enkele pijnpunten al konden worden aangepakt. Daarnaast was er ook in de huidige legislatuur het uitbreidingsbeleid.

Desalniettemin zijn er nog heel wat noden. Er is een groot draagvlak, ruimer dan het Consortium Kinderopvang, over de nood aan bijkomende investeringen. Het is van belang om kinderopvang te kaderen in het bredere geheel. Het heeft namelijk linken met andere beleidsdomeinen. Daarom wordt de vraag naar die investeringen gericht aan de voltallige Vlaamse Regering. Daarnaast is het breed maatschappelijk debat over kinderopvang belangrijk. Een doelstelling van het Consortium Kinderopvang is om dat debat aan te wakkeren.

2. Vertrekken vanuit de visie op kwaliteit

Lutgard Vrints geeft aan dat een duidelijke visie als vertrekbasis belangrijk is voor het voeren van dat goed maatschappelijk debat. De visie op kwaliteit omvat vier elementen.

Ten eerste moet resoluut de kaart van het kind getrokken worden. De eerste levensjaren zijn enorm belangrijk. De ontwikkelingskansen hangen samen met

wat er gebeurt in de kinderopvang. Daarom moet er geïnvesteerd worden in de kinderopvang.

Ten tweede moet de kinderopvang erkend worden als een professionele en kwalitatieve sector. De sector moet professionele zorg kunnen bieden. Om dat te kunnen realiseren moet de Vlaamse overheid de verantwoordelijkheid nemen. Organisaties moeten de nodige beleidsruimte krijgen binnen duidelijk afgebakende kwaliteitscriteria. Dat betekent ook dat in iedere opvang er sensitief kan worden omgegaan met kinderen en dat ze aandacht krijgen voor hun individuele noden.

Ten derde is maximale ouderbetrokkenheid van groot belang om kwalitatieve kinderopvang te kunnen voorzien. De ouders moeten kunnen aanwezig zijn en communiceren in de kinderopvang. Ook dat vraagt tijd en investeringen.

Tot slot moeten de economische, pedagogische en sociale functies gelijkwaardig zijn. Nu wordt kinderopvang nog te vaak gezien als een economische sector. Het is nodig dat de pedagogische en sociale functie naar waarde geschat worden.

3. Waarom investeren?

Peter Emmerly vertelt over de hersenontwikkeling om te duiden waarom de kwaliteit van de kinderopvang cruciaal is. De eerste duizend dagen zijn cruciaal en bepalend voor de hersenontwikkeling. Die ontwikkeling heeft een impact op heel wat factoren in het latere leven. De hersenontwikkeling verloopt niet langzaam en gelijkmatig. Dat gaat in fases en getrapt. Bij de geboorte zijn bepaalde delen van de hersenen al volledig aangelegd, terwijl andere delen fors ontwikkelen tijdens de eerste drie levensjaren en sommige delen zelfs pas ontwikkeld zijn op 23-jarige leeftijd.

Tijdens de zwangerschap wordt de hersenstam aangelegd en dat is afgewerkt bij de geboorte. Dat deel van de hersenen staat in voor de functies die nodig zijn om te overleven. Het gaat om de sturing van de ademhaling en de hartslag, maar ook om de primitieve reflexen. In de eerste levensjaren worden de kleine hersenen ontwikkeld, deze zijn van belang voor de motorische ontwikkeling, alsook het limbische systeem, het deel waarin de emoties geprogrammeerd staan en zorgt voor emotieregulatie in het verdere leven. De hersenschors is het deel dat goed beredeneerd te werk gaat. Ook stress tijdens de zwangerschap en de eerste levensjaren heeft een impact op het stresshuishouden van kinderen. Heel wat van het latere gedrag wordt dus vastgelegd tijdens die eerste levensjaren.

De hersenen bestaan uit hersencellen die verbindingen met elkaar vormen. Tijdens de zwangerschap en de daaropvolgende drie jaren gaat dat razendsnel. Het gaat om onnoemelijk veel verbindingen die in deze periode gelegd worden en ze zijn adaptief. De hersenen ontwikkelen in functie van de omstandigheden waarin kinderen opgroeien. Kinderen die opgroeien in een omgeving waarin geroepen en gescholden wordt, ontwikkelen een kleiner gehoorcentrum. Hersenen passen zich dus aan de stressfactoren uit de omgeving aan. Een kleinere impact kan dus ook kleinere verstoringen op latere leeftijd veroorzaken.

Dit alles is sterk onderbouwd vanuit het 'Adverse childhood experiences'-onderzoek. Men weet dat tien factoren instaan voor belangrijke psychische en lichamelijke gevolgen. Dat gaat over mishandeling, verwaarlozing, echtscheiding, fysiek geweld tussen ouders, druggebruik enzovoort. Er is zowel een positieve als negatieve impact van wat er in een thuiscontext en in een kinderopvang gebeurt in de eerste levensjaren. Wanneer er veel kinderen per begeleider zijn, dan worden die kinderen blootgesteld aan grotere stress, wat leidt tot een grotere kwetsbaarheid op latere leeftijd. Maar ook het omgekeerde is waar. Uit een onderzoek aan de Oxford Universiteit in 2020 blijkt dat kinderen die op jonge leeftijd minstens twee

dagen per week naar de kinderopvang gingen een betere taalontwikkeling vertonen. Kwalitatieve kinderopvang kan dus bijdragen tot de ontwikkeling van kinderen en kan compenseren voor 'adverse childhood experiences' in de thuiscontext.

Dit alles vraagt om kwaliteitsvolle opvang en begeleiding die ondersteund wordt door een goed pedagogisch kader zoals bijvoorbeeld MeMoQ. Ook de ratio kind-begeleider moet aangepast worden.

4. Zeven actiepunten

Mieke Segers zegt dat er vandaag al heel wat kwalitatieve kinderopvang is. Maar de opvanginitiatieven botsen op een aantal drempels. Deze worden door het Consortium Kinderopvang benoemd onder de vorm van beleidsvoorstellen. Sommige van de actiepunten moeten op korte termijn aangepakt worden, voor andere zullen er enkele jaren nodig zijn om ze te realiseren. Veel van de actiepunten hangen samen, waardoor alle zeven actiepunten prioritair zijn voor het Consortium Kinderopvang.

4.1. Verlaag de ratio

Peter Emmerly geeft aan dat men vragende partij is om de ratio te verlagen. In MeMoQ wordt aangetoond dat er minder stress en meer welbevinden is bij kinderen in groepen waar de ratio lager ligt. In de praktijk schommelt die ratio doorheen de dag. Maar globaal genomen moet de ratio zakken van 1 op 8 of 9 naar 1 op 5. Internationaal en Europees hinkt Vlaanderen achterop. Daarnaast is de ratio een belangrijke factor in de ervaring van druk voor de begeleiders zelf.

Naast de ratio is de kwaliteit een belangrijke factor. Wat betreft kinderen met extra zorgbehoeften zijn die behoeften al op heel jonge leeftijd aanwezig en zichtbaar. Zo is beperkte zelfcontrole al zichtbaar op driejarige leeftijd. Kinderpsychiaters proberen de kinderen zo jong mogelijk te begeleiden om te vermijden dat de problemen groter worden. Vindplaatsen zoals in de kinderopvang zijn daarvoor uitermate belangrijk. Daar worden die signalen al gedetecteerd en MeMoQ meet ook het welbevinden van kinderen. Verder zijn groeps grootte en infrastructuur van belang.

De ratio moet differentiatie mogelijk maken in functie van de leeftijd van de kinderen. Kinderen tussen zes maanden en een jaar hebben andere noden dan kinderen tussen 2 en 3 jaar.

Concreet wordt gevraagd om de ratio te verlagen naar 1 op 4 voor de gezinsopvang en 1 op 5 voor de groepsopvang baby's en peuters.

4.2. Voldoende en kwalitatief personeel

Mieke Segers zegt dat het invullen van vacatures in de kinderopvang geen evidentie is. Wat betreft de reguliere instroom wordt nog steeds gesproken van een opleiding kindzorg. Er moet een nieuwe naam gezocht worden voor die opleiding, een die de veelzijdigheid van de opdrachten in de kinderopvang omvat. Ook inhoudelijk zijn die opleidingen aan herziening toe. Er gaapt een kloof tussen de verwachtingen uit de sector en de competenties van afgestudeerden. De opwaardering van de opleiding moet gekoppeld worden aan het optillen van het niveau van de opleiding. In het Consortium Kinderopvang zitten geen onderwijspartners maar de dialoog daarover moet gezamenlijk aangegaan worden.

Ook de zijinstroom is een belangrijke piste, maar er is momenteel een gebrek aan tijd en middelen om te zorgen voor de begeleiding op de werkvloer en dat zorgt voor gevaren. De lat mag namelijk niet lager gelegd worden. Zijinstroom moet ingebed zijn in een kwalificatietraject.

Voor zij die al actief zijn in de sector zijn kindvrije uren nodig. Dat komt tevens ten goede aan levenslang leren. Vandaag komen begeleiders daar amper toe, de uren worden nu voornamelijk in functie van het kind ingezet.

De spreker is heel tevreden met de pedagogische bachelors. In VIA 6 werd een historische stap gezet door bachelors in de kinderopvang in te zetten, maar beperkt door de beschikbare middelen is de inzet ontoereikend om alle noden aan pedagogische ondersteuning in de sector in te lossen. Er zijn verdere stappen nodig. De functie moet op termijn geëvalueerd worden om de meerwaarde van de pedagogische coaches in kaart te brengen.

Er moet loopbaanperspectief aangeboden worden aan de mensen in de kinderopvang onder andere onder de vorm van doorgroeimogelijkheden.

4.3. Beter statuut

Nathalie Winters begint met te zeggen dat men streeft naar betere loon- en arbeidsvoorwaarden en correcte statuten. De Vlaamse Regering voorzag al heel wat middelen om de koopkracht en de kwaliteit te bevorderen.

VIA 6 zorgde voor een aantal positieve realisaties. Er is een loonsverhoging toegekend van minimum 1,7 procent. Een aantal focusfuncties zoals de kinderbegeleider kregen zelfs een extra opstap. Het gaat hier echter om werknemers in kinderdagverblijven trap 2A en 2B en de medewerkers in de buitenschoolse kinderopvang. Niet elke medewerker in de kinderopvang valt binnen het toepassingsgebied van het VIA 6-akkoord. Het loon en de arbeidsvoorwaarden zijn sterk afhankelijk van de erkennings- en subsidievoorwaarden. Dit had als gevolg dat er middelen toebedeeld waren voor koopkracht en kwaliteit voor medewerkers in kinderdagverblijven trap 0 en 1, maar door de bestaande subsidietechniek werd beslist om die middelen toe te wijzen aan de uitbreiding van de erkenningsronde voor trap 2B-plaatsen. Een aantal organisatoren kreeg de erkenning trap 2B en een aantal medewerkers aldaar kreeg een aanzienlijke loonsverhoging. Maar daarnaast is er een groep medewerkers in trap 0 en 1 die daar niet op kunnen rekenen.

Men besliste ook met de sociale partners om een deel van het koopkrachtbudget toe te wijzen aan het zetten van een vijfde stap in de hervorming van de trap 2B-kinderdagverblijven naar trap 2A. Aanvankelijk moest het groeipad gerealiseerd zijn tegen april 2020. Dat werd vooruitgeschoven naar 2026. Er moeten tijdens deze legislatuur stappen gezet worden om die groeipaden dicht te fietsen.

De medewerkers in de buitenschoolse kinderopvang konden rekenen op een minimale loonsverhoging van 1,7 procent. Toch is er een grote groep van medewerkers in de buitenschoolse opvang aan de slag bij organisatoren die voor de uitrol van het voorstel van decreet van 3 mei 2019 houdende de organisatie van buitenschoolse opvang en de afstemming tussen buitenschoolse activiteiten (*Parl.St. VI.Parl. 2018-2019, nr. 1856/1 tot en met 6*) niet erkend en gesubsidieerd werden. Zij vallen dus niet onder het toepassingsgebied van VIA 6 en krijgen met andere woorden niet hetzelfde loon.

Binnen de groep van onthaalouders zijn er de sui-generisonthaalouders. Die kregen een verhoging van de onkostenvergoeding met 1,7 procent. Naast de toekenning van de pedagogische coaches kon aan 272 vte onthaalouders een werknemersstatuut aangeboden worden.

Ondanks al deze inspanningen blijft het belangrijk om te blijven werken aan correcte werknemersstatuten. Er zijn indicaties dat er vandaag nog steeds sprake is van schijnzelfstandigheid. Dat moet eruit. Elke onthaalouders die dat wenst moet

een werknemersstatuut kunnen aangeboden worden, want dat statuut leidt tot werkdrukverlaging en een verbetering van de kwaliteit van zorg en werk.

Vandaag wordt men nog steeds geconfronteerd met het feit dat als medewerkers aan dezelfde voorwaarden voldoen, ze voor hun loon- en arbeidsvoorwaarden afhankelijk zijn van de erkennings- en subsidievoorwaarden van de organisator. Er is geen gelijke behandeling. Men botst op de grenzen van het huidige subsidiesysteem. Daarom moeten de subsidietrappen en het subsidiëringsmechanisme geëvalueerd en indien nodig bijgestuurd worden.

Tot slot maakt men zich zorgen over de uitrol van het decreet Buitenschoolse opvang en activiteiten omdat bij eventuele verschuivingen de kwaliteit in het gedrang kan komen en de loon- en arbeidsvoorwaarden kunnen verschillen. Dat kan zorgen voor een verdere uitval van medewerkers in de buitenschoolse opvang.

Het Consortium Kinderopvang wil graag samen op een constructieve wijze zoeken naar oplossingen.

4.4. Betere omkadering

In Vlaanderen zijn er heel wat taken te vervullen om te zorgen voor kwaliteitsvolle kinderopvang. Er moeten dus voldoende competenties, kwalificaties en vaardigheden ingezet kunnen worden. In vele kinderopvanginitiatieven is het zo dat begeleiders naast de opvoedkundige taken ook bezig zijn met logistieke taken. De spreker is blij met de inzet van pedagogische coaches, maar dat blijft erg beperkt en versnipperd. Grotere organisatoren op bestuursniveau hebben meer mogelijkheden om vanuit de schaalgrootte extra mensen in te zetten. Tegelijk hebben zij ook nood aan meer omkadering en ondersteuning.

Er moet ook meer loopbaanperspectief kunnen geboden worden. Kinderbegeleiders hebben namelijk na het zevende jaar de keuze om verder te studeren of aan de slag te gaan. De stap tussen een zevende jaar kinderzorg en een bacheloropleiding is nog te groot. Een samenwerking met het onderwijsveld is aangewezen om eventueel een graduaatopleiding toe te voegen waarbij rekening wordt gehouden met elders verworven competenties om opleidingstrajecten te kunnen inkorten en zo mensen te motiveren om zich verder te bekwamen, wat dan weer de kwaliteit ten goede komt.

4.5. Keuzevrijheid stimuleren

Lutgard Vrints zegt dat de kwaliteit ook samenhangt met het gevoel van keuzevrijheid te hebben in functie van het eigen gezin en het kind. Het is zeker niet zo dat alle kinderopvang op dezelfde leest moet geschoeid worden. Alle vormen van kinderopvang hebben hun plaats op het werkveld. Maar alle ouders zouden de mogelijkheid moeten hebben om te kunnen kiezen voor een IKT-plaats. Dat is nu nog niet zo en dat leidt tot heel wat problemen. Het verkrijgen van een plek in de kinderopvang mag niet afhangen van toeval. Er is dus momenteel niet voldaan aan de voorwaarde 'keuzevrijheid' van kwalitatieve kinderopvang. Daarom is er nood aan een bijkomend betaalbaar en toegankelijk aanbod. Dat aanbod moet voldoende gespreid zijn. In kansarme wijken zijn er bijvoorbeeld minder kinderopvangplaatsen. Dat heeft te maken met de economische functie. Er moet geïnvesteerd worden in de sociale mix, een voldoende dekkend inkomensgerelateerd systeem en de norm moet trap 2A-financiering zijn.

Om dit te realiseren is een meerjarenplanning nodig. Dat is voor het eerst tijdens deze legislatuur in voege getreden, wat goed is, maar dat kan nog uitgebreid worden. Er moet meer geïnvesteerd worden in de kwantiteit en de kwaliteit van de kinderopvang. Die uitbreidingen moeten gebaseerd zijn op de reële noden van de

gezinnen. Daarbij is de koppeling met armoedecijfers van belang. De lokale besturen hebben een rol in het bepalen van de noden op hun grondgebied. De lokale loketten zouden nog moeten versterkt worden zodat zij een belangrijk aanspreekpunt vormen voor ouders. Verder is lokaal overleg over kinderopvang nodig omdat men afstapt van het idee van geïsoleerde kinderopvang en eerder gelooft in netwerken van kinderopvang. Tot slot moet de sociale mix gerealiseerd worden, onder andere door het invoeren van meer IKT-systemen. Die systemen kunnen zelf nog meer gediversifieerd worden. Het laagste minimum is voor sommigen nog te hoog en er moeten nog meer schijven komen in het systeem.

Om aan al die voorwaarden te kunnen voldoen zou de trap 2A de norm moeten zijn op het vlak van financiering. Het huidige systeem van prestatiefinanciering zorgt ervoor dat men niet voldoende flexibel kan inspelen op de noden van de ouders. Momenteel is het voor de opvanginitiatieven het gemakkelijkst om twee voltijds werkende ouders in de opvang te hebben. Het systeem voor mensen die dringende opvang nodig hebben, is onvoldoende uitgebouwd. Tegelijk maakt dit systeem het voor de opvanginitiatieven moeilijk om voldoende kwaliteit te bieden omdat alles in functie van de bezettingsgraad staat. Het Consortium Kinderopvang is zeker geen vragende partij voor de persoonsvolgende financiering. Er zijn voldoende studies die aantonen dat dat een slechte zaak zou zijn voor de kinderopvang.

4.6. Financiële leefbaarheid organisatoren

Wat betreft de financiële leefbaarheid houdt *Mieke Segers* een pleidooi om voldoende financiële ruimte te voorzien voor organisatoren om de vele taken te kunnen ondervangen en flexibel in te kunnen spelen op de noden van de kinderen en gezinnen.

De spreker haalt expliciet twee pijnpunten aan. Wat het subsidiegroeipad betreft, werd beloofd dat tegen april 2020 de IKT-plaatsen trap 2B gelijkgetrokken zouden worden met trap 2A. Omwille van de beperkte budgetten heeft men dat groeipad verschoven naar 2026. De sector lijdt daaronder omdat men zelf de budgetten moet ophoesten. Het Consortium Kinderopvang ijvert ervoor om daar tijdens deze legislatuur werk van te maken. Daarnaast is er het probleem van de niet-indexering. De stijgende energie- en bouwrijzen komen daar nog bovenop, wat de druk op de werkingsmiddelen deed toenemen. Uit een berekening blijkt dat 100 euro die normaal na al die indexeringen nu 120 euro had moeten zijn, in realiteit vandaag maar 95 euro is in de sector kinderopvang. Daardoor moeten organisaties bepaalde beleidskeuzes maken zoals bijvoorbeeld het uitstellen van infrastructuurwerken.

Toereikende middelen betekent concreet voldoende financiering voor de basiswerking en middelen voor samenwerking en netwerking. Dat laatste gebeurt al via de Huizen van het Kind en het Lokaal Overleg Kinderopvang, zonder dat daar middelen tegenover staan. Tot slot duiken er af en toe nieuwe taken op. Dat zou geflankeerd moeten worden door de nodige middelen.

4.7. Monitoring pedagogische kwaliteit

De spreker benadrukt de meerwaarde van MeMoQ. Dat zou in de kindvrije uren moeten kunnen opgenomen worden zodat er voldoende tijd is om met dat instrument aan de slag te gaan. Ook het vervolgonderzoek is nodig.

Mieke Segers roept op tot het aangaan van de dialoog met de sector, de werknemers en de gebruikers voor wat betreft de inspectie. Zo kan samen gekeken worden naar hoe de inspectie nog beter kan met de focus op de pedagogische kwaliteit en niet op administratieve gegevens. Daarnaast is men vragende partij voor frequente opvolging bij tekorten. En bij gevaar voor de integriteit van kinderen moeten kordate keuzes gemaakt worden en moet aan handhaving gedaan worden.

VIII. VRAGEN VAN DE PARLEMENTSLEDEN

1. Vragen van Ilse Malfroot

Ilse Malfroot vindt het belangrijk dat de sprekers een forum krijgen om de situatie in de kinderopvang toe te lichten.

Barbara Dupuis stelt dat er geen keuzevrijheid is omdat er een te beperkt aanbod aan IKT-plaatsen is. Kan de spreker dit toelichten? Waar komen die kinderen dan terecht? Welke nadelen ondervinden de organisaties die de spreker vertegenwoordigt daarvan? Kampen de organisaties die werken met een vrij tarief hierdoor met onbetaalde facturen of krijgen ze klachten over de dagprijzen?

De spreker gaf ook aan voorstander te zijn van een automatische financiering, met een gelijke subsidie voor elke kinderopvangplaats. Welk bedrag per dag per kind is nodig om een kwalitatieve opvang te waarborgen? Hoe verhoudt dit zich ten aanzien van de huidige subsidietrappen?

VIA 6 zou volgens de spreker de kloof vergroten en de trap 1-plaatsen benadelen. Kan de spreker dit meer toelichten? Minister Wouter Beke gaf geregeld aan dat iedereen tevreden is over VIA 6 en bijbehorende budgetten. Uit gesprekken met praktijkwerkers blijkt dat echter niet zo te zijn. Er komt te weinig geld vrij en de koopkrachtsubsidie is ontoereikend. Hoe evalueert UnieKOsignaal vzw het VIA 6-akkoord?

Barbara Dupuis stelde dat de kinderopvang handen nodig heeft. VIA 6 en Mentes vzw zouden dat niet bieden. Mieke Daems van Mentes vzw gaf daarentegen aan dat ze dit wel bieden. Wat verwacht de zelfstandige sector van Mentes vzw? Hoe ziet UnieKOsignaal vzw de rol van de coaches?

Weet Barbara Dupuis hoeveel openstaande plaatsen er zijn? Minister Wouter Beke zei immers steeds dat er plaatsen te kort zijn. Kan de spreker dit toelichten?

De spreker ging in op de rol van de Zorginspectie, meer bepaald over de verslaggeving en de beperkte mogelijkheden tot woord en wederwoord. Weet de spreker in hoeveel gevallen er rekening wordt gehouden met de opmerkingen van de kinderopvangorganisaties?

Mieke Daems van Mentes vzw ging tijdens haar presentatie niet in op de financiering van haar organisatie. Welke subsidies ontvangt Mentes vzw en hoe verloopt die financiering?

Zijn de coaches reeds aangesteld of zullen de vacatures worden ingevuld? Vindt men dergelijke profielen op de arbeidsmarkt?

Hoe beoordeelt Mentes vzw de eigen werking? Worden de resultaten behaald? In een krantenartikel over het Sloeberhuisje stond dat dit opvanginitiatief de voorbije jaren geen ondersteuning kreeg. Mentes vzw biedt ondersteuning aan, maar opvanginitiatieven zijn niet verplicht hiervan gebruik te maken. Schiet men dan het doel niet voorbij? Wat kan er op dat vlak worden verbeterd?

De eerste drie sprekers bepleitten kindvrije uren. Wat verstaan ze hieronder? Hoeveel dergelijke uren zijn er nodig?

Kan Anne Lambrechts toelichten hoe Elmer vzw wordt gefinancierd? In welke subsidietrap bevindt de vzw zich? Wat zijn de voor- en nadelen daarvan?

De spreker gaf aan dat de voorbije jaren vooral ingezet werd op duurdere plaatsen om het wegvallen van goedkopere plaatsen te compenseren. Bedoelt de spreker daarmee goedkope plaatsen voor de overheid of voor de gebruikers?

Anne Lambrechts ging ook in op de logistieke en administratieve taken. Een deel van de logistieke taken, zoals de maaltijden, kan worden uitbesteed. Wellicht ontbreken daarvoor de financiële middelen. Hoeveel extra financiering is daarvoor nodig?

Ilse Malfroot vraagt aan Michel Vandenbroeck wat hij bedoelt met de onderste laag en waarom hij die niet heeft kunnen bereiken in zijn onderzoek. Daarnaast zei Michel Vandenbroeck dat er overbezetting werd vastgesteld bij de onderste laag. Ze vraagt op welke tijdstippen de inspectie langsging en of er een overzicht was van de voorzieningen waar de inspectie langsging en dat opgedeeld volgens de subsidietrappen (trap 0, 1, 2B, 2A). Lag er een focus op een bepaalde trap in het uitgevoerde onderzoek?

Bepaalde sprekers zeggen dat er te weinig keuzevrijheid is. Hoe evalueert men het trappensysteem in de kinderopvang in dat opzicht?

Er werd gesteld dat aanbods subsidiëring tot een daling van de kwaliteit leidt. Welke trappen werden daarbij bekeken? Waar zijn verslagen terug te vinden over die bevindingen?

De spreker vraagt aan Wim Van Lancker of hij verschillen ziet naar invulling, bezetting, beleving en kwaliteit tussen subsidietrappen en tussen de goed gesubsidieerde en zelfstandige sector.

Er werd ook gewezen op het tekort aan plaatsen in de Vlaamse kinderopvang, voornamelijk voor de kwetsbare groepen. Tijdens de hoorzitting over de crisis in de kinderopvang van 27 april 2022 beweerde UnieKO signaal vzw het tegenovergestelde. Hoe werd dat tekort aan plaatsen berekend? Hoeveel plaatsen zijn er te kort? Kan er een concrete berekening met cijfers gegeven worden?

Vlaanderen werd vergeleken met Zweden en Nederland. Hoe werkt het Zweedse subsidiesysteem? Krijgt elkeen evenveel of bestaat er ook een trappensysteem? Zijn alle voorzieningen gelijk? Hoe wordt een eventuele ongelijkheid weggewerkt?

In Vlaanderen wordt per uur per kind in de kinderopvang 2,9 euro geïnvesteerd. Hoe werd dit berekend? Welk bedrag houdt de voorziening daaraan over?

Volgens Wim Van Lancker is de betaalbaarheid van kinderopvang niet het probleem in Vlaanderen. Daarnaast zegt hij dat er heel wat kwetsbare groepen zijn die geen plaats kunnen bemachtigen. Ilse Malfroot gaat ervan uit dat betaalbaarheid wel een rol speelt bij kwetsbare groepen. Wat is een haalbaar bedrag voor de kwetsbare groepen? Is er een zicht op het aantal plaatsen die die groep nodig heeft? Verder zei Wim Van Lancker dat het aantal ouderbijdragen in het totaalbudget kinderopvang daalt. Hoe komt dat? En zag hij mogelijkheden op het vlak van betaalbaarheid. Welke pistes ziet de spreker daar?

Hoe wordt het trappensysteem geëvalueerd en welke verbeteringen zijn daar mogelijk?

Vanaf 2014 is het decreet van 20 april 2012 houdende de organisatie van kinderopvang van baby's en peuters in voege gegaan. Een van de punten is dat er minder opvang zonder subsidie is en meer met inkomenstarieven. Hoe gebeurt de toewijzing van de plaatsen bij uitbreidingsrondes? Waarom wordt er geen voorrang gegeven aan de reeds bestaande opvangvoorzieningen in de plaats van pas startende

initiatieven te subsidiëren? Hoe is de kwaliteit in de voorzieningen geëvolueerd sinds 2014? Hoe, wanneer en bij welke voorzieningen werd dit gemeten?

Er wordt extra nadruk gelegd op prestatiegerichte financiering in trap 2. Kan dat nader toegelicht worden? Is dat een bewuste keuze?

Er werd tevens gezegd dat er tijdens de coronacrisis problemen waren bij sommige voorzieningen. Bij welke voorzieningen was dat en over welke problemen ging dat?

Uit de uiteenzetting van het agentschap Opgroeien blijkt dat er een ratio is van 1 op 6,6. Hoe werd dat berekend? Wat is de ratio binnen de verschillende subsidie-trappen? Er werd gesteld dat er een onderfinanciering is in trappen 0 en 1. Waarom worden die niet sneller opgeschaald naar trap 2?

In de zoektocht naar personeel vissen verschillende sectoren in dezelfde vijver en er is een groot personeelsverloop. Ligt dit aan de ongelijke subsidiëring? En als dat de oorzaak is, waarom houdt men het trappensysteem dan in stand? Wanneer een ratio van 1 op 8 de realiteit is in een voorziening, wie doet dan de logistieke taken en wanneer?

Het agentschap Opgroeien kreeg adviezen van een taskforce om een visie op te maken omtrent arbeidsvoorwaarden. Wie zetelt in de taskforce? Bestond de taskforce al bij de opmaak van het decreet van 20 april 2012 houdende de organisatie van kinderopvang van baby's en peuters?

Wat betreft het statuut en de verloning van het groeipad trap 2B werd de koopkracht VIA 6 vermeld. Waarom wordt daarin een onderscheid gemaakt tussen de verschillende trappen?

Er liep een proefproject over het werknemersstatuut. Hoe groot is de kost per kind en de ratio binnen het werknemersstatuut? Wat wordt gedaan met het verschil in loon tussen die ratio's?

Er werd gezegd dat het sui-generisstatuut onzeker was vanwege de onzekerheid over een stabiel inkomen. Is sui generis een vorm van schijnzelfstandigheid? Waar gaat de ouderbijdrage in dat systeem naar toe? Hoeveel houdt een dienst over aan een onthaalouder sui generis en aan een ingeschreven medewerker?

Het klopt dat de mensen van Mentos vzw soms niet binnengeraken bij onthaaldiensten. Gebeurt het dat ook de inspectie de toegang ontzegt wordt? Indien zo, hoe vaak gebeurt dat? Is het een idee om externen in te schakelen voor de inspectieopdracht? De kinderopvang krijgt veel controle en opdrachten, maar wie helpt de kinderopvang en hoe zal het agentschap het aantal burn-outs in de sector aanpakken?

Er werden stakeholders betrokken bij de opmaak van de toekomstvisie van het agentschap Opgroeien. Over wie gaat dat?

Ilse Malfroot vraagt wie de medewerkers zijn van de lokale gezinsloketten die plaatsen toewijzen bij de openbare besturen en waarom men geen werk maakt van een betaalbaar aanbod.

Ilse Malfroot deelt de mening dat er heel wat moet veranderen in de kinderopvang-sector. Het is van belang dat er inkomensgerelateerd kan gewerkt worden zodat de ouders tegen een betaalbaar tarief hun kind kunnen laten opvangen en dat de uitbaters in ruil een goed loon krijgen.

UniekOSignaal vzw zegt dat de financiële leefbaarheid geraamd wordt op 60 euro per kind per dag. Hoe kijkt het Consortium Kinderopvang naar de financiële leefbaarheid? Welk bedrag moet besteed worden aan de opvang van een kind per dag?

Ilse Malfroot vermoedt dat de schijnzelfstandigheid zich vooral voordoet binnen de diensten. Over hoeveel schijnzelfstandigen gaat het en waar bevinden die zich?

Hoe staat men ten opzichte van het opleiden van personeel op de werkvloer?

Wie was vanuit het Consortium Kinderopvang betrokken bij de opmaak van het decreet van 20 april 2012 houdende de organisatie van kinderopvang van baby's en peuters en wie wordt regelmatig gehoord door de minister of het kabinet van de minister?

Ilse Malfroot vindt het trappensysteem geen goed systeem. Hoe evalueert men het trappensysteem? Welke aanbevelingen doet men om dat systeem te veranderen?

Wat is prioritair in het actieplan van het Consortium Kinderopvang? Binnen welke termijn moet het actieplan gerealiseerd worden? Hoeveel extra budget en mensen zijn er nodig om het actieplan te realiseren?

2. Vragen van Freya Saeys

De sprekers pleiten terecht voor een lager aantal kinderen per begeleider, stelt *Freya Saeys*. Er zijn echter meer dan zesduizend openstaande vacatures in de kinderopvang. Tegen 1 april 2024 zou iedere kinderbegeleider moeten beschikken over specifieke kwaliteitsbewijzen, maar dit werd verlengd tot 2026. Een aanzienlijk deel van de kinderbegeleiders of onthaalouders beschikt momenteel niet over de nodige kwaliteitsbewijzen of bevindt zich niet in een kwalificerend traject. De problemen zijn volgens het lid dus tweërlei: enerzijds moeten de kinderbegeleiders de nodige kwalificaties behalen, anderzijds moeten de vacatures worden ingevuld. Bij een lagere ratio zullen er extra vacatures ontstaan. Hoe zien de sprekers dat?

Er was een suggestie om logistieke medewerkers in te schakelen in de kinderopvang. Hoe staan de sprekers hier tegenover?

Er werd gepleit voor een betere basisopleiding. Wat moet er specifiek verbeteren aan de basisopleiding? Hoe ervaren de sprekers de opleiding van de zijinstromers? Hoe ervaren ze de EVC's? Hoe zien ze de bijscholing?

Het Consortium Kinderopvang vraagt een betere omkadering en differentiatie in functies, waarbij de huidige pedagogische ondersteuning als een begin wordt gezien. Men wil dus meer. Wat zien ze als eindpunt? Aan welke profielen denken de sprekers? Moeten die in elke kinderopvang aanwezig zijn? Wat betekent de ruimere omkadering voor de kleine, zelfstandige initiatieven?

Er is een nieuwe regeling voor pedagogische ondersteuning met structurele financiering, waarvoor een beroep kan worden gedaan op Mentis vzw. Daarvoor is een budget van 14,3 miljoen euro beschikbaar, goed voor 276 pedagogische ondersteuners. Deze laatste hebben ook als taak verontrustende signalen op te vangen in de kinderopvang. Hoe ervaart Barbara Dupuis deze nieuwe regeling? Wat zijn de ervaringen met de door Mentis vzw geboden ondersteuning?

De financiële leefbaarheid is een belangrijke eis, maar men stelt vast dat het principe van gelijke financiering en subsidiëring niet is gerealiseerd. Daar wordt terecht op gewezen. Zeker bij de initiatieven van trap 2B leidt dit tot financiële problemen. Ook initiatieven van trap 1 kunnen niet steeds doorgroeien naar trap 2A, terwijl

nieuwe initiatieven wel meteen erkend kunnen worden in trap 2A. Wat is hierover het standpunt van de sprekers? Waar moet men prioritair geld aan geven: aan de organisaties die voldoen aan alle vergunningsvoorwaarden maar het minste krijgen (trap 0 en trap 1) of aan de gelijktrekking van trap 2B en trap 2A?

Sommige initiatieven waar zaken fout lopen, scoren hoog op de MeMoQ. Dat is zeer verwonderlijk. Is MeMoQ een geschikt instrument om bij inspecties de pedagogische kwaliteit van een opvanginitiatief in te schatten? Wellicht zetten kinderbegeleiders hun beste beentje voor wanneer dergelijke aangekondigde inspectie plaatsvindt. Wordt MeMoQ correct afgenomen door de Zorginspectie? Freya Saeys ervaart dat in inspectieverslagen soms ook tegenovergestelde vaststellingen opduiken. Ervaren de sprekers dit ook zo?

Bij voldoende keuzemogelijkheden kunnen ouders kiezen op basis van de geboden kwaliteit van de opvang. Zou men niet beter overschakelen op een persoonsvolgende financiering van de kinderopvang? Een financiering die niet gebonden is aan het opvanginitiatief, maar wel aan de ouders en hun inkomenssituatie. Op die manier ontstaat echte keuzevrijheid. Wat is daarop de reactie van de sprekers?

Wat verwachten de sprekers van de inspecties? Wat moet anders? UnieKOsignaal vzw pleit voor korte 'flitsinspecties'. Worden hiermee onaangekondigde inspecties bedoeld? Welke aspecten van de werking moeten bij dergelijke inspecties worden geïnspecteerd?

Over de pedagogische ondersteuning vraagt Freya Saeys wat het effect daarvan is op de kwaliteit van de kinderopvang, wat het belangrijkste tekort is op dat vlak en hoe dat kan geredieerd worden.

Welk bedrag zou Vlaanderen moeten uitgeven om te zorgen voor kwaliteitsvolle kinderopvang?

Freya Saeys bracht haar zoon op zes weken naar de kinderopvang omdat het niet anders kon. Moet ze zich schuldig voelen omdat ze haar kind op zo'n vroege leeftijd naar de kinderopvang bracht? Of had ze langer thuis moeten blijven om voor het kind te zorgen, zoals dat vaak wordt aangeraden?

Het oprekken van de verlofstelsels tot een jaar zal voor veel mensen een probleem vormen en zal vooral een weerslag hebben op de werkzaamheidsgraad van vrouwen. Hoe geraakt men na een jaar afwezigheid dan terug op de arbeidsmarkt?

Een eventuele aanpassing van de kinderopvangtoeslag gaat gepaard met de discussie over de verschillende trappen. Er is momenteel een ongelijke subsidiëring en het is de bedoeling om die gelijk te schakelen. Dat is een belangrijke voorwaarde vooraleer andere zaken geïmplementeerd worden. Freya Saeys is er niet van overtuigd dat alleen de hoogste inkomensgroepen naar de zelfstandige kinderopvanginitiatieven gaan. Dat kan ze niet vaststellen in de praktijk. In sommige regio's krijgt men de plaatsen in de zelfstandige kinderopvang niet ingevuld. In regio's waar er een tekort dreigt, probeert men eerst een plaats te bemachtigen in een zelfstandig kinderdagverblijf omdat men daar meer kans maakt. En wanneer men na een tijdje de kans krijgt om over te stappen naar een IKT-initiatief, dan doet men dat met alle gevolgen van dien voor de private kinderopvang. Om dat te vermijden moet er een gelijkgeschakeling komen in de subsidiëring.

Freya Saeys zegt dat het de bedoeling was dat kinderbegeleiders tegen 1 april 2024 de kwalificaties moesten behalen, maar dat is uitgesteld naar 2026. Uit een antwoord van voormalig minister Wouter Beke bleek dat op 1 januari 2021 879 kinderbegeleiders in de groepsopvang niet beschikten over de nodige kwaliteitsbewijzen en dat slechts 182 daarvan zich in een traject bevonden. Bij de onthaalouders

ging dat over 605, waarvan er 442 een kwalificerend traject volgden. 71 van hen kondigden aan hun activiteiten stop te zetten. Het is een dubbel probleem. Enerzijds moeten de kinderbegeleiders beter gekwalificeerd zijn, maar anderzijds moeten de vacatures voldoende ingevuld geraken. Iedereen is vragende partij voor een lagere kindratio. Wat vindt men daarvan? Waar zullen de kinderbegeleiders gevonden worden?

Professor Wim Van Lancker zegt dat kinderopvang duurder kan worden gemaakt. Hoe staat het Consortium Kinderopvang daar tegenover?

De eerste duizend dagen zijn belangrijk. Eerder werd geïmpliceerd dat ouders langer thuis zouden moeten blijven om de kinderen op te vangen. Heel wat ouders worstelen met schuldgevoelens wanneer ze hun kind op jonge leeftijd al naar de kinderopvang brengen. Er moet opgelet worden dat ouders geen schuldgevoel krijgen.

Bij het verlagen van de kindratio was er sprake van een eventuele differentiatie in leeftijd, specifieke ondersteuningsnoden en draagkracht. Kan die differentiatie toegelicht worden? Is de differentiatie op basis van draagkracht praktisch realiseerbaar?

Freya Saeys merkt op dat UniekOsignaal vzw niet opgenomen is in het Consortium Kinderopvang. Hoe komt dat?

Er wordt gevraagd naar een werknemersstatuut voor onthaalouders. In het verleden was 50 procent geen voorstander van zo'n werknemersstatuut omwille van de negatieve gevolgen. Is men dan ook bereid om te aanvaarden dat een partner die werkloos, invalide of gepensioneerd is niet langer een uitkering krijgt op niveau van het gezin of met personen ten laste?

Wat betreft de financiële leefbaarheid begint alles met de gelijke subsidiëring van sectoren. Het is niet aanvaardbaar dat elk kind anders behandeld wordt qua financiering. Eerst moet er een gelijkschakeling doorgevoerd worden vooraleer andere zaken aangepakt kunnen worden. Initiatieven van trap 1 kunnen soms niet doorgroeien naar trap 2B of 2A, terwijl er in de wijk een nieuw initiatief opstart dat onmiddellijk eigen subsidie krijgt in trap 2A. Daarnaast stoppen ook nogal wat initiatieven in de lagere trappen. Wat is het standpunt daarover van het Consortium Kinderopvang?

In een dossier dat ter sprake kwam in de onderzoekscommissie over de crisis in de kinderopvang werd vastgesteld dat op verschillende momenten de MeMoQ positief was. Maar iets later overlijdt daar een kind. De vraag is dan of de MeMoQ het nodige doet om de pedagogische kwaliteit te meten. Daarnaast kan de vraag gesteld worden of MeMoQ op de juiste manier afgenomen wordt door Zorginspectie.

3. Vragen van Koen Daniëls

De sprekers brachten een *cri du coeur* over de kinderopvang, stelt *Koen Daniëls*. Barbara Dupuis gaf aan dat VIA 6 niet veel heeft bijgebracht aan de sector. Er kwamen pedagogische begeleiders, maar Koen Daniëls vindt het te vroeg om dit nu reeds te evalueren. Volgens Anne Lambrechts zouden er dubbel zoveel begeleiders nodig zijn. Op basis waarvan wordt dit geponeerd? Hadden de sprekers iets anders verwacht van VIA 6 en, zo ja, wat? Koen Daniëls staat open voor debat, maar daarbij moet men beseffen dat de overheidsmiddelen beperkt zijn. Een en-en-verhaal – dat een aantal van de collega-parlementsleden vermoedelijk zullen brengen – noemt hij niet realistisch. Een euro kan immers slechts eenmaal worden uitgegeven, en er zullen dus keuzes moeten worden gemaakt.

Een tweede vraag betreft de werkuren. Koen Daniëls weet uit zijn ervaring als leerkracht dat verzorgenden het interessant vinden om in shiften te werken (vroeg, dag, laat). Hij heeft nooit leerlingen begeleid die van 7.00 uur tot 19.00 uur moesten werken. Wel stelde hij vast dat er op bepaalde tijdstippen, zoals bij het onthaal en het ophalen van de kinderen, een zeer zware taakbelasting is. Hoe staan de sprekers ten aanzien van flexi-jobs op deze drukke momenten?

Er werd veel gesproken over de ratio. De intensiteit van het werk verschilt naargelang het type kinderen. De verzorging van pasgeborenen vergt bijvoorbeeld een andere inzet dan bij tweejarigen. Ook het type interactie – met bijbehorende arbeidsvreugde – verschilt naargelang van de leeftijd. Moet de leeftijd van de kinderen worden meegenomen in de ratio's?

De sprekers pleiten voor hogere opleidingseisen. Koen Daniëls stelt een tendens vast waarbij in steeds meer sectoren wordt gepleit voor hogere kwalificaties. Dat lijkt hem geen goed idee. Veel van zijn oud-leerlingen in het secundair onderwijs kunnen beter met jonge kinderen omgaan dan universitair geschoolde pedagogen. In de plaats van laag- of hooggeschoold, verkiest hij het concept 'juist geschoold'. Wat moet er daarvoor veranderen aan de opleiding? Gaat het over het versterken van de pedagogische capaciteiten, of het meer bekwamen in verzorgende en medische aspecten? Wat moet extra aan bod komen in de basisopleiding en wat moet eruit verdwijnen? Al doende leert men. Welke capaciteiten kunnen op de werkvloer worden verworven? Er werd voorgesteld een graduaatsopleiding in te richten. Zou dit dan een voorwaarde worden voor alle kinderbegeleiders of slechts voor een aantal?

In de sector van personen met een beperking zag Koen Daniëls de evolutie naar kwaliteitscoördinatoren, met een overdreven nadruk op de 'papieren' kwaliteit. Welke administratieve taken zijn momenteel verplicht, maar bieden weinig meerwaarde naar kwaliteit en arbeidsvreugde?

De sprekers gingen in op de rol van Kind en Gezin, de Zorginspectie en het agentschap Opgroeien. Welke ondersteuning verwachten, ervaren en missen de mensen op het terrein van deze diensten? Koen Daniëls verwijst naar een recente ontmoeting met een kinderbegeleider die in een probleemsituatie niet wist waar ze terecht kon voor pedagogische tips.

Wat de financiële leefbaarheid betreft, is er een verschil tussen de groepsinitiatieven, de gezinsopvang en de onthaalouders, met alle mogelijke categorieën, trappen en organisatievormen. Welke organisatievorm is volgens de sprekers het meest financieel leefbaar en werkbaar?

Het vergt enig studiewerk om de verschillende trappen te begrijpen. Dat verhoogt de drempel om als zelfstandige te starten. Ook de informatie op de website van Kind en Gezin is voor veel afgestudeerde kinderbegeleiders onverstaaanbaar. Moet men die kennis bijbrengen in de opleiding of moet het systeem eenvoudiger worden?

Wat betreft MeMoQ vraagt Koen Daniëls of men daarin zaken kan detecteren tot op het niveau van het soort kinderopvanginitiatief gelinkt aan de trap. Scoort een initiatief op een hogere trap met hogere subsidiëring hoger in MeMoQ? Wie neemt die test af?

MeMoQ is een dubbel instrument. Er zijn kinderopvanginitiatieven waar er problemen zijn met de kwaliteit, maar goed scoren op MeMoQ terwijl dat instrument de kwaliteit meet. Hoe kan zo iets? Wat is de visie van de sprekers op dat instrument?

Er werd een vergelijking gemaakt tussen Vlaanderen en Zweden op het vlak van kinderopvang. Maar er wordt niet naar het totale sociale beleid van Zweden

gekeken. De vermelde 2,9 euro moet uiteengehaald worden naar alle soorten opvanginitiatieven om zo een zicht te krijgen op de werkelijke economische leefbaarheid. Hoe verhouden de verschillende trappen en organisatievormen zich ten opzichte van elkaar? Staan de trappen en de daaraan gekoppelde voorwaarden in verhouding tot elkaar?

Er zijn piekmomenten in opvanginitiatieven. Is het inschakelen van flexi-jobs op zo'n momenten ter ondersteuning te overwegen?

Koen Daniëls stelt een vraag over de gediplomeerde kinderverzorgers. Kinderzorg staat niet meer in de matrix van de tweede en derde graad secundair onderwijs. Dat is momenteel basiszorg en ondersteuning, assistentie in wonen, zorg en welzijn en de verzorgende zorgkundige en kinderbegeleider. De spreker vindt dit een goede zaak. Hoewel sommige opleidingen MeMoQ niet aanbieden, zit het nochtans verwerkt in de leerplannen. Het moet, maar het wordt blijkbaar niet aangeboden. Zijn er rechtstreekse contacten met de onderwijskoepels?

De personeelsratio's zijn afhankelijk van de samenstelling van de groep kinderen. Een groep enkel bestaande uit peuters heeft een andere dynamiek dan wanneer er ook baby's in de groep zitten. Hoe wordt er naar die ratio's gekeken?

Kunnen flexi-jobs een oplossing bieden voor de piekmomenten in opvanginitiatieven?

Stellen dat groepsopvang beter is dan gezinsopvang is te kort door de bocht. In gezinsopvang is er ook sprake van mooie en kwaliteitsvolle interactie. Bestaat er onderzoek dat staft dat de kwaliteit hoger ligt in grote opvanginitiatieven?

Ook ouders zetten veel druk op de opvanginitiatieven. Ze stellen vaak veel eisen op het vlak van slaaptijden en maaltijden. Hoe moet daarmee worden omgegaan?

Er bestaan heel veel modellen voor kinderopvanginitiatieven. Welk is volgens de sprekers financieel leefbaar? Bestaan daar berekeningen over?

Koen Daniëls is voorstander van het stimuleren van de keuzevrijheid. Het moet klikken tussen het opvanginitiatief en de ouders. Wordt daardoor druk gelegd op de opvanginitiatieven en worden zo onrealistische verwachtingen gecreëerd naar de ouders toe?

4. Vragen van Lise Vandecasteele

Er beweegt heel wat in de kinderopvangsector, stelt *Lise Vandecasteele*. Deze hoorzitting is daar een deeltje van, maar er zal nog veel meer nodig zijn. Zij vindt de tussenkomst van Koen Daniëls tekenend voor hoe het komt dat er de afgelopen jaren weinig veranderd is in de sector. Er werd ook niet geluisterd naar wat de sprekers zeiden: een en-en-enverhaal zou niet mogelijk zijn; men moet kiezen wat men wil veranderen; wie zal dat betalen? Dat discours houdt stand. De sprekers wezen op het 'deficitdenken' en gaven aan dat er een verdubbeling van het budget nodig is. Als men nu niet ingrijpt, gaan er nog meer en grotere problemen ontstaan. Er zal vanuit de sector dus een sterk signaal moeten blijven komen.

Kinderopvang is sinds de jaren 1980 een Vlaamse bevoegdheid. In tegenstelling tot andere landen is de omslag naar een pedagogische visie op kinderopvang in Vlaanderen nooit gemaakt. De focus lag op de uitbreiding van het aantal plaatsen, zonder aandacht voor de pedagogie.

Het decreet van 20 april 2012 houdende de organisatie van kinderopvang van baby's en peuters en het VIA 6-akkoord brachten geen antwoord op de problemen in de sector. Het water staat de sector aan de lippen. De sector (ouders,

kinderbegeleiders en uitbaters van opvanginitiatieven) komt vandaag massaal op straat.

Kunnen de sprekers zeggen hoe dringend de problemen zijn en hoe lang het mag duren om die problemen op te lossen? Uit gesprekken met kinderbegeleiders weet Lise Vandecasteele dat de situatie zeer problematisch is en dat ze het niet meer volhouden. Ook pedagogische coaches moeten vaak mee op de werkvloer staan, waardoor ze niet kunnen voldoen aan de verwachtingen. Dat zorgt voor weinig arbeidsvreugde. Een kinderbegeleidster vatte haar job samen als "slapen, kakken, pissen en eten geven, daarmee zijn we al content". In zo'n werkcontext is pedagogische omkadering onmogelijk. Een pedagogisch begeleider gaf aan zich te schamen omdat ze haar job niet correct kan uitoefenen. Deze context is mee verantwoordelijk voor het probleem van de vele openstaande vacatures en de te beperkte doorstroom vanuit de opleidingen. Als men nog jaren aanmoddert, zullen er geen kinderbegeleiders meer zijn en zullen de plaatsen moeten worden afgebouwd.

Er wordt gesproken van een ratio van 1 op 8 of 1 op 9. In de praktijk klopt dit niet. Bijvoorbeeld keukenmedewerkers worden meegeteld als kinderbegeleider, maar staan in de praktijk niet op de werkvloer. De ratio heeft niet alleen betrekking op het werken met kinderen, maar ook op tal van logistieke en administratieve taken. Hoe moet ratio volgens de sprekers evolueren?

De kinderopvang is een sector met zeer lage lonen. Kunnen de sprekers dit concretiseren? Hoeveel verdient een kinderbegeleidster? Zijn het voltijdse of deeltijdse jobs? Stelt zich het probleem van verplicht deeltijdse jobs?

De pedagogische omkadering en opleiding moet worden aangepakt. Welke acties zijn daarvoor prioritair?

Minister Wouter Beke gaf regelmatig aan dat hij de kinderopvangsector – ook al hoefde dit niet – heeft meegetrokken in het VIA 6-akkoord en daarvoor extra middelen heeft uitgetrokken. De sprekers vinden dit een eerste stap, maar het is onvoldoende. Er zouden 120 extra pedagogische coaches kunnen starten. Is dat inmiddels gebeurd? Wat moet er nog verbeteren aan de verloning om de sector voldoende aantrekkelijk te maken?

Lise Vandecasteele geeft mee dat Michel Vandenbroeck startte met een belangrijke visie op kinderopvang, namelijk dat kinderopvang een goede impact kan hebben op de ontwikkeling van kinderen, als het kwaliteitsvol is. Is er een verschil van de impact merkbaar in leeftijd?

In Vlaanderen valt kinderopvang onder de bevoegdheid van de minister van Welzijn, terwijl dat in andere landen onder de minister van Onderwijs valt. Waarom is de kinderopvang niet georganiseerd zoals het kleuteronderwijs?

Wim Van Lancker gaf aan dat er geen probleem is op het vlak van de betaalbaarheid. Wat vindt Michel Vandenbroeck van deze uitspraak?

Ligt met het decreet van 20 april 2012 houdende de organisatie van kinderopvang van baby's en peuters de nadruk op de kwaliteit of de kwantiteit in de kinderopvang?

De ratio is heel belangrijk voor de kwaliteit van de kinderopvang. Minister Wouter Beke en de sprekers van het agentschap Opgroeien halen het cijfer van 1 op 6,6 aan. Dat cijfer zou niet veranderd zijn sinds de invoering van het decreet van 20 april 2012 houdende de organisatie van kinderopvang van baby's en peuters. Nochtans zeggen heel wat kinderbegeleiders dat de ratio verslechterd is. Wat is de visie van Michel Vandenbroeck daarop?

Om een goed zicht te hebben op de effectieve ratio zou er een nieuw MeMoQ-onderzoek moeten gebeuren. Daar is momenteel geen budget voor. Is er ondertussen budget voor voorzien?

Het is pijnlijk om te horen dat minder dan de helft van de studenten pedagogie van plan is om in de kinderopvang aan de slag te gaan. Tegelijk wordt vaak gewaarschuwd voor de slechte reputatie van de sector. Moet er gewerkt worden aan de perceptie of willen studenten niet in de sector starten omwille van de arbeidsomstandigheden?

Kan er verduidelijkt worden of en hoe de schijnzelfstandigheid toeneemt?

Er wordt gezegd dat aanbodgestuurde financiering efficiënter is dan een vraaggestuurde financiering. In Vlaanderen wordt vooral aanbodgestuurd gefinancierd, behalve via de kinderopvangtoeslag in het groeipakket. Is het risicovol om de kinderopvangtoeslag te versterken, onder andere op het vlak van commercialisering?

Michel Vandenbroeck zegt dat er een groot structureel risico is omwille van de ratio, de kwaliteit en de slechte werkomstandigheden. Kan dat verduidelijkt worden?

Moet er eerst een staten-generaal opgemaakt worden over de problemen in de kinderopvang of kunnen nu al maatregelen getroffen worden om de situatie te verbeteren? Is men nog steeds van mening dat het budget moet verdubbelen? Vanwaar komt dat cijfer? Wat is de reactie op de uitspraak van minister Wouter Beke als hij zegt dat er in deze legislatuur al meer geïnvesteerd is in extra plaatsen, hogere lonen en meer personeel, maar dat het aantal kinderen per begeleider aanpassen nog niet aan de orde is? Is de stap die gezet is in VIA 6 op het vlak van verloning voldoende? Wat is de verhouding tussen een staten-generaal en de conceptnota 'Vroeg en nabij'? Welke experts zijn er aangesproken om mee na te denken over de toekomst oefening 'Vroeg en nabij'? Kunnen daarbij voldoende antwoorden geboden worden of is er nood aan een staten-generaal?

Er is geld nodig om meer kinderbegeleiders aan te werven en hogere lonen te betalen. De belastingdruk in Zweden is te vergelijken met die in Vlaanderen. In Zweden slaagt men er wel in om een groter budget te voorzien voor kinderopvang. Gaat het om keuzes die gemaakt worden of haalt men daar meer belastinggeld op?

Er wordt gezegd dat de sterkste schouders de zwaarste lasten moeten dragen. Als dit zou gefinancierd worden met belastinggeld, waar datzelfde principe geldt, dan zou dat de drempel voor de kinderopvang verlagen. Uit onderzoek blijkt de drempel op het vlak van betaalbaarheid niet hoog. Hoe kijkt men naar het idee om de kinderopvang vanuit de algemene middelen te organiseren?

Er mag geen afruil zijn tussen het aantal plaatsen en de kwaliteit en er moet meer financiering komen. Is die afruil er vandaag wel? En waar ligt de focus momenteel?

In het Vlaamse regeerakkoord ligt het accent op de voorrang voor de werkende ouders. Is dat een goede maatregel?

Dieter Vanhecke stelt dat er geen daling van de ratio is sinds de invoering van het decreet. Hoe wordt gekeken naar de signalen vanuit het werkveld over de druk op de kinderopvang? Ook stelt Dieter Vanhecke dat er nood is aan meer waardering voor de mensen in de kinderopvang, maar hij zegt dat er een koopkrachtverhoging doorgevoerd is met het VIA 6-akkoord. Is er voldoende gebeurd en binnen welke termijn worden extra stappen gezet op het vlak van koopkrachtverhoging?

VIA 6 zorgde voor 264 extra pedagogische coaches. Hoeveel daarvan zijn er al aan het werk?

Die toekomst oefening wordt gemaakt om te kijken of de middelen anders zullen worden ingezet. Volgens de sector en professoren Van Lancker en Vandebroeck moeten er dringend extra middelen komen. Hoe reageert Bruno Vanobbergen daarop?

Mentes vzw zegt onvoldoende begeleiding te kunnen voorzien. Vindt het agentschap Opgroeien dat er wel voldoende begeleiding voorzien wordt in de kinderopvang?

Lise Vandecasteele vindt de uiteenzetting van Peter Emmerly boeiend omdat het voor een wetenschappelijke onderbouwing zorgt voor het belang van een kwalitatieve kinderopvang. Het is schrijnend dat niet overal aan die kwalitatieve kinderopvang kan voldaan worden door het gebrek aan die randvoorwaarden. Wanneer men over de noden van de kinderopvang spreekt, gaat het vaak over budgetten. In de voorstellen van het Consortium Kinderopvang gaat 200 miljoen euro naar de stijging van de ratio. Maar dat is een investering die opbrengt naar kwaliteit van de opvang en de ontwikkeling van het kind. Hoe kijkt Peter Emmerly naar het gebrek aan dat budget en de hoge kindratio?

Professor Wim Van Lancker maakte een vergelijking over de investering in kinderopvang tussen verschillende landen. Daaruit blijkt dat de overheid in Nederland een derde meer investeert per kind en in Zweden is dat vier keer zoveel budget. Hoe wordt daarnaar gekeken? Gaf het Consortium Kinderopvang de laatste jaren signalen over de nood aan extra investeringen in de kinderopvang? In het decreet van 20 april 2012 houdende de organisatie van kinderopvang van baby's en peuters werd voor de eerste keer de kindratio van 1 op 9 vastgelegd. Toen was er al kritiek op die ratio. De laatste jaren ligt het accent op het aantal plaatsen dat extra moet gecreëerd worden in de plaats van de inzet van extra personeel. Wat was de reactie van het Consortium Kinderopvang op dat decreet?

België heeft een van de hoogste kindratio's in Europa, wat leidt tot een hoge werkdruk. Begeleiders geven ook aan minder plezier te hebben in de job. Voormalig minister Wouter Beke gaf aan dat het niet zinvol is om de kindratio te verlagen omdat er veel openstaande vacatures in de sector zijn. Wat vinden de sprekers daarvan?

Minister Hilde Crevits zegt in te willen zetten op het aantrekken van personeel in de zorgsector, waaronder ook in de kinderopvang. Wat betreft de lonen is het belangrijk om te weten waarover het concreet gaat. Zo kan er goed ingeschat worden of de looneisen realistisch zijn en of de stijging vanuit VIA 6 afdoende was. Hoeveel verdient een kinderbegeleider netto maandelijks? Wat leverde het VIA 6-akkoord op? Is dat voldoende om als sector aantrekkelijk te zijn? Wat zijn de verschillen in lonen tussen de verschillende trappen? Wat wordt als oplossing vooropgesteld?

Uit de uiteenzetting van professor Michel Vandebroeck blijkt dat de personeels-crisis heel groot is. Een groot deel van de studenten stroomt niet door naar de kinderopvang. In het zevende jaar kinderopvang zeggen 30 van de 130 studenten in de kinderopvang te willen werken. Slechts 43 procent van de studenten pedagogie van het jonge kind wenst door te stromen naar de kinderopvang. Er zijn verschillende mogelijkheden om meer mensen aan te trekken. Zo kunnen de lonen arbeidsvoorwaarden verbeterd worden. Maar men zou ook werklozen kunnen dwingen om aan de slag te gaan in de kinderopvang, terwijl die mensen daar niet altijd geschikt voor zijn. Hoe kan ervoor gezorgd worden dat die vacatures ingevuld geraken?

Lutgard Vrints gaf het belang van de vrije keuze aan en de verdeling van de kinderopvang over verschillende wijken. In een studie toont professor Wim Van Lancker aan dat er meer plaatsen zijn in de kinderopvang in de kapitaalkrachtige wijken. Terwijl het net van belang is om de kinderen in armoede naar de kinderopvang

te laten gaan. Verder stelt hij vast dat in steden de openbare kinderopvang de ongelijkheid rechtstreekt en de private initiatieven naar de kapitaalcrachtige wijken trekken. Hoe ziet men die betere spreiding van kinderopvanginitiatieven die voor iedereen betaalbaar zijn?

Anne Lambrechts zegt dat het vreemd is dat de opvang vanaf 2,5 jaar toegankelijk en betaalbaar is voor iedereen, dat in tegenstelling voor kinderen jonger dan 2,5 jaar. Waarom wordt de kinderopvang van bij de start niet gratis gemaakt?

Op 1 april 2022 hield de sector van de kinderopvang een actiedag. Voormalig minister Wouter Beke ontving toen het Consortium Kinderopvang. Wat zijn de afspraken met de Vlaamse Regering? Zijn er verdere besprekingen gepland? Klopt het dat voormalig minister Wouter Beke het resultaat van het hervormingstraject 'Vroeg en nabij' wou afwachten? Wat vindt het Consortium Kinderopvang van 'Vroeg en nabij'?

Lise Vandecasteele zegt dat er een grote urgentie is om iets te ondernemen in de kinderopvang. Er zijn heel wat taken bijgekomen zoals bijvoorbeeld de pedagogische omkadering. Dat zorgt voor meer werk, terwijl er amper tijd is om de basistaken te volbrengen. De zorg verloopt goed, maar de pedagogische omkadering kan niet vervuld worden. Op welke termijn moeten extra budgetten vrijgemaakt worden om de sector overeind te houden?

5. Vragen van Katrien Schryvers

Katrien Schryvers wenst te verduidelijken dat, hoewel deze hoorzitting officieel de titel 'over de crisis in de kinderopvang' draagt, men het er kamerbreed over eens is dat de thematiek van de kinderopvang in het algemeen moet worden bekeken. De sector staat voor tal van uitdagingen, daarom is het goed de betrokken actoren zelf aan het woord te laten.

In 2014 vond een grote hervorming van de kinderopvangsector plaats. Voordien was er quasi niets concreet geregeld, met een amalgaan aan aanbieders. Sindsdien is er een meer gestroomlijnd systeem, met een vergunningsvereiste om de kwaliteit te kunnen garanderen. Het was voor iedereen duidelijk dat dergelijke stroomlijning niet op een dag kon gebeuren. Vandaar ook de diverse trappen en types aanbieders. Op termijn blijft een betere stroomlijning de doelstelling. Het is positief dat de sprekers aangaven welke stappen daartoe kunnen worden gezet.

Barbara Dupuis had het over de rol van lokale besturen op het vlak van kwaliteitscontrole. Het is het lid niet duidelijk welk standpunt de spreker hierover innam. Kan dit verduidelijkt worden?

Dezelfde spreker bracht ook een pleidooi om de bezettingsgraad te optimaliseren. Kunnen de sprekers aangeven hoe die vraag spoort met de vraag naar de verlaging van de kindnorm? Voorstellen vanuit de sector over een optimalisering van de bezettingsgraad gaan immers vaak over het in overtal kunnen gaan op bepaalde piekmomenten.

Hoe kan men volgens Mieke Daems komen tot een betere afstemming met onderwijs? De spreker had het over onaantrekkelijke werkuren, zeker bij onderbroken shiften. Zou een betere uitwisseling met kleuterscholen een meerwaarde kunnen bieden? Kinderen hebben dan een vertrouwde begeleider, en voor begeleiders zijn er betere werkuren en een grotere betrokkenheid bij een kleuterschool. Wat zijn de drempels om dat te realiseren?

De discussie over de kindnorm moet volgens Katrien Schryvers absoluut worden gevoerd. Men weet wat in de regelgeving de kindnorm is. Maar in de praktijk ziet

men dat de meeste initiatieven die norm niet halen, en minder kinderen opvangen. Soms gebeurt dat volgens de sprekers bewust, omdat de werklast anders niet haalbaar is. De werkelijke, gemiddelde kindnorm is dus lager dan 1 op 8 of 1 op 9. Welk effect zal de verlaging van de kindnorm met bijvoorbeeld één kind hebben op de praktijk, wetende dat in de praktijk nu al een lagere norm wordt gehanteerd?

VIA 6 is een akkoord dat niet werd opgelegd vanuit Vlaanderen. Alle betrokken partijen hebben dit ondertekend. Hier zijn ook een aantal maatregelen voor de kinderopvangsector in opgenomen. Hoe kan het dat, zo kort na het afsluiten van dit akkoord, dergelijke noodkreten komen? Waar gaat men niet mee akkoord? Welke andere accenten moeten worden gelegd? Wordt de sector correct vertegenwoordigd?

Anne Lambrechts had het over de lagere vereisten inzake opleiding en gaf daarbij het voorbeeld van de EVC's. Een sterkere nadruk op het pedagogische zou net hogere kwalificaties vereisen. Dit staat volgens Katrien Schryvers op gespannen voet met het tekort aan personeel. In deze commissie worden regelmatig plei-dooien gehouden voor het vereenvoudigen van de zijinstroom via EVC's. Praktijk-ervaring zou even belangrijk zijn als een schoolse opleiding. Hoe zien de sprekers dit spanningsveld?

Er wordt gepleit voor kinderbegeleiders met een hoger pedagogisch profiel en voor meer laaggeschoolde logistieke functies. Welke gevolgen heeft dit voor de huidige kinderbegeleiders? Een aantal van de bestaande kinderbegeleiders dreigen niet aan de hogere vereisten te voldoen.

De sector kampt ten onrechte met een negatieve beeldvorming. Er zijn tal van initiatieven waar mensen zich elke dag met hart en ziel inzetten. Die negatieve beeldvorming komt er door een aantal tragische gebeurtenissen, maar ook door de manier waarop over de sector wordt gesproken, in de zin van 'luiers verversen, eten geven en verder kan men niets pedagogisch doen'. Dergelijke taal schrikt mensen die er zouden willen instappen af. Hoe kan men gezamenlijk werken aan een betere beeldvorming?

Katrien Schryvers zegt dat binnen de OESO er nog meer landen worstelen met een personeelstekort in de kinderopvang. Zijn er goede voorbeelden van maatregelen uit andere landen om dat aan te pakken?

Momenteel verzorgen Mentos vzw en de pools kinderopvang de begeleiding van initiatiefnemers en uitbaters van kinderopvang. Mentos vzw gaf in de hoorzitting van 20 april 2022 aan niet overal binnen te geraken. Is die begeleiding dwingend genoeg?

Kind en Gezin kan in bepaalde gevallen opleggen dat de organisator zich laat begeleiden. Is dat een oplossing voor bepaalde problematische situaties?

Vlaanderen investeert in 264 pedagogische coaches. Die moeten meer op de werkvloer aanwezig kunnen zijn om zo de medewerkers in de kinderopvang te ondersteunen. Hoe worden die het beste ingezet?

De evenwichtsoefening met onderwijs is steeds moeilijk. Enerzijds wordt opgeroepen om EVC's voldoende te erkennen, maar anderzijds wordt voldoende opleiding gevraagd. Hoe moet daarmee omgegaan worden en hoe moet dat meer gedifferentieerd worden, rekening houdend met de situatie op het terrein?

De kleinschalige opvang staat er vaak alleen voor. Er is weinig super- en intervisie, maar het komt de toegankelijkheid ten goede. Hoe kunnen beide verzoend worden? Wat is de visie op de toekomst van de kleinschalige opvang en de gezinsopvang?

Er wordt gepleit om meer in te zetten op de pedagogische kwaliteit. Hoe kan er op korte en lange termijn gewerkt worden aan de personeelstekorten om dat te realiseren?

Er is een groot onderscheid tussen de baby's en de peuters. Welke plek wordt er gezien voor de geïntegreerde opvang? Moet er geëvolueerd worden naar aparte groepen? Hoe kunnen de verschillende ratio's en kwalitatieve ondersteuning gerealiseerd worden in een kinderopvang die vandaag van 0 tot en met 3 jaar gaat? Hoe kan de samenwerking met de scholen gestimuleerd worden? Wat zijn de verwachtingen met betrekking tot de projecten 'doorgaande lijn'? Voor welke versterking kan de pedagogische uitwisseling zorgen?

Wat betreft de kind-begeleiderratio worden telkens de maxima aangegeven en dat die niet worden ingevuld waardoor de ratio in de realiteit lager ligt. Soms wordt gezegd dat de ratio hoger ligt en dat er aan schrijftvervalsing wordt gedaan door mensen op papier tewerk te stellen zonder dat ze effectief werken. Hoe kan daar een zicht op gekregen worden?

Wim Van Lancker doet het voorstel van de oprekking van de ouderbijdrage. Worden in IKT-initiatieven plaatsen bezet door mensen met een hoog inkomen en worden anderen dan uitgesloten uit het IKT-tarief die er nood aan hebben? Hoe kan dat verholpen worden?

Conner Rousseau stelde op 26 april 2022 in een artikel in Humo dat er een verplichting tot kinderopvang moet gelden, ook voor ouders die bewust minder gaan werken om voor de kinderen te kunnen zorgen. Hoe reageren de sprekers op die uitspraak?

6. Vragen van Celia Groothedde

Celia Groothedde dankt alle kinderbegeleiders en ouders die dit onderwerp op de politieke agenda hebben gezet en pleiten voor verbeteringen in de kinderopvang.

De grote lijnen van de presentaties zijn vrij gelijklopend: de sprekers hadden het allen over de te hoge ratio's, de financiële onhoudbaarheid en de nood aan versterking van de pedagogische pijler. Groen staat achter die punten en zal dit blijven benadrukken.

Verschillende collega's schetsen een ander beeld over de ratio dan de sprekers. Hebben de sprekers een verklaring voor het feit dat men het in deze commissie vaak heeft over gemiddelden die lager zouden liggen, terwijl het lid ook verhalen hoort van kinderbegeleiders die met tien tot zestien kinderen werken – wat een onhoudbare en ontoelaatbare situatie is?

Celia Groothedde is het eens met Barbara Dupuis dat inkomensgerelateerde plaatsen de norm moeten zijn. De spreker hield een pleidooi voor vraaggestuurde financiering. Dit is heel opmerkelijk. Waarom vindt de spreker dat beter, vooral in het kader van de kwaliteit?

Bij gelijke subsidies moet een gelijke kwaliteit worden gegarandeerd. Zijn alle leden van UnieKO signaal vzw bereid die voorwaarden te vervullen? Celia Groothedde geeft het voorbeeld van de versoepeling van de vereiste kwalificaties voor initiatiefnemers. Hoe kan men vermijden dat commerciële motieven primeren in de kinderopvang?

Celia Groothedde is het helemaal eens met de spreker dat de inspectie veel meer coachend moet zijn. Dat vergt ook veel meer personeel. De Zorginspectie is zwaar onderbemand. De spreker had het ook over de nood aan een wederwoord. De

gebeurtenissen in Mariakerke tonen echter aan dat deze initiatiefneemster zeer mondig was, en op die manier veel klachten van de inspectie kon afweren. Riskeert men hierdoor geen verschillende behandeling van meer en minder mondige initiatiefnemers? Is Barbara Dupuis het er mee eens dat er meteen een schorsing moet zijn bij grote inbreuken?

Barbara Dupuis gaf aan dat ze bij Mentos vzw op dit ogenblik de nodige kwaliteit niet ziet. Kan de spreker dit nader toelichten?

Mieke Daems schetste het beeld van een sector met gemotiveerde, geëngageerde initiatiefnemers en medewerkers. Ze gaf echter ook aan dat niet alle organisaties even gemotiveerd zijn om een kwaliteitsvolle werking uit te bouwen. Kan dat geduid worden?

Kinderopvanginitiatieven kunnen een beroep doen op vier maal twee uur pedagogische ondersteuning, vaak na de werkuren of tussen de kinderen. Wat is volgens de spreker een geschikt volume aan begeleiding om goede ondersteuning, met blijvende invloed, te kunnen bieden?

De spreker had het over de problematiek van schijnzelfstandigheid bij kinderbegeleiders. Dat zijn onaanvaardbare, mensonterende praktijken. Deze begeleiders verdienen al zo weinig, en dan worden hun sociale rechten ook nog met de voeten getreden. Hoe kan een einde worden gesteld aan dergelijke praktijken?

De spreker verwees naar de samenwerking met CVO's. De versterkte competitie tussen de CVO's zorgde de laatste jaren voor kortere, soms minder veeleisende opleidingen. Zo dreigt een 'race to the bottom', en boet de opleiding aan kwaliteit in. Hoe kan men dit remediëren?

Anne Lambrechts benadrukte het belang van de pedagogische pijler en gaf het voorbeeld van Denemarken. In vergelijking met de Scandinavische landen besteedt Vlaanderen slechts een fractie aan kinderopvang. In Scandinavië liggen de kwalificatievereisten ook hoger, met vooral functies op bachelorniveau. De spreker pleit 'maar' voor het Franse systeem, waar ouders minder betalen, maar waar er wel een goede opleiding is. Kan de spreker daar dieper op ingaan?

De spreker schetste de moeilijke werkomstandigheden van de kinderbegeleiders, met flexibele uren, lage lonen en weinig extralegale voordelen. Sommige collega's pleiten voor flexi-jobs of het inzetten van andere profielen. Is dit volgens de spreker een oplossing?

De spreker ging ook in op de differentiatie van de opleiding. Ziet ze technisch onderwijs als een manier om kinderbegeleiders aan te trekken? De lagere vereisten inzake kwalificatie kunnen geïnteresseerden afschrikken. Kan de spreker ingaan op de voorwaarden om de zijnstroom voldoende kwalitatief te maken of te houden?

De pedagogische coaches vangen volgens de spreker de hoogdringendheid op. Ze worden ingezet om personeelstekorten op te vullen. Andere, logistieke of administratieve functies zouden het werk in de kinderopvang kunnen ondersteunen. Is daar ook geen risico dat deze mensen uiteindelijk op de werkvloer zullen belanden?

Verschillende collega's hadden het over de zware administratieve lasten. Een van de tijdsintensieve activiteiten is het wegwijs maken van ouders bij het elektronisch kinddossier en het systeem 'bestellen is betalen'. Celia Groothedde meent dat dit systeem weg moet, omdat het zowel voor organisatoren als voor ouders zware problemen veroorzaakt. Wat is de mening van Anne Lambrechts hierover? Dreigt de administratieve last verder toe te nemen indien men naar een vraaggestuurd systeem zou evolueren?

Uit alle cijfers en de praktijk blijkt dat de kinderbegeleiders en de leidinggevenden in de kinderopvang 'op' zijn. Er is een kloof tussen wat de sprekers voorstellen en welke oplossingen er door collega-parlementsleden worden aangereikt. Op welke manier kan men er voor zorgen dat medewerkers in de kinderopvang, die hun job met veel passie aanvangen ook kunnen blijven vervullen?

Celia Groothedde ziet dat er over de hoorzittingen heen bepaalde problemen en analyses gedeeld worden.

Michel Vandenbroeck schetste een somber beeld van de opleiding. Zo stelt hij dat de mensen niet worden opgeleid om de nodige kwaliteit te bieden. Dezelfde signalen komen ook vanuit de kinderopvang. Dat vindt Celia Groothedde een groot probleem. Is volgens Michel Vandenbroeck iedereen geschikt om in de kinderopvang aan de slag te gaan?

Verder gaf Michel Vandenbroeck aan dat 100 van de 130 zeggen niet in de kinderopvang te willen werken en het zien als een springplank naar een andere functie. Dieter Vanhecke had het daarna over een groeipad van logistiek medewerker naar kinderbegeleider. Klopt dit?

Celia Groothedde schrikt van de uitspraak dat als er nu actie ondernomen wordt de situatie in de kinderopvang binnen de tien jaar kan rechtgezet worden. Zijn er voorbeelden van landen die een gelijkaardige situatie beleefden en dit succesvol keerden?

Hoe komt het dat de schijnzelfstandigheid toeneemt? Wat zijn daarvan de gevolgen voor kinderbegeleiders, de ouders en de kinderen? Hoe kan dat tegengegaan worden?

Als er zijinstromers worden ingeschakeld in een crisissituatie worden de kinderbegeleiders extra belast en worden de zijinstromers afgeschrikt. Klopt dit? Waarom moet er opgelet worden met de zijinstroom? Is zijinstroom enkel te verantwoorden als het om overtal gaat?

Er werd gezegd dat de term beleidsvoerend vermogen een vlag is die vele ladingen dekt. Kan er toegelicht worden wat de invulling is die daaraan gegeven wordt?

Het moment van het afnemen van een MeMoQ valt niet samen met een inspectiemoment. Daar werd vastgesteld hoe vaak de ratio overschreden werd. Zijn er recente cijfers over de ratio's in de praktijk? UnieKO signaal vzw gaf vorige week aan dat er gesjoemeld wordt met de cijfers. Vanuit de kinderopvang wordt gezegd dat men ondanks een tekort aan personeel open blijft omdat men anders de 220 subsidiedagen per jaar niet haalt en ouders niet kan helpen. Kan dat toegelicht worden?

Er werd uitvoerig gesproken over de perverse effecten van de aanbods subsidiëring. Hoe komt het dat er minder keuzevrijheid ontstaat in dergelijk systeem? Wat is de visie op een ander soort financiering met een vast deel en een gelijke behandeling?

Wim Van Lancker wees op de discriminatie die kan ontstaan bij bepaalde verlostelsels. Vooral kwetsbare mensen die daarvan gebruikmaken, komen in een armoedeval terecht, terwijl hoogopgeleide ouders net heel vroeg gebruikmaken van de kinderopvang. Welk antwoord kan daarop geboden worden?

Wat betreft de grotere kloof met de laagste inkomens zei Wim Van Lancker dat een verhoogd tarief zou kunnen gelden voor bepaalde inkomens. Enkele jaren geleden werd het verlaagd tarief sterk opgetrokken en moet men voor het laagste tarief de

omweg maken via het OCMW. Is men te vinden om die omweg via het OCMW weg te laten?

Wat vindt men van het verplicht maken van de kinderopvang?

Er werd gezegd dat de economische functie erbij gebaat is als er meer plaatsen zijn voor kwetsbare ouders. Vaak worden de economische, sociale en pedagogische functies tegenover elkaar geplaatst. Kan dat verder toegelicht worden?

Het is zeer frappant dat er in Zweden en Nederland veel minder kinderen naar de kinderopvang gaan terwijl er meer geïnvesteerd wordt. Wat zijn de gevolgen daarvan voor kinderen, ouders en kinderbegeleiders? Zijn er specifieke cijfers van Vlaanderen voorhanden? Gaat het over de Vlaamse Gemeenschap of over Vlaanderen?

Dieter Vanhecke had het over gelijke voorwaarden voor gelijke opvang. Wat betekenen die gelijke voorwaarden? Daarnaast stelde hij dat er begeleiding is door Kind en Gezin voor mensen die overstappen naar een andere trap. Celia Groothedde hoort uit de sector dat men in de praktijk niet bij de dossierbegeleiders terecht kan omdat de dossierbegeleiders niet weten wat het beheer van een kinderopvang inhoudt. Men wordt met een grote administratieve last geconfronteerd en het gebeurt dat een overstap naar een hogere trap daardoor wordt teruggedraaid. Dat is opvallend omdat er zoveel vraag is naar meer en beter gesubsidieerde kinderopvang. Waar zit daar het knelpunt? Krijgen de betrokkenen voldoende informatie? Zijn er wel gelijke voorwaarden voor gelijke opvang?

Er werd bevestigd dat er soms sprake is van fraude. Daarnaast is er het probleem van de personeelsuitval terwijl men open moet blijven. De kinderopvang blijkt te weten in welke periode de Zorginspectie komt en past zich daaraan aan. Kan er gegarandeerd worden dat de cijfers betrouwbaar en correct zijn? Is er dialoog binnen het agentschap Opgroeien over de aanpak hiervan?

Kind en Gezin legt de nadruk bij de organisatoren op het openhouden van de opvang, zelfs bij personeelsuitval. Celia Groothedde vindt dat een structureel fout signaal aangezien dat leidt tot onveilige situaties. Hoe kijkt men daarnaar?

Momenteel is er in bepaalde organisaties een graad van 20 procent absentieïsme. Hoe realistisch is het cijfer, zeker in combinatie met de nood om in overtal te gaan?

Er zijn betaalde opleidingstrajecten voor kinderopvang. Celia Groothedde krijgt uit de praktijk de feedback dat kinderbegeleiders stoppen omdat zijinstromers ingezet worden als volwaardige kinderbegeleiders en zij daardoor overbelast worden. Het is ook maar de vraag of dit goed is voor de zijinstromers. Wat is de reactie hierop? Hoe komt het dat het systeem die mensen niet in overtal registreert?

Celia Groothedde verwijst naar de woorden van Mieke Segers waarin ze stelde dat kinderopvang topprioriteit is en dat er een wil is tot bijkomende investeringen bij de Vlaamse Regering. Waar ziet Mieke Segers dat?

Verder zei Mieke Segers dat er nood is aan een professionele en kwalitatieve sector en gaf enkele punten aan waar het schort. Hoe schat Mieke Segers momenteel de situatie in rekening houdende met de personeelstekorten, de kwaliteitsproblemen bij de uitstroom vanuit onderwijs en de burn-outs in de sector?

Peter Emmerij gaf aan dat tien kinderen per begeleider een behoorlijke belasting is. Dat aantal wordt vandaag overschreden op een aantal plaatsen. Wat is de visie daarop, rekening houdende met het begrip van zware en minder zware groepen?

Wat is volgens Peter Emmery de invloed van het personeelstekort, de vele wissels en het voorstel om te werken met flexi-jobs op de sector?

Lutgard Vrints gaf aan naar een ratio van 1 op 5 en 1 op 4 in de gezinsopvang te willen evolueren. Vanwaar komt die ratio en waarom wordt er een onderscheid gemaakt?

Alle sprekers haalden enkele randvoorwaarden aan zoals kindvrije uren en pedagogische studiedagen, de nood aan meer bachelors en het loopbaanperspectief. Hoeveel kindvrije uren en pedagogische studiedagen zijn wenselijk? Waarom is dat nodig? Hoeveel bachelors zijn er nodig en welke taak vullen ze in? Op welke termijn ziet men het werken met een graduaat en hoe draagt dit bij tot werkbaar werk?

Het woord flexibiliteit werd een aantal keren aangehaald. Flexibele werkplannen zorgen voor flexibele opvang voor ouders. Dat kan belastend werken. Er moet geëvolueerd worden naar een andere financieringsvorm. Zo moeten er meer schijven ingevoerd worden. Hoe ziet men dat? Kan flexibiliteit bieden een manier zijn om tegemoet te komen aan de inspanningen van de opvang om extra kosten in te bouwen?

Daarnaast werd gezegd dat er meer rekening moet gehouden worden met de armoedecijfers voor toegankelijk en betaalbare kinderopvang voor zij die het nodig hebben. Het principe 'bestellen is betalen' wordt uitgebreid toegepast. Hoe moet dat in de regelgeving worden gevat zonder dat dit ten koste gaat van de financiële leefbaarheid van de kinderopvanginitiatieven? Welke extra kosten zijn er nog en hoe kan tegemoetgekomen worden aan kwetsbare ouders? Hoeveel geld is er nodig voor een financieel leefbare sector? Hoe zou dat geld uitgesplitst worden?

Daarnaast haalde Nathalie Winters ook de buitenschoolse opvang aan. Kan de situatie van de kinderen en de volwassenen in de buitenschoolse opvang geschetst worden? En wat is de relatie met de binnenschoolse opvang?

Er werd gezegd dat trap 2A de norm moet zijn, terwijl op de slides staat dat trap 0 en 1 opgetrokken moeten worden naar trap 2B. Hoe komt dat? Trap 2A en -B zitten vaak gemengd in een kinderopvanginitiatief. Als een organisator wil uitbreiden met extra trap 2B-plaatsen, moet die het verschil in loon zelf bijpassen.

Er wordt duidelijk gesteld dat men geen voorstander is van een vraaggestuurd budget, maar dat men te vinden is voor een basissubsidie waar extra's bovenop kunnen komen. Kan dit verder toegelicht worden?

7. Vragen van Hannes Anaf

Hannes Anaf zegt dat er grote uitdagingen op alle niveaus zijn in de kinderopvang. Doorheen het verleden zijn de uitdagingen met goede bedoelingen een voor een aangepakt, waardoor men nu in een systeem is terechtgekomen dat heel ondoorzichtig is.

Er was ook een grote nood aan extra opvangplaatsen; die is er trouwens nog steeds. Het is dus een goede zaak dat er extra plaatsen bijgekomen zijn. Maar extra plaatsen creëren door de kind-begeleiderratio op te drijven, is geen structurele oplossing.

Om de huidige problemen op te lossen, moet er anders naar de organisatie van kinderopvang gekeken worden. Het gaat al lang niet meer om opvang. De eerste duizend dagen zijn cruciaal in de ontwikkeling van een kind. De samenleving vindt het normaal dat elk kind tussen 2,5 en 18 jaar een gegarandeerde plek in het onderwijs krijgt. Toch wordt dat niet toegepast op kinderen van 3 maanden tot

en met 2,5 jaar. Er moet een shift komen in het denken over kinderopvang. Het moet normaal worden dat er geïnvesteerd wordt in de eerste levensjaren. Er wordt terecht gezegd dat er meer mensen moeten geactiveerd worden. Om dat aan te pakken moet er anders met de kinderopvang omgegaan worden. Hoe kan die shift gemaakt worden en hoe kan er voor een open-endfinanciering gezorgd worden? Moet kinderopvang meer aansluiting vinden met onderwijs? Hoe kan de pedagogische functie beter ingevuld worden?

Hannes Anaf is het eens met Wim Van Lancker dat de problemen in het trilemma samen moeten worden aangepakt. Er is sowieso nood aan extra budget maar de vraag is of er niet verder moet gekeken worden dan enkel naar het budget. Het moet in zijn geheel herbekeken worden. In het onderwijs wordt gewerkt met een open-endfinanciering omdat de maatschappij het belangrijk acht dat elk kind tussen de 2,5 en 18 jaar een gegarandeerde plek heeft op school. Moet dat ook niet toegepast worden op de sector van de kinderopvang?

Wegens een tekort aan plaatsen in de kinderopvang is het onmogelijk om een verplichting in te voeren. Welke zijn de opties om de mensen te bereiken die vandaag geen gebruik maken van de kinderopvang mochten er voldoende kwaliteitsvolle plaatsen zijn? Is een verplichting dan een optie?

Wat betreft de ratio gaf het agentschap de denkpiste mee om een differentiatie te maken volgens de leeftijd. Is dat wetenschappelijk te verantwoorden en wat is dan de ideale ratio?

Michel Vandebroeck haalde aan dat er moet opgelet worden met de zijinstroom omdat het ook contraproductieve effecten zou kunnen hebben. Kan dat toegelicht worden?

Het agentschap lichtte het actieplan toe om het personeelstekort aan te pakken. Wat vindt Michel Vandebroeck daarvan, zeker wat betreft de competenties en de diplomavereisten?

Bruno Vanobbergen zei dat de middelen anders moeten worden ingezet. Is het agentschap vragende partij om het trappensysteem te herbekijken?

De onthaalouders hebben vaak het gevoel vergeten te worden. Wat is hun plek in de kinderopvang van de toekomst?

Hannes Anaf zegt dat het verhaal dat het Consortium Kinderopvang schetst al goed gekend is. Zo is het geweten dat de kindratio veel te hoog is, dat er moet geïnvesteerd worden in de kwaliteit van de kinderopvang en betere lonen en dat er nood is aan extra plaatsen. De kinderen uit de middenklasse worden heel goed bereikt, maar de grootste uitdaging is het bereiken van kinderen uit kwetsbare gezinnen.

Tegelijkertijd reikt het Consortium Kinderopvang duidelijke richtlijnen aan over hoe dit kan opgelost worden. De vraag is hoe dit allemaal gerealiseerd kan worden, want de richtlijnen hangen aaneen. Hoe kan het probleem opgelost worden? Zal dat mogelijk zijn binnen het huidige kader? Is de huidige manier van kijken naar de kinderopvang juist? Moet kinderopvang bekeken worden als een eerste stap in het onderwijs? Moeten de banden tussen kinderopvang en onderwijs versterkt worden?

Hannes Anaf herhaalt dat in onderwijs gewerkt wordt met een open-endfinanciering waarbij het vanzelfsprekend is dat er voor elk kind tussen de leeftijd van 2,5 en 18 jaar een kwaliteitsvolle plaats voorzien is. Het is absurd dat diezelfde redenering niet toegepast wordt op de allerkleinsten. Volgens Hannes Anaf is er een verandering nodig in de manier waarop er naar kinderopvang gekeken wordt.

8. Vragen van Maaike De Rudder

Maaike De Rudder zegt dat het van belang is om na te denken over hoe de kind-ratio op een objectieve manier in beeld kan gebracht worden. Daar is namelijk veel discussie over. Zien de sprekers manieren om dat in beeld te brengen?

Hoe kunnen piekmomenten opgevangen worden?

Maaike De Rudder kent plaatsen waar vandaag al een beperking geldt op het aantal nuljarigen. Heeft men een zicht op het aantal opvanginitiatieven die met beperkingen werken?

De kloof tussen wat kinderbegeleiders moeten kunnen en wat ze meekrijgen doorheen de opleiding is groot. Hoe wordt daarnaar gekeken en hoe moet er vanuit de basisopleiding meer ingezet worden op het dichten van die kloof? Hoe ziet men het overleg met de onderwijssector?

Er is doorheen de jaren heel wat veranderd in de kinderopvangsector. Er zijn veel positieve evoluties maar er moet steeds aandacht gaan naar verbetermogelijkheden. Voormalig minister Wouter Beke onderstreepte het belang van het plan 'Vroeg en nabij'. Hoe ziet men de link die er vanuit het beleid wordt gemaakt met dat actieplan?

IX. ANTWOORDEN

1. Antwoorden van Barbara Dupuis

Barbara Dupuis zegt dat een gebrek aan keuzevrijheid niet hetzelfde is als een tekort aan opvangplaatsen. Het gaat om ouders die gedwongen worden om keuzes te maken tussen betaalbare of onbetaalbare kinderopvang. De plaatsen zijn er, maar soms ver van huis omdat de nabije opvang te duur is. Dan gaat men binnen het eigen netwerk op zoek naar oplossingen.

Er zijn zeker onbetaalde facturen. Een ondernemer in de kinderopvang moet alles van dichtbij opvolgen, zodat dat binnen de perken blijft. Zo niet zullen er onbetaalde facturen zijn, wat de financiële leefbaarheid van het opvanginitiatief in gevaar kan brengen.

De spreker zegt dat zelfs 65 euro per dag om een trap 2A-opvangplaats te bekostigen onvoldoende is om bij vraaggestuurde financiering de opvangplaatsen te verwezenlijken. Het bedrag dat nodig is, moet dus hoger liggen, en dan belandt men in de discussie over het maken van keuzes of extra investeren.

De kloof is inderdaad vergroot door VIA 6. Er kwamen loonsstijgingen in de hogere subsidietrappen. Bij de trap 1-initiatieven is er de eenmalige premie. Deze is berekend op het aantal vte in loondienst in 2020, uit te betalen in 2022 op de beschikbaarheid van die medewerkers in 2021. Een startende onderneming moest dat volledig zelf bekostigen. Voor een groot initiatief ligt dat anders. Het aantal werknemers in dienst is daar stabiel, waardoor de situatie over de jaren heen vergelijkbaar zal zijn. De effectieve loonsverhoging is in de praktijk zeer beperkt.

De handen die nodig zijn op de werkvloer kunnen best uitgedrukt worden in het aantal uren per jaar dat er effectief coaches op de werkvloer komen. Er wordt dan gesproken over vier maal twee uur per jaar, maar waarop slaat dat? Hoe kan Mentees vzw dit mee opvangen? Mentees vzw was daar duidelijk over. Bijkomende handen op de werkvloer die structureel nodig zijn, is iets anders dan een budget dat vrijgemaakt wordt voor pedagogische coaches. Deze laatste kunnen zorgen voor

een plan op maat dat kan leiden tot een groei in kwaliteit, maar dat is iets anders dan extra handen op de werkvloer.

Er is in het verleden al onderzoek gebeurd naar het aantal openstaande plaatsen per dag. Daaruit blijkt dat er ongeveer zestien duizend plaatsen in de hogere subsidietrappen vrij zijn. De bezettingsgraad wordt berekend door de aan- en afwezigheid op te tellen. Daar kan creatief mee omgesprongen worden. Een analyse van de cijfers geeft niet per definitie een correct beeld van de werkelijkheid. Er staan dus effectief heel wat plaatsen per dag vrij in Vlaanderen.

Als er openbaarheid zou komen over de inspectieverslagen, dan moet het proces dat in gang wordt gezet na een bezoek duidelijk zijn. Een inspectieverslag is een momentopname, waarop een weerwoord kan geformuleerd worden. Maar de aanpak erna wordt niet meer opgenomen in de eindresultaten van het inspectieverslag.

Er spelen heel wat zaken bij de openstaande vacatures. Er zijn stoppende onthaalouders in het sui-generisstatuut omdat zij de kwalificatie niet willen behalen. Er zijn veel opgeleide mensen voor kinderopvang die elders aan de slag gingen omwille van de slechte voorwaarden in de kinderopvang. Dat aanpakken kan de aantrekkelijkheid van de sector ten goede komen. Een betere basisopleiding zou moeten focussen op de pedagogie en minder op de verzorgende aspecten.

De spreker vindt EVC's zeer positief. Het miskennen van talenten van mensen is niet oké. Het is niet de zaligmakende oplossing, maar in een goed uitgewerkte combinatie kan dat helpen.

Het Consortium Kinderopvang bestaat uit een aantal kinderopvangpartners die niet naar iedereen hebben uitgereikt. Zo was UnieKO signaal vzw niet betrokken.

Een ruimere omkadering is gemakkelijker te benutten in grotere initiatieven. Bij de kleinere initiatieven is er de nood aan verbondenheid om zo uit het isolement te geraken. Daar moet op ingezet worden. Mentes vzw kan daar momenteel onvoldoende op inzetten.

Het budget voor pedagogische ondersteuners is goed, maar momenteel zit de handhaving daarin verweven en dat is niet goed. Coaching gebeurt vanuit vertrouwen en dat staat haaks op de manier waarop handhaving georganiseerd is.

Het is duidelijk dat gelijke subsidiëring niet gelukt is. Het gaat niet alleen over het niet kunnen doorgroeien van trap 1 naar trap 2B of van trap 2B naar trap 2A. De initiatieven in de buurt kunnen het vaak wel meteen door een overschot aan middelen bij de organisatoren van gezinsopvang die dat kunnen inzetten in een groepsopvangsamenwerking in de zorgregio. Een ondernemer zonder subsidie of met een trap 1-subsidie heeft daar weinig impact op. Prioritair moet subsidie gaan naar het behouden van de bestaande opvangplaatsen.

MeMoQ is een sterk uitgewerkt instrument en omvat heel wat facetten uit de kinderopvang. Het is een goed instrument om de pedagogische kwaliteit in te schatten mits er voldoende controle is. Een eenmalige inspectie is onvoldoende. De spreker pleit voor kortere flietsinspecties, al dan niet aangekondigd.

De spreker vindt de persoonsvolgende financiering een betere motivator voor visie en kwaliteit. De voor- en nadelen van dat systeem zijn gekend. Het is aan de beleidsmakers om dat juist te formuleren en te omkaderen zodat de voor- en nadelen ondervangen kunnen worden.

VIA 6 is ontoereikend. Het totaalbudget beslaat vele miljoenen, maar eenmaal verdeeld over alle organisaties is dat niet toereikend. Er zijn nieuwe middelen nodig, al scheidt het alloceren van middelen ook nieuwe mogelijkheden.

Koen Daniëls zei dat de studenten het leuk vinden om in shiften te werken. Maar de spreker ziet dat niet in de realiteit. De meeste studenten willen van 8.30 uur tot 16.00 uur stage lopen. Ze vinden een stage van 7.00 uur tot 18.30 uur al een hele uitdaging. Daarnaast moet er rekening gehouden worden met de verwachtingen van ouders. Sommige ouders verwachten ruime openingsuren met veel flexibiliteit. De kinderen worden niet enkel opgevangen voor en na de werkuren. Dat is net de sociale functie, namelijk voldoende ondersteuning bieden aan de draagkracht van gezinnen. Dat zorgt ervoor dat opvanginitiatieven de hele dag paraat moeten staan in de plaats van in shiften te werken.

Flexi-jobs kunnen zeker helpen op drukke momenten. Daar ligt de link met onder andere logistieke en administratieve functies die gevraagd worden. De algemene vraag van de mensen in de kinderopvang is te kunnen focussen op de job die ze op dat moment te doen hebben. Dat gaat over het verwelkomen van de ouders en het spelen met de kinderen. De ratio is daarbij moeilijk te bepalen en ook de leeftijd is daar moeilijk om als algemene richtlijn te hanteren.

De hogere eisen in de opleiding zijn goed. Daarnaast zijn de vaardigheden, competenties en talenten van groot belang. Er moet creatieve ruimte voorzien worden om die talenten te laten groeien. Hoe meer divers het team, hoe beter. Mensen motiveren elkaar en dagen elkaar uit, en dat zal op termijn renderen. Het werkplekleren vraagt nog meer tijd en er moet aandacht gaan naar het team dat aan de slag gaat met iemand die aan werkplekleren doet. Dat moet beter verweven worden in de opleiding. Er moet ook meer aandacht gaan naar de omgang met ouders. De focus op de puur zorgende logistieke taken zoals bijvoorbeeld het linnengoed mag uit de opleiding. Zoiets kan gaandeweg aangeleerd worden.

Procedures zijn van belang. De spreker stelt voor om een coach die effectief meer uren op de werkvloer staat de rol van preventieadviseur te laten opnemen. Daarbij gaat die verder dan het geven van een eerste aanzet tot het uitwerken van een procedure, en die persoon zou objectief gaan kijken naar de werkpunten in de uitrol van een procedure.

De sector ervaart wel ondersteuning vanuit het agentschap Opgroeien, maar dat gaat vaak over de basis en weinig concrete zaken. Wanneer getelefoneerd wordt naar dossierbeheerders, wordt er vaak doorverwezen naar de website van het agentschap of van Kind en Gezin. Dat is niet concreet genoeg op een moment waarop men met een crisissituatie geconfronteerd wordt en nood heeft aan een snel antwoord. Die dossierbeheerders moeten de rol van partner en coach opnemen. De spreker zegt ook dat de kennis ontbreekt. Dossierbeheerders kunnen niet helpen bij organisatorische problemen of concrete problemen in een toegepaste situatie.

De financiële leefbaarheid van een initiatief is niet gelinkt aan een bepaalde organisatievorm. De spreker pleit voor de vrijheid van ondernemen en de keuze van de organisatievorm. Er is echter nood aan meer transparantie en de kwaliteit moet beter opgevolgd worden. Maar dat staat los van een bepaalde trap of organisatievorm. Het gaat ook om een complex landschap met medewerkers in zeer uiteenlopende statuten. Misschien ligt die complexiteit aan de verwachtingen vanuit de samenleving en de informatieplicht vanuit de overheid.

De spreker is betrokken bij de denkoefening over de toekomst van de kinderopvang. Maar de tijd dringt. Als nu de plaatsen moeten behouden blijven die er in

2014 waren, dan moet er meteen gehandeld worden. Elke betrokkene weet ondertussen waar het schoentje knelt.

Met de invoering van het nieuwe decreet in 2014 werden de organisaties met een attest van toezicht beoordeeld op de ratio die effectief op de werkvloer aanwezig was. Bij de erkende organisaties baseerde men zich op de payroll. In het beeld over de ratio speelt die payroll nog altijd een voorname rol. De spreker is er zich van bewust dat er initiatieven opgestart worden met een ratio van 1 op 15 alvorens een extra collega aansluit. Dat ligt aan de payroll. Er zal op dat moment wel nog een medewerker ergens in het gebouw aanwezig zijn die dat op papier opvangt. Daarom benadrukt de spreker dat er beoordeeld moet worden op de effectieve beschikbaarheid van die begeleider op de werkvloer.

Als iemand in trap 1 werkt, valt die voor de eerste vijftien jaar onder het gewaarborgd minimummaandinkomen. Daarbij kan die niet rekenen op loonsstijgingen. Dat werkt niet meteen motiverend. Trap 2B stijgt nu sneller richting de loonbarema's van trap 2A, wat het uitstel van het groeipad met zes jaar financieel zwaar maakt. Verder zijn er nog heel wat mensen die in het sui-generisstatuut werken met een onkostenvergoeding van 22 euro per dag dan wel onkostenvrij. Er zijn veel deeltijdse functies in de kinderopvangsector en dat is gelinkt aan het kunnen opvangen van uitval. Maar dat zet op zijn beurt druk op de flexibiliteit die nodig is om er binnen de ruime openingsuren te staan. Voor VIA 6 geldt ongeveer hetzelfde. De opdeling van de budgetten tot op het einde in de praktijk is ontoereikend.

Er werd gezegd dat de intentie van het decreet van 20 april 2012 houdende de organisatie van kinderopvang van baby's en peuters goed was, maar het budgettair kader ontbrak. Dat zorgt ervoor de doelstellingen moeilijk te realiseren zijn.

De spreker vraagt dat de lokale besturen geen rol spelen in de kwaliteitsbepaling. Als er gekeken wordt naar een uitbreidingsronde of als er plaatsen toe te wijzen zijn, dan kunnen zij een extra puntensysteem uitreiken dat goedgekeurd is in het Lokaal Overleg Kinderopvang. De vragen zijn wie met een stem vertegenwoordigd is in de bestaande overlegorganen en wat de transparantie en neutraliteit is van het lokale bestuur, aangezien dat vaak zelf organisator is van kinderopvang.

65 euro is onvoldoende voor het bekostigen van een trap 2A-opvangplaats omdat de spreker getuige is van de vragen naar bijkomende middelen via lokale besturen.

De optimalisatie van de bezettingsgraad en het verlagen van de ratio zijn twee verschillende vraagstukken. Het is een zonde als er plaatsen blijven openstaan, zeker als de focus ligt op het investeren in nieuwe plaatsen. Daardoor gaat men naar een omwisseling van mensen die het opgeven en zogenaamde nieuwe plaatsen. De ratio moet verlaagd worden, daarvoor zijn extra medewerkers nodig. Er was een goedkeuring om in overtal te kunnen gaan in noodsituaties. De extra werknemer zou kunnen ingezet worden als er overtal is. Dit dient om tegemoet te komen aan de noden van de ouders.

Iedereen moet gelijke kansen kunnen krijgen. Bepaalde initiatieven hebben de financiële mogelijkheid om te spelen met de bezettingsgraad. Men krijgt evenveel middelen voor 80 als voor 100 procent. Als men geen of trap 1-subsidie heeft en van de ouderbijdragen moet leven, dan moet men optimaliseren om te overleven.

De basis in de opleiding zit goed, maar er is nood aan draagkracht op de werkvloer om de opleiding volwaardig te kunnen laten renderen. Dat laatste ontbreekt. Er is nood aan ademruimte om mensen op het terrein kansen te geven. Dat gaat over alle vraagstukken van mensen die nu een lagere kwalificatie hebben en hoe die kunnen groeien.

De spreker is er zich bewust van dat de beeldvorming over de sector negatief is. De angstcultuur is daardoor nog toegenomen. Het is noodzakelijk dat het beeld opgesmukt wordt. Het is aan het beleid om daarvoor de randvoorwaarden te voorzien.

De payroll en de effectieve beschikbaarheid op de werkvloer zijn twee verschillende zaken. Een werknemer staat gemiddeld 7,5 uur op de werkvloer, een openingstijd van elf uur is niet uitzonderlijk in de kinderopvang en zelfs verplicht vanaf een bepaalde trap. Die tijd moet gedekt worden.

De spreker beseft de voor- en nadelen van vraaggestuurd werken, maar slechter dan de huidige situatie kan niet. Het beleid moet een goede mix vinden en de juiste voorwaarden creëren waarin dat kan werken. De administratieve last die gepaard gaat met het vraaggestuurd werken moet opgevangen worden. Daar bestaan enkele goede praktijken over die verruimd kunnen worden.

Gelijke subsidie zorgt voor gelijke kwaliteit. Wanneer gewerkt wordt met overheidsmiddelen is het normaal dat die vereiste gesteld wordt en dat er transparantie moet gegeven worden. Het zou logisch zijn mochten er voldoende controles gebeuren op een eventuele uitstroom van middelen naar andere facetten. De achterpoortjes die er nu zijn in de kinderopvang moeten ook verdwijnen. Transparantie is hierin cruciaal, zowel bij lokale besturen als bij organisatoren.

Mentes vzw kan momenteel onvoldoende haar doelstellingen realiseren. Het aantal uren effectieve beschikbaarheid op de werkvloer is eerder om brandjes te blussen en stappen achteruit te zetten om daarna te groeien. Eerst zijn er meer handen op de werkvloer nodig, pas dan kan Mentees vzw renderen.

De spreker vraagt om een dringende omwenteling in de kinderopvang. Kinderopvang moet een basisvoorziening zijn. Kinderen zouden daar de voordelen van moeten kunnen benutten.

2. Antwoorden van Mieke Daems

Mieke Daems zegt dat Mentees vzw subsidies krijgt van het agentschap Opgroeien. Die werden vroeger naar verschillende projecten uitgestuurd. Nu worden die gebundeld en het gaat over 3 miljoen euro. Daarmee worden 37 ondersteuners betaald die ondersteuning bieden in de buitenschoolse opvang en bij baby's en peuters, zowel regionaal als kwalitatief. Met VIA 6 zijn daar extra middelen aan toegevoegd. Dat zal leiden tot het aanwerven van 42 pedagogische coaches die in dienst zullen gaan bij de partners. De coaches zullen meer op de werkvloer komen dan de regionale ondersteuners en zullen proberen om coachend te werk te gaan. Momenteel is de helft van die coaches aangeworven en de spreker hoopt alle 42 coaches te kunnen vinden.

Er kan pas ondersteunend gewerkt worden als er een vertrouwensrelatie is. Met een opgelegde ondersteuning zal minder bereikt worden. Als men amper toegelaten wordt in een kinderopvanginitiatief, is er geen sprake van ondersteuning en doet Mentees vzw dat liever niet. Soms is er tijd nodig om die vertrouwensrelatie op te bouwen. Dat is eigen aan die manier van werken.

Met kindvrije uren bedoelt men uren waarop een medewerker zich mentaal kan afzonderen en kan focussen op professionalisering. De betrokkene kan dan bijvoorbeeld een observatie doen of een gesprek aangaan met de ondersteuner.

Er is hard gewerkt aan het opleidingsprofiel, maar dat is moeilijk in de praktijk te realiseren. Daarnaast staat niet elke individuele onderwijsinstelling ver genoeg om dit te implementeren. Er is een dualiteit tussen wat er verwacht wordt van de mensen op de werkvloer en wat onderwijs aanlevert.

Mieke Daems is voor de procedure van de EVC's om zo de talenten, kwaliteiten en ervaring in de sector te kwalificeren. Het zorgt voor een mix aan kwalificaties en kan naar meer functies toeleiden. De momenteel uitgewerkte proeven zijn niet gemakkelijk. Dat bewijst het slaagpercentage.

De spreker kent het project 'Nieuwe krachten voor de kinderopvang'. Daarin wordt gekeken hoe kwetsbare doelgroepen kunnen worden toegeleid naar de kinderopvang. Het opleidingsprofiel wordt er helemaal gevolgd, maar er zijn heel wat drempels voor die groepen om in de sector te stappen. Een kwalitatieve instap van kwetsbare mensen gaat vaak gepaard met de aanwezigheid van een doordacht medewerkersbeleid.

In de sector is een grote nood aan kwalificaties van leidinggevenden. Er moet duidelijk gesteld worden wat verwacht wordt van een leidinggevende.

De concurrentie tussen de CVO's is er maar mag geen impact hebben op de kwaliteit van de opleiding. De CVO's hebben zich geëngageerd om die opleiding te hervormen om daar een stevig pakket van te maken. De spreker hoopt dat dit werk verdergezet wordt.

Mieke Daems is betrokken bij het project 'Doorgaande lijn' en ziet daar veel mogelijkheden, onder andere naar doorstroming en afstemming tussen kaders. Het zou een oplossing zijn voor heel wat vraagstukken. Maar er zitten drempels in de huidige regelgeving die dat bemoeilijken. Dat gaat bijvoorbeeld over de verschillen in het aantal vierkante meter per kind in onderwijs en de kinderopvang. Via het project kan dat opgelijst worden zodat daar flexibeler mee omgegaan kan worden. Dit kan leiden tot een betere samenwerking en inzet van subsidies.

Mentes vzw kan niet namens iedereen in de kinderopvangsector praten omdat niet iedereen op dezelfde manier werkt.

Een ondersteuner vanuit Mentos vzw kan vier keer twee uur langsgaan bij initiatieven. Het vraagt tijd om innovatieprocessen op te zetten en op te volgen. Daarnaast zijn de kindvrije uren ook van belang om de impact van Mentos vzw te vergroten. En dat is gelinkt aan de uren op de werkvloer. Momenteel lopen mooie trajecten van Mentos vzw die ook een impact hebben op de werkvloer. Maar de algemene moeilijkheden in de sector maken het werk voor Mentos vzw niet gemakkelijk.

3. Antwoorden van Anne Lambrechts

Anne Lambrechts kent situaties waar plaatsen toegekend zijn maar niet gerealiseerd geraken door een gebrek aan medewerkers of aan een brandveilige voorziening.

De spreker vindt het belangrijk dat de pedagogische coaches in de voorzieningen zelf kunnen werken. Voor de kleine initiatieven zou het goed zijn om de krachten te bundelen en zo dicht mogelijk bij de voorzieningen te zitten die een gelijke visie hebben. Mentos vzw blijft nodig maar zou dan meer op een hoger niveau werken en de pedagogische coaches ondersteunen. Het is namelijk nodig dat de bachelor pedagogische coaches zich nog verder professionaliseren.

Het is moeilijk om een getal te plakken op de nodige kindvrije uren. In het buitenland zag de spreker een goed voorbeeld waarbij medewerkers een uur per dag kindvrij waren. Daardoor was er meer tijd om met de ouders te praten en andere zaken te doen.

De organisatie van Anne Lambrechts is gefinancierd op trap 2A en voor een groot aantal plaatsen op trap 3. Daarnaast heeft men ook een opdracht als centrum voor inclusie in de Brusselse regio.

Met goedkope plaatsen bedoelt de spreker goedkoop voor de overheid. Het systeem IKT voor ouders is goed. Ouders die niet volgens hun inkomen betalen hebben het echter zeer zwaar.

Logistieke taken kunnen uitbesteed worden, maar daarvoor zijn middelen nodig. Er moet ruimte voor voorzien worden in de begroting van het initiatief.

Anne Lambrechts zal geen oordeel vellen over het MeMoQ-inspectie-instrument, maar uit ervaring zegt ze dat een van haar vier vestigingen een bezoek kreeg, zijnde een halve dag in één leefgroep. Dergelijke korte momentopname is niet representatief. Veel hangt op dat moment af van de aanwezige kinderen en het moment op de dag. Sommigen pleiten voor een inspectieduur van een week.

Vanuit VIA 6 krijgt haar organisatie voor ongeveer tweehonderd plaatsen 0,4 vte. Die persoon moet zorgen voor begeleiding op de werkvloer. In de praktijk komt dat neer op iemand twee dagen in de week op vier vestigingen. De organisatie heeft nood aan het dubbele daarvan.

Wat betreft het werken in shiften sluit Anne Lambrechts zich aan bij de uitspraken van Barbara Dupuis. Jonge mensen en mensen met een jong gezin staan daar niet voor te springen. Gesplitste diensten zijn niet de oplossing, al zullen sommige mensen dat op sommige momenten wel willen doen.

De medewerkers in de kinderopvang moeten niet allemaal gegradueerden zijn. Elmer vzw werkt met zinstroom van niet-gekwalificeerde mensen naar begeleiders in de kinderopvang op het niveau van het beroepsonderwijs. Zij stelt vast dat ze de gekwalificeerde mensen moet inzetten van 7.00 uur tot 18.00 uur en de niet-gekwalificeerde mensen op het midden van de dag. Dat is niet goed want in de ochtend zijn er nog weinig kinderen aanwezig en maakt men pedagogisch geen groot verschil. Er zou pedagogisch sterk moeten ingezet worden tussen 9.00 uur en 16.00 uur. De mensen die nu al aan de slag zijn, moeten behouden blijven maar het zou goed zijn om hen de kans te bieden om verder te studeren via een graduaat want dat is werkbaar.

De spreker gelooft in het sociaal ondernemerschap zonder winst. Dat is niet mogelijk in de sector, ook niet verdoken. Te kleine en te grote organisaties hebben het moeilijk om alles te organiseren. Een middelgrote structuur lijkt optimaal. Men moet ook altijd vertrekken vanuit de kern van de organisaties, zijnde de kinderbegeleiders. Daarrond kan ondersteuning georganiseerd worden zodat zij het werk met de kinderen zo goed mogelijk kunnen doen.

Veel medewerkers vallen uit of kampen met een burn-out. De sector komt nu ook op straat, wat de dringendheid aantoont.

De meeste mensen die in de sector werken zijn vrouwen met kinderen en zij vragen vaak om vier vijfde te werken. Anne Lambrechts zou liever mensen voltijds aan de slag hebben omwille van de continuïteit. Bij haar instelling zijn er geen verplichte halftijdse jobs.

Uiteraard juicht Anne Lambrechts de koopkrachtverhoging en de komst van de pedagogische coaches vanuit VIA 6 toe, maar het was te weinig. Er is een verdubbeling nodig van het aantal pedagogische coaches. De koopkrachtverhoging kwam neer op 14 euro voor een medewerker met tien jaar anciënniteit.

Het is gevaarlijk om te werken met gemiddelden wanneer het gaat over de kindnorm. Bij gemiddelden zijn er initiatieven die er onder maar ook er boven zitten. Er zijn praktijken waar dagelijks een volwassene twaalf kinderen opvangt, ook al mag dat wettelijk niet. Zo kan er niet pedagogisch gewerkt worden.

Het spanningsveld tussen de tekorten en de instroom van medewerkers ligt aan de aantrekkelijkheid van de job. Daarnaast betreurt de spreker het negatieve beeld dat leeft over de sector. Tegelijkertijd moet de realiteit ook getoond worden. Als er aan de basis gewerkt wordt, zal het imago vanzelf verbeteren. Het is aan de sector zelf om het pedagogische aspect meer in beeld te brengen.

De vraaggestuurde financiering is niet de beste manier van financiering.

Elmer vzw werkt nauw samen met CVO's. In elke leefgroep is een medewerker toegevoegd die in opleiding is. Deze volgt aan het CVO de opleiding begeleider in de kinderopvang. De spreker zegt de race to the bottom te hebben meegemaakt. Vroeger moest men vier semesters volgen, nu wordt men al als volledig gekwalificeerd beschouwd na het volgen van drie semesters. De opleiding is ook zodanig geëvolueerd dat de helft van de opleidingstijd op de werkvloer moet plaatsvinden en dat men moet begeleid worden door mentoren, maar die ontbreken. En als ze er zijn, is er nood aan professionalisering van de mentoren.

In Denemarken, maar ook in andere Europese landen, gaat het allemaal om bachelors. Toch pleit Anne Lambrechts voor gegradueerde functies omdat ze gelooft in het opleiden van niet-gekwalificeerde medewerkers tot sterke pedagogische krachten op beroepsniveau. Daarnaast is het goed dat er kansen worden geboden aan die mensen om zich verder te kwalificeren tot een gegradueerde. Daar komt praktijkervaring samen met kennis. Veel mensen in het beroepsonderwijs willen ook verder studeren, maar het lukt vaak ook niet om een bachelor te behalen. Het tussenniveau van een graduaat is wel haalbaar.

In Elmer vzw zijn er duidelijke functieomschrijvingen met duidelijke verantwoordelijkheden. Dat zorgt ervoor dat de logistieke medewerker nooit instaat voor de kinderopvang. Of die al dan niet daarvoor instaat, hangt af van de organisatiestructuur. Daarom is er nood aan het opbouwen van een organisatiestructuur.

Het elektronisch kinddossier is niet eenvoudig in gebruik, al wordt er nu minder over geklaagd dan bij de start. Voor een aantal voornamelijk kwetsbare ouders is het heel tijdsintensief. Maar het systeem van 'bestellen is betalen' zorgt ook voor een administratieve last. Daarenboven zorgt dat systeem ervoor dat een ouder die toch een dag kan zorgen voor het kind, het alsnog naar de opvang zal brengen omwille van de betaling. Dat systeem is voor veel gezinnen stresserend en duur maar vaak wil men ook gaan werken.

Elmer vzw werkt al 25 jaar met zijnstroom. Men ontvangt tewerkstellingsmaatregelen vanuit de Brusselse regio, genoemd ECOSOC. Dat zijn sociale-economiecontracten. Daar hangen veel voorwaarden aan vast. Dankzij die manier van werken heeft men een zeer diverse medewerkersploeg. Het grote voordeel is dat deze mensen worden toegevoegd aan de vaste krachten in de leefgroep. Er zijn echter mentoren nodig die op de werkvloer tonen hoe het moet. Ze tellen dus niet mee in de ratio en er is ondersteuning voorzien. Bijna iedereen die op die manier bij Elmer start, studeert af en kan doorstromen naar een vaste job in de kinderopvang.

Projectmatig werken helpt om de job binnen de kinderopvang aantrekkelijk te maken. Zo was er onlangs een project vanuit de VGC over gezondheid. Men koos om te werken rond gezonde voeding en tandhygiëne. Zo heeft men sensibiliserend kunnen werken met de kinderen en de ouders en het zorgde voor plezier. Ook via reflectiemomenten kan er getoond worden welke mooie zaken gerealiseerd kunnen worden.

Kinderopvang moet dichter op onderwijs aansluiten omdat het pedagogische milieu van groot belang is, maar moet geen onderdeel vormen van de onderwijssector. De spreker vreest dat er dan zou neergekeken worden op de kinderopvangsector.

Ze roept op tot de organisatie van een rondetafel waar actoren uit het werkveld samen met de politiek kunnen nadenken over wat nodig is. Het zou goed zijn om te evolueren naar inkomensgerelateerde plaatsen voor iedereen, een betere ratio, een betere en meer gedifferentieerde opleiding en een betere omkadering.

4. Antwoorden van Mieke Coulembier

Mieke Coulembier zegt dat UnieKOsignaal niet betrokken was bij de VIA 6-akkoorden en hoopt uitgenodigd te worden voor VIA 7.

Als ondernemersfederatie is UnieKOsignaal vzw tegen schijnzelfstandigheid. Samen met KPMG voerde UnieKOsignaal vzw een onderzoek uit. Daaruit blijkt dat zelfstandigen die samenwerken mooie zaken kunnen realiseren, maar er is nood aan een goed kader en een heldere overeenkomst.

De spreker pleit voor automatische rechtentoekenning voor ouders omdat men veel tijd investeert in het aanvragen van kindcodes en dergelijke. Dat zou het takenpakket verlichten.

Persoonsvolgende financiering is belangrijk omdat mensen in kwetsbare situatie de gemiddelde dagprijzen niet kunnen betalen. Het is ook jammer dat mensen die voor pleegkinderen kiezen niet van de voordeeltarieven kunnen gebruikmaken, wat in de IKT-systemen wel kan. Mochten kinderen met een rugzakje aan extra budget toch bij UnieKOsignaal vzw terecht komen, zou dat een oplossing bieden voor velen.

Mieke Coulembier is al zeven jaar ondernemer in de kinderopvang en doorliep alle functietrappen. Men bleef hangen tussen trap 2B en trap 3. Dat betekent dat men een vte te kort heeft. Veel zaken die beloofd werden in het decreet van 20 april 2012 houdende de organisatie van kinderopvang van baby's en peuters zijn niet uitgevoerd. VIA 6 trachtte enkele zaken te realiseren die beloofd waren tegen 2020, maar daar blijft het haperen.

In de trap 2B en A heeft men het beste dagbudget bij 80 procent bezetting. Dat is een pervers effect in het subsidiesysteem. In het huidige systeem is alles zo nipt afgemeten dat sommige ondernemers ervoor kiezen om geen extra personeel aan te werven en de 80 procent bezettingsgraad aan te houden.

Het is goed dat er sinds kort voor een stuk in overbezetting mag gewerkt worden. Het gebeurt namelijk vaak dat er een overlap is van kinderen over de middag. Vroeger ging een kinderopvanginitiatief in de fout doordat er een kind voor een korte tijd te veel was. Dat is nu opgelost, al is het niet de bedoeling om constant tegen de maxima aan te leunen.

Er is nood aan meer structurele middelen om de dagdagelijkse werking draaiende te houden. 30 euro per dag is onvoldoende. Pas dan kunnen coaches verwelkomd worden die de medewerkers verder doen groeien. Vaak botsen de intenties om een plan uit te voeren op de dagelijkse realiteit van de haalbaarheid.

Kindvrije uren in trap 0 en 1 zijn een illusie. Sommigen werken zelfs in het weekend door om de administratie in orde te hebben. Die kindvrije uren zijn nodig om te gebruiken voor reflectie.

De coronacrisis had een impact op jonge ouders op het vlak van hechting en vertrouwen. Dat werd hard gevoeld in de kinderopvang. Dat vertrouwen moest opnieuw gewonnen worden alsook de hechting. De kinderopvang heeft nood aan extra ruimte om dit op te vangen. De coronacrisis benadrukte nogmaals het belang van de eerste duizend dagen in een kinderleven.

5. Antwoorden van Bruno Vanobbergen

Bruno Vanobbergen geeft aan dat men een uitgesproken pedagogische ambitie nastreeft. Er wordt gezocht naar manieren om zorg, spelen, leren en opvoeden op een geïntegreerde manier te benaderen. Men kijkt naar wat er nodig is om kinderopvang, kleuteronderwijs en naschoolse opvang zodanig op elkaar af te stemmen zodat er een continue lijn is op het vlak van pedagogie en inhoud. Tegelijkertijd wordt gekeken welke de randvoorwaarden nodig zijn op het vlak van regelgeving, statuten en lokale netwerken.

Er zijn meer dan tweehonderd spelers betrokken in het proces 'Vroeg en nabij'. Het gaat om mensen uit de CLB's, het CAW, experts in diagnostiek enzovoort. Het traject loopt nog tot eind juni 2022. De meeste strategische cirkels werken met een kernteam en een breder consultatieteam.

De zoektocht naar een andere manier van erkenning en financiering hangt samen met de vraag hoe sterke netwerken opgezet kunnen worden in een geïntegreerde werkwijze. De ervaring leert dat die sterke netwerken moeten gefinancierd worden. Dat sluit de nood aan bijkomende financiering op andere terreinen niet uit.

6. Antwoorden van Dieter Vanhecke

Dieter Vanhecke zegt dat er al grote stappen gezet zijn op het vlak van het trapstelsel. Voor de inwerkingtreding van het decreet van 20 april 2012 houdende de organisatie van kinderopvang van baby's en peuters was de situatie nog veel complexer. Het decreet zorgde voor een grote stroomlijning, maar de oefening is niet af. De groeipaden moeten verdergezet worden, er is het toenemend risico op ongelijkheid tussen de trappen 0 en 1 enerzijds en trap 2 anderzijds. De financiering moet in de oefening 'Vroeg en nabij' herbekeken worden.

Wat betreft de verhouding tussen de voorwaarden voor de verschillende trappen, geeft de spreker mee dat de vergunningsvoorwaarden voor iedereen gelijk zijn. Het gaat bijvoorbeeld om de kwaliteitsvoorwaarden over ratio en kwalificaties. Er zijn bijkomende voorwaarden per subsidietrap. Het verschil tussen trap 2B en trap 2A zit in de verloning van de medewerkers, iets dat samenhangt met de cao. Ondertussen werd de kloof tussen beide verkleind dankzij het groeipad, wat voor minder personeelsverloop zorgt. Maar de kloof met trap 0 en 1 is wel groter geworden. Het klopt dat een kinderopvanginitiatief in trap 2A dat uitbreidde met trap 2B-middelen met een mogelijke discrepantie geconfronteerd wordt omdat dan voor al het personeel de loonvoorwaarden van trap 2A gelden.

De ratio 1 op 6 is een indienstcijfer. Dat zegt echter niks over de inzet in de praktijk. Het toezicht in de praktijk gebeurt door de Zorginspectie, waarna het agentschap Opgroeien de eventuele opvolging doet. Daarbij worden alle tekorten naast elkaar gezet en hangt de aanpak bijvoorbeeld ook af van het feit of het een al dan niet wederkerend probleem is. Wanneer voorzieningen melden dat men het niet haalt met de personeelsbezetting, benadrukt het agentschap steeds dat de ratio moet gerespecteerd worden. Tijdens de coronacrisis stuurde het agentschap een communicatie uit met daarin een beslissingsboom met verschillende opties voor mocht men met een personeelstekort geconfronteerd worden, maar waarin ook duidelijk stond dat de ratio aangehouden moest worden.

Sui generis is een specifiek statuut, ontwikkeld voor de aangesloten onthaalouders. Dat is iets anders dan schijnzelfstandigheid. De onthaalouders werken rechtmatig in dat statuut en krijgen een onkostenvergoeding per keer dat het kind komt. Als het kind buiten de wil van de onthaalouder niet komt, dan kan de onthaalouder aanspraak maken op een opvanguitkering van de RVA. Het gaat om een relatief laag bedrag. Als de ouders op dat moment moeten betalen aan de organisator

omdat het kind niet gekomen is boven op onder andere de respijtdagen, dan gaat dat bedrag naar de dienst. De dienst kan beslissen om dat uit te betalen aan de onthaalouder, maar die heeft een specifiek statuut waarin bepaald is wat die belastingvrij mag krijgen.

In het proefproject onthaalouders-werknemers wordt een voltijds onthaalouder aanzien als iemand die gemiddeld vier voltijdse kinderen opvangt. De werkgevers en werknemers kijken daar streng op toe. Dat wil niet zeggen dat er altijd maar vier kinderen zijn. Soms gaat het om zes kinderen. Een private organisator krijgt een opleg per voltijds equivalent vanuit het agentschap Opgroeien om deel te nemen aan het proefproject. Daar bovenop komt nog een opleg vanuit de sociale Maribel. Het gaat om in totaal ongeveer 18.000 euro per vte die extra gesubsidiëerd wordt voor de onthaalouder in het werknemersstatuut.

Wat betreft de toekomst van de gezinsopvang, vindt de spreker het belangrijk dat er een voldoende fijnmazig kinderopvangaanbod blijft. De gezinsopvang is daarin cruciaal. Die moet dus kunnen blijven bestaan. Het is tevens van belang dat hij zich inschakelt in een netwerk. Zo werkt hij minder geïsoleerd en wordt hij goed begeleid. Dat wordt ook opgenomen in de toekomsttoefening van 'Vroeg en nabij'.

De koopkrachtverhoging vanuit VIA 6 is een begin. Er is nood aan meer waardering. Kinderbegeleiders moeten een volwaardig loon krijgen. De verschillen tussen de sectoren in VIA 6 zijn het resultaat van sociale onderhandelingen. Vanuit Vlaanderen werden aanvullende maatregelen genomen zoals bijvoorbeeld de uitbreiding van de consumptiecheques voor zelfstandigen.

De structurele regeling over de pedagogische coaches is in februari 2022 goedgekeurd. Momenteel lopen de aanwervingen. Mentos vzw verwacht dat de aanwervingen afgerond zullen zijn tegen de zomer van 2022. Bij de pool gezinsopvang zijn ze al bijna allemaal aangeworven.

Bij het actieplan Workfoce zijn de koepels betrokken en dat wordt besproken in het Raadgevend Comité van het agentschap Opgroeien waarin ook de sociale partners zetelen.

In het uitbreidingsbeleid moet de keuze gemaakt worden tussen het versterken van bestaande capaciteit of het creëren van bijkomende capaciteit. De nadruk ligt momenteel op dat tweede, namelijk extra trap 2A-plaatsen omwille van de nood aan opvang. Bij uitbreiding rondes probeert men wel te kijken naar waar de meest dringende noden zijn. Daarvoor werd in de laatste ronde ook rekening gehouden met de aanwezigheid van kinderen in kansarmoede. In de toekomst wil men meer kijken naar wat de Lokale Loketten Kinderopvang hierover aanleveren. Zij hebben een beter zicht op de noden in de praktijk.

7. Antwoorden van Michel Vandenbroeck

Michel Vandenbroeck zegt dat MeMoQ een omvattend project was met verschillende onderdelen. Zo ging het over het creëren van een pedagogisch raamwerk, een gedragen visie op waar men met de kinderopvang naartoe wil. Het tweede luik betrof de nulmeting. Daarvoor werd een beroep gedaan op een aantal instrumenten, waaronder Class. Dat is een wetenschappelijk gevalideerd instrument en moet dus aan een aantal voorwaarden voldoen. De test wordt altijd in de voormiddag afgenomen omdat er vier onafgebroken uren nodig zijn om te observeren. Dat toont meteen ook dat het wetenschappelijke MeMoQ-instrument niet hetzelfde is als het inspectie MeMoQ-instrument, want een inspectie moet op elk moment kunnen plaatsvinden en duurt geen vier uren. Het is dus een afgeleid instrument en heeft geen internationale validering.

In MeMoQ kunnen er geen verschillen vastgesteld worden tussen verschillende trappen. Onderzoekers moeten de participanten aan een onderzoek altijd goed informeren over het doel van het onderzoek en wat er zal gedaan worden met de resultaten. De deelnemer mag steeds kiezen of die al dan niet deelneemt. Het percentage weigeringen verschilt sterk naargelang de trappen. Er zijn veel meer weigeringen op de trappen 0 en 1, zeker bij de zelfstandige onthaalouders. Bij de erkende en gesubsidieerde kinderdagverblijven is het aantal weigeringen zeer beperkt. Al die rapporten zijn terug te vinden op de website van Kind en Gezin. Daarnaast liep het onderzoek in 2015 en 2016, terwijl de steekproeftrekking net daarvoor gebeurde. De database van Kind en Gezin liet toen niet toe om een willekeurige steekproeftrekking te doen op het trappensysteem. De rapportage is dus ook niet op het niveau van het trappensysteem gebeurd. De spreker kijkt uit naar de meting van MeMoQ, want dan zal onder andere duidelijk worden of de kwaliteit al dan niet toegenomen is.

Er is een goede metastudie door Brecht Peleman over wanneer de impact mag verwacht worden van pedagogische begeleiding. Daaruit blijkt dat korte interventies zoals een bijscholing sensibiliserend kunnen werken maar geen effect hebben op het gedrag. Voor dat laatste is er nood aan langdurige begeleiding. Er bestaan echter verschillende meningen of dat afgedwongen kan worden. Volgens de spreker kan er een kader gecreëerd worden waarin begeleiding opgelegd wordt. Louise Derman-Sparks zei dan weer dat iedereen kan veranderen, maar dat sommigen sterven vooraleer ze veranderen. Niet iedereen is geschikt om in de kinderopvang te werken.

De spreker is blij met de extra inspanningen die geleverd worden met VIA 6 want dat zorgt voor het eerst dat er bachelors in de kinderopvang zullen binnenstromen. Het is echter onmogelijk nu al te zeggen of ze het verschil zullen maken. Een aantal van die 264 vacatures geraakt moeilijk ingevuld. Ook kijken sommige werkgevers uit naar andere bachelordiploma's dan de PJK's omdat ze de vacatures niet ingevuld krijgen. Samen met Jochen Devlieghere is Michel Vandebroeck daar een onderzoek naar opgestart. De resultaten volgen later. Wat wel al opvalt is dat de manier waarop ze ingezet worden erg verschilt. Sommigen worden op de werkvloer ingezet en doen er aan microteaching, anderen worden in begeleidingsopdrachten gezet.

Zijinstroom kan zeker werken, maar vandaag zijn op veel plaatsen de randvoorwaarden niet vervuld om dat succesvol te kunnen doen. De zijinstromers komen altijd tot in het laatste semester in bovental en niet 'in de plaats van'. Dat duurt dus enkele jaren en er moet een zeer goede samenwerking zijn met de opleidingsinstelling. Die randvoorwaarden zijn niet zomaar aanwezig in de Vlaamse kinderopvang. Wanneer een lager opgeleide kinderbegeleider zo iemand moet coachen met een ratio van 1 op 8, dan zal dat niet lukken. Vandaag kampt men met een urgent probleem. De spreker vraagt zich echter af of de kortetermijnoplossingen niet nadelig uit zullen vallen op lange termijn. Uit een vergelijkend onderzoek van de OESO blijkt namelijk dat het probleem groter wordt naarmate de status van het beroep verlaagd wordt door onder andere de instroom van lagergeschoolden.

Uit Nederlands onderzoek blijkt dat vraaggestuurde financiering tot een verlaging van de kwaliteit van de kinderopvang leidt. Men heeft daarop gereageerd door veel aanbodfinanciering te voorzien, de opleidingsvereisten te verhogen en een aantal uren pedagogische begeleiding op te leggen. Er geldt tevens een zeer strenge regelgeving zoals onder andere drie baby's of vijf peuters per volwassene. Ook in Canada en Californië werd een daling in de kwaliteit vastgesteld. In Frankrijk werd twee jaar geleden gekozen voor een vraaggestuurde financiering, wat aanleiding gaf tot een enorme privatisering van de kinderopvang. Deze kwam in handen van twee organisaties. Die zijn zo sterk dat ze pleiten voor een hoger aantal kinderen per volwassene want dat verhoogt de winstmarges.

Het is onvermijdelijk dat er geëvolueerd wordt naar een systeem van gelijke subsidiëring voor gelijke voorwaarden. De vergunningsvoorwaarden zijn voor iedereen gelijk, maar de kwalificatievoorwaarden en de lonen zijn dat niet en dat zijn net de sleutels tot kwaliteit. Het verschil in financiering tussen de trappen moet verdwijnen, waardoor de facto de trappen ook verdwijnen, en tegelijkertijd moet er oog zijn voor het proportioneel universalisme. In het kleuteronderwijs zijn daar goede voorbeelden van. Zo kunnen scholen met kinderen die aan bepaalde criteria voldoen op extra middelen rekenen. De aanbodfinanciering is te verzoenen met universalisme. Uit onderzoek blijkt ook dat vraagfinanciering tot een verschraving van het aanbod leidt door een afname van de keuzevrijheid van de zorgbehoevende. Er ontstaan dan namelijk grote consortia die een monopoliepositie hebben.

Uit internationaal onderzoek blijkt het belang van beleidsvoerend vermogen, namelijk het ontwikkelen van een visie waar men naar toe wenst te gaan met het team en het installeren van veranderbereidheid. Dat beleidsvoerend vermogen moet samen met de sector geoperationaliseerd worden want dat zal voor draagvlak zorgen. Het moet op een wetenschappelijk verantwoorde manier gebeuren zodat het meetbaar is. Zo kan de inspectie inschatten of een problematische situatie kan worden verbeterd.

Michel Vandenbroeck bevestigt het belang van de doorgaande lijn. In Nederland werd vastgesteld dat de kwaliteit van de opvang voor baby's lager ligt wanneer kinderen van verschillende leeftijden samen worden opgevangen, maar daar gaat het over de opvang van kinderen tussen 0 en 4 jaar. In MeMoQ zitten te weinig verticale leefgroepen om daar voor Vlaanderen een uitspraak over te doen. Het zal in de nabije toekomst wel onderzocht worden. Michel Vandenbroeck verwacht van de doorgaande lijn een pedagogiek voor twee- tot vierjarigen. De oudste kinderen krijgen vandaag niet het aanbod dat ze nodig hebben en de jongste kleuters krijgen niet de zorg die ze nodig hebben. De educatieve kwaliteit in de kinderopvang ligt lager omdat de begeleiders de educatieve waarde van de zorgsituaties te weinig zien. Dat ontbreekt ook in de kleuterschool. Zorg en educatie moeten geïntegreerd worden.

Er is geen verschil tussen gezinsopvang en groepsopvang in Vlaanderen, maar op het moment dat dit vastgesteld werd waren er minder kinderen per volwassene aanwezig in de gezinsopvang. Het zou slecht zijn om de ratio tussen beide gelijk te schakelen, omdat een onthaalouder geen logistieke steun heeft. Er is evenwel een kwaliteitsprobleem in kleine voorzieningen wanneer die geïsoleerd werken. Een onthaalouder die aangesloten is bij een dienst heeft dat probleem niet.

8. Antwoorden van Wim Van Lancker

Wim Van Lancker zegt dat er een interactie is tussen de verlofstelsels en de kinderopvang. De vraag is hoe dat vorm zal gegeven worden en wat er kan geleerd worden van andere landen. Er is veel onderzoek gedaan naar de impact van verlofstelsels op tewerkstelling en daaruit blijkt dat ze vooral de tewerkstelling voor vrouwen ondersteunen. In landen met goedverloonde verlofstelsels ligt de participatie van vrouwen aan de arbeidsmarkt hoger, maar de context en de lengte van het verlof spelen een belangrijke rol. Verlofstelsels die te lang zijn, tot twee à drie jaar, vormen een prikkel voor vrouwen die weinig verdienpotentieel hebben op de arbeidsmarkt om thuis te blijven. Het kantelmoment bevindt zich tussen negen maanden en een jaar. De verlofstelsels die zo lang duren hebben het meest gunstige effect op tewerkstelling. In Vlaanderen kan er dus meer gedaan worden met de verlofstelsels. Dat zal de keuzevrijheid vergroten en zal de druk op de kinderopvang verlichten. In het huidige systeem hebben heel wat vrouwen niet de keuze om thuis te blijven omdat ze geen recht hebben op ouderschapsverlof of omdat het te laag verloond is. Daardoor ontstaan de ongelijkheden in de verlofstelsels die zich dreigen door te zetten in de kinderopvang.

Een verplichte kinderopvang is op dit moment geen goed idee. Het zou de problemen enkel vergroten. Zelfs wanneer alle randvoorwaarden vervuld zijn, is het niet goed om een verplichting in te voeren. Er wordt dan sterk ingegrepen op de autonomie en de keuzevrijheid van de ouders en er wordt van de kinderopvang verwacht dat hij veel problemen zal oplossen. De evidentie wijst evenwel niet in die richting. Kinderopvang kan een onderdeel uitmaken van de aanpak van kindarmoede, maar kan niet alles oplossen.

Bij de keuzevrijheid is hoe het beleid vorm krijgt van belang. In Finland bestaat bijvoorbeeld een langdurend ouderschapsverlof en krijgen ouders de keuze tussen het gebruik van de kinderopvang of thuis het kind opvangen met een hoge vergoeding. De keuzevrijheid is het gevolg van de context waarin keuzes worden gemaakt. Een laagopgeleide moeder met weinig kansen op de arbeidsmarkt zal sneller kiezen om thuis te blijven, waardoor de ongelijkheid tussen sociaaleconomische groepen toeneemt.

Het cijfer dat aangehaald werd over de betaalbaarheid is een gemiddelde. Uiteraard is kinderopvang duur voor veel mensen. Maar betaalbaarheid is geen probleem voor de kinderopvang. Dat wordt duidelijk wanneer gekeken wordt naar de schalen die toegepast worden en de kostprijs die mensen betalen in de inkomensgerelateerde opvangvoorzieningen. De spanning tussen de hoogste en laagste tarieven is er niet zo groot en meer mensen zitten tegen het plafond van de hoogste tarieven. Er is dus ruimte om de ouderbijdrage te vergroten zonder de betaalbaarheid van de kinderopvang te hypothekeren. Er moet nagedacht worden over het individueel verminderd tarief, want het aantal mensen dat daar een beroep op doet verandert niet. Er moet een subsidie komen die gelijk is voor elke opvangvoorziening waarbij iedereen betaalt naar draagkracht, waarbij het laagste tarief automatisch wordt toegepast en waarbij de kinderopvang in uitzonderlijke gevallen kan helpen bij de aanvraag omdat hij dichterbij de leefwereld van de ouders staat.

De spreker geeft aan dat hij een gedegen vergelijking maakte tussen verschillende contexten met de beperkte data waarover hij beschikt. Hij roept de administratie op om op basis van de gedetailleerde gegevens waarover ze beschikt na te gaan hoeveel geïnvesteerd wordt per kind per uur. Dat zal een realistischer beeld geven dat een vergelijking van een percentage van het bbp.

In een rapport van het HIVA wordt beschreven dat er een tekort is aan opvangplaatsen. Dat treft vooral de mensen die minder kansen hebben op de arbeidsmarkt of heeft een impact op bijvoorbeeld een activeringstraject. De spreker herhaalt dat het tekort aan plaatsen contextgebonden is. In sommige Oost-Europese landen gelden zeer traditionele normen en wordt nauwelijks kinderopvang voorzien. Het is logisch dat daar amper een onbeantwoorde vraag naar kinderopvang is. Aanbod creëert vraag.

Wim Van Lancker is voorstander van een integraal model. In Zweden is dat al zo. Het gaat om een centraal geleide staat met veel uitvoerende verantwoordelijkheid op lokaal niveau die gefinancierd wordt om centraal vastgelegde opdrachten uit te voeren. In alle kinderopvanginitiatieven gelden daar dezelfde prijzen. Daar moet men binnen de drie maanden een plaats voorzien als er een vraag is. Dat is een na te streven model.

9. Antwoorden van Mieke Segers

Mieke Segers bevestigt dat in de matrix van het secundair onderwijs een wijziging aan de gang is en er niet meer zal gesproken worden van kinderopvang. Dat is een goede zaak. Er is structureel overleg tussen de onderwijskoepels en de koepels welzijn. Daarin wordt samengewerkt rond verbeterpunten en wordt de kloof tussen beide gedicht. Het is weliswaar vaak een traject van lange adem.

Het Consortium Kinderopvang heeft een kindratio van 1 op 5 naar voren geschoven om een differentiatie mogelijk te maken. Het is dan aan de organisatie om te kijken naar de samenstelling van de leefgroep, gekoppeld aan het personeelsbestand en de infrastructuur en op basis daarvan te beslissen hoeveel begeleiders er per groep worden ingezet.

Mieke Segers beaamt dat zowel gezins- als groepsopvang even kwalitatief zijn. Er moet keuze zijn tussen groeps- of gezinsopvang, grote of kleine initiatieven. In elke regio moet er een voldoende divers aanbod zijn zodat ouders kunnen kiezen voor datgene wat het beste aansluit bij de eigen noden en verwachtingen. Het is niet zo dat een organisator dat allemaal moet kunnen aanbieden.

Het objectief in kaart brengen van de kindratio is een complex gegeven. Er zijn de opvangplannen en de ratio in de praktijk. Beide kunnen van elkaar verschillen bijvoorbeeld door uitval wegens ziekte. Het gaat om een ratio van kinderbegeleiders los van de andere profielen die aanwezig zijn.

Mieke Segers heeft geen weet van initiatieven die beperkte plaatsen hebben voor nuljarigen.

Wat betreft het toekomstplan 'Vroeg en nabij' zei minister Wouter Beke bij de laatste voortgangsrapportage dat er heel wat raakvlakken zijn tussen de beleidsaanbevelingen van het Consortium Kinderopvang en wat er in 'Vroeg en nabij' staat. Het Consortium Kinderopvang ziet 'Vroeg en nabij' als een perspectief op lange termijn. Men is daar graag bij betrokken en wil de link zoeken tussen beide. Maar het verhaal van het Consortium Kinderopvang is er een van zowel korte- als langetermijndoelstellingen. Sommige zaken kunnen niet wachten op de oefening van 'Vroeg en nabij'.

Mieke Segers zegt dat de sector Kinderopvang haar aandeel kreeg in het VIA 6-akkoord. Het gaat weliswaar over een onderwaardering en een geschiedenis van onderfinanciering van de sector. Er is dus meer budget nodig voor de kinderopvang. Er moet een maatschappelijke keuze gemaakt worden voor die extra investering in de sector. In 'Vroeg en nabij' is kinderopvang als bijzonder thema opgenomen. Dat toont de erkenning van het belang van de sector.

Het personeelstekort is een prioritair probleem. Er zijn al heel wat initiatieven genomen om de sector aantrekkelijker te maken. Naast extra budgetten zijn ook afspraken gemaakt met de sociale partners zonder dat dat geld kost zoals bijvoorbeeld het inbedden van telewerk. Maar er moet bijkomend ingezet worden op het nog aantrekkelijker maken van de sector. Door de aantrekkelijkheid te vergroten, de kindratio te verlagen, de werkdruk weg te nemen, de loon- en arbeidsvoorwaarden te verbeteren en de mensen meer te waarderen, zal het gemakkelijker zijn om mensen aan te trekken.

Het inzetten op EVC's is zeer waardevol. De kwaliteit van zijnstroom kan bewaakt worden door voldoende tijd en middelen te voorzien om ondersteuning te kunnen bieden. De zijnstromers zijn ook in bovental. Daarnaast moet de kwaliteit bewaakt worden door de koppeling met de kwalificatie. Dit moet in samenwerking met de onderwijssector gebeuren.

Het is moeilijk te zeggen hoeveel kindvrije uren en bachelors er nodig zijn, maar de koepels kunnen bekijken hoe dit onderbouwd kan berekend worden. Datzelfde geldt voor het budget dat nodig is om dit uit te rollen. Er zijn al enkele topics waar indicatieve cijfers over zijn, maar dat moet verder uitgewerkt worden om het totaalplaatje te kunnen bekomen.

Het Consortium Kinderopvang is op 1 april 2022 door minister Wouter Beke gehoord, de dag waarop er ook actie werd gevoerd. Er is een nieuw overleg ingepland op 1 juni 2022. De afspraak is dat men in dialoog blijft en dat de kinderopvangsector mee op de agenda van de begrotingsbespreking 2023 zal komen.

Het Consortium Kinderopvang is vragende partij voor een perspectiefplan. Dit kan samen met alle partners uitgewerkt worden om zo de korte- en langetermijndoelstellingen in een concreet plan te gieten.

10. Antwoorden van Peter Emmerly

Peter Emmerly vindt het populatieonderzoek binnen de geestelijke gezondheidszorg een boeiende evolutie. Daarbij verwijst hij naar de studies van professor Ronny Bruffaerts die samengevat zijn in een boekje 'De mythes voorbij', wat te vinden is op de website van Zorgnet-Icuro. Het gaat over het publieke gezondheidsperspectief op geestelijke gezondheidszorg. Daaruit blijkt dat een aantal stressoren op (heel) jonge leeftijd een belangrijke impact hebben op latere leeftijd, onder andere op de geestelijke gezondheid maar ook op somatische problemen (ACE-onderzoek over adverse childhood experiences). Dat zijn mensen die vaker kanker en cardiovasculaire problemen en diabetes zullen ontwikkelen. Als men dat soort problemen wenst aan te pakken, dan kan er curatief opgetreden worden. Maar er kan ook ingezet worden op het verlagen van de factoren die een dergelijke impact hebben. Dat zijn investeringen die binnen twintig of dertig jaar renderen. Daarnaast zorgt het bereiken van socio-economisch kwetsbare groepen voor het boeken van extra winsten. Denk daarbij aan de Oxfordstudie die gedaan werd tijdens de coronacrisis. Daaruit bleek dat de taalwinst bij kinderen die twee dagen per week naar de kinderopvang gingen het grootst was bij de kwetsbare groepen.

De vraag of er zware en minder zware groepen in de kinderopvang zijn, is niet eenvoudig te beantwoorden. Een drukke of belastende groep is niet per definitie slecht voor de kinderen. Maar de cortisolniveaus (die stress reflecteren) van zorgfiguren hebben een impact op de emoties van kinderen. Het is dus van belang dat mensen hun job in emotioneel goede omstandigheden kunnen uitoefenen.

Er zijn geen studies naar ratio's. Er is wel onderzoek dat aantoonde dat het aantal hechtingsfiguren dat kinderen verdragen groeit met de leeftijd. Hoe jonger een kind, hoe beter dat er gefocust wordt op een tot drie verschillende figuren. Dat impliceert dat het inzetten van flexi-jobs en veel personeelwissels een impact heeft op het welbevinden van kinderen.

Ouders proberen het beste voor hun kinderen te doen, maar ze moeten vaak snel terug aan het werk. Mensen in een socio-economisch zwakkere positie zullen ervoor kiezen om het kind thuis op te vangen om zo geld uit te sparen. Zo start dat kind met een achterstand aan zijn of haar eerste schooldag. Er is goede afstemming nodig tussen de verlostelsels van ouders en een kwalitatieve kinderopvang. De samenwerking tussen de ouders en de kinderopvang is cruciaal. In kwalitatieve kinderopvanginitiatieven met lagere kindratio's liggen meer mogelijkheden tot samenwerking.

11. Antwoorden van Lutgard Vrints

Lutgard Vrints zegt dat MeMoQ een concept is dat veel instrumenten heeft zoals het zelfevaluatie-instrument voor het opvanginitiatief. Daarnaast is MeMoQ ook een opleidingskader, een geanonimiseerde kwaliteitsmeting voor de hele sector en ten slotte een inspectie-instrument. Dat laatste behelst een uur observatie. Het gaat dus om een momentopname. Als dat een aangekondigde inspectie is, hangt dat af van de mensen die daar op dat moment aanwezig zijn. De sector erkent het belang van MeMoQ en niemand stelt dat in vraag. Maar op het vlak van inspectie

is het een van de vele instrumenten om te kijken of aan de kwaliteitseisen voldaan wordt. Daarnaast moet er ook naar andere aspecten gekeken worden zoals de kindratio, de pedagogische visie enzovoort. Het feit dat er voorvallen waren in opvanginitiatieven die goed scoorden op MeMoQ is een argument om de andere vereisten strikter toe te passen.

De verwachtingen van goedgeinformeerde ouders ten aanzien van kinderopvanginitiatieven liggen hoger dan voorheen. Dat komt door het besef van het belang van de opvang. Een deel van de kwaliteit van de opvang hangt trouwens af van hoe er wordt omgegaan met de verwachtingen van ouders. De kwalificatievoorwaarden van kinderbegeleiders en de voorziene tijd om met ouders in dialoog te gaan voorstellen hoe ouders zich voelen en bepalen mee de kwaliteit.

Lutgard Vrints vangt echo's op van ouders die de boodschap krijgen dat er tijdelijk geen plaats voor hun kind is, maar ze beschikt niet over cijfers. Het zou zeer interessant zijn om na te gaan hoe zeker ouders nog zijn van een plek in de kinderopvang.

Het Consortium Kinderopvang heeft nog geen standpunt bepaald over de toekomstige financiering. De studie van professor Wim Van Lancker was in die zin zeer interessant. Hij becijferde voor de eerste keer hoe ver Vlaanderen achterop hinkt. Er kan veel geleerd worden van voorbeelden uit het buitenland. Agentschap Opgroeien zou deze berekening gedetailleerd kunnen maken. Het zal sowieso om veel extra middelen gaan.

Op de vraag waarom er een onderscheid op het vlak van de ratio gemaakt wordt tussen groeps- en gezinsopvang antwoordt Lutgard Vrints dat als men er alleen voor staat de last fysiek en psychisch veel zwaarder is.

De Gezinsbond is voor het afschaffen van het principe 'bestellen is betalen'. Dat is namelijk een zeer ontoegankelijk systeem voor mensen met onregelmatige uren en mensen met sociale noden. Dat systeem is op maat van mensen met voorspelbare levens. De kinderopvang mag daar uiteraard niet het slachtoffer van zijn. De oplossing ligt in de verhoogde vaste vergoeding en de afbouw van de prestatiefinanciering. Er is dus nood aan voldoende basisfinanciering om te kunnen inspelen op de noden van ouders. De aanwezigheid van opvangplannen is uiteraard een verbetering en mag behouden blijven.

In de IKT-regeling liggen de extra's vast. De Gezinsbond eiste in het verleden dat deze prijzen voor de extra's zouden vastliggen. Maar de combinatie van extra's en de dagprijs voor de laagste inkomens ligt nog te hoog. Zeker voor mensen die leven van een uitkering. Zij genieten trouwens ook niet van de federale belastingvermindering. Daardoor blijft het aandeel van mensen met een laag inkomen die een beroep doen op kinderopvang laag. Ook de coronacrisis kwam de toegankelijkheid niet ten goede. Als men een sociale mix wil bereiken in de kinderopvang, dan moet de opvang toegankelijker worden gemaakt. De verlaging van het tarief is het meest dringende. De differentie van de andere tarieven is ook zeker bespreekbaar. Er zit rek op de tarieven. Maar als kinderopvang te duur wordt, zullen vrouwen uit de arbeidsmarkt verdwijnen.

De Gezinsbond vertolkt het gevoel van gezinnen om meer tijd te kunnen doorbrengen bij de kinderen, zonder te pleiten voor een absolute plicht tot het opnemen van verlofstelsels. Het is van belang om het brede gamma aan verlofstelsels te kunnen vatten want het kan verlichtend werken voor de kinderopvang. Maar dan moeten verlofstelsels degelijk vergoed worden zodat ouders met een lager inkomen er ook recht op hebben of dan moet ervoor gezorgd worden dat alle ouders, ook zelfstandigen en werklozen bijvoorbeeld, er recht op hebben.

Agentschap Opgroeien maakte al redelijk veel oefeningen over de spreiding van de kinderopvang. Daarbij hield men rekening met de armoedecijfers. Er werd vastgesteld dat de vroegere systemen onvoldoende sociaal rechtvaardig waren. Als IKT de norm wordt, dan worden de niet IKT-opvanginitiatieven die zullen overstappen naar IKT toegankelijker en zal dat de spreiding ten goede komen.

Als er gekozen wordt voor een systeem waarbij kinderen naar de opvang moeten, dan is het van groot belang dat de ouders mee zijn in dat verhaal. Vandaag ontbreekt het draagvlak bij gezinnen daarvoor. Zeker gezinnen in armoede hebben vaak slechte ervaringen met dwang. Dat zou de goede praktijk overschaduw. Het is vandaag belangrijker om werk te maken van de toegankelijkheid van de kinderopvang voor zij die opvang wensen te gebruiken en er nu niet terechtkunnen.

Alles wat tot nog toe gezegd is over kindratio en 'bestellen is betalen' zijn standpunten die de Gezinsbond al vele jaren uitdraagt. Ook andere beleidsstandpunten die hier aan bod komen, verdedigt de Gezinsbond al jaren. Nadat het decreet goedgekeurd was en de uitvoeringsbesluiten er nog niet waren, ging de Gezinsbond langs bij toenmalig minister Jo Vandeurzen om de problemen over prestatiefinanciering en 'bestellen is betalen' aan te kaarten. En sinds de invoering van de kindratio hamert de Gezinsbond op een verlaging daarvan. De Gezinsbond zetelt in allerlei adviesorganen en vertegenwoordigt daar de gebruikers van de opvang. Toen de tarieven voor de laagste inkomens verhoogd werden, ging de Gezinsbond daarover in gesprek met het kabinet van toenmalig minister Jo Vandeurzen samen met armoedeorganisaties.

12. Antwoorden van Nathalie Winters

Nathalie Winters geeft aan dat ouders vaak bewust kiezen voor kleinschalige gezinsopvang. Ze vinden dat belangrijk, zeker binnen de eerste duizend dagen. Sommige ouders maken de combinatie van gezins- en groepsopvang. Het is dus heel belangrijk dat gezinsopvang kan blijven bestaan en financieel leefbaar is.

Het sui-generisstatuut werd in 2003 ingevoerd. Daarvoor bestond er geen statuut en was er op geen enkele manier een vorm van sociale zekerheid en rechtszekerheid. Het sui-generisstatuut zit al bijna twintig jaar in een overgangsstatuut dat momenteel binnen de Nationale Arbeidsraad besproken en geëvalueerd wordt. De spreker stelt vast dat er heel wat federale regelgeving is die zich bezighoudt met het sui-generisstatuut, terwijl vooral de Vlaamse regelgeving van toepassing is op het werknemersstatuut. Onthaalouders in het sui-generisstatuut worden voornamelijk betaald vanuit de federale regelgeving. Enkele zaken botsen met elkaar zoals de combinatie van uitkeringen van partners met het inkomen en de bedragen die de onthaalouders krijgen.

Wanneer onthaalouders gemiddeld vier kinderen voltijds opvangen, dan krijgt een onthaalouder in een sui-generisstatuut een onkostenvergoeding van 1829,6 euro. Heel wat onthaalouders hebben met de optrekking van de ratio beslist om meer kinderen op te vangen om het financieel leefbaar te houden. Er is een kostprijsberekening gemaakt rekening houdend met de kostenstijgingen en de indexeringen. Dat komt voor vier kinderen voltijds neer op een gemiddelde kost van 989,38 euro. Een sui-generisonthaalouder houdt maandelijks minder dan 1000 euro netto over. De fiscaal vrijgestelde vergoeding moet niet zomaar verhoogd worden omdat men ook voorstander is van werknemersstatuten. Een werknemer krijgt een maandinkomen en vakantiegeld waarop RSZ-bijdragen en bedrijfsvoorheffing betaald worden. Met die middelen kan men vanuit de non-profit via sociale Maribel extra jobs creëren om de werkdruk binnen de sector te verlagen. Voor de onthaalouder zelf biedt een maandinkomen inkomenszekerheid, wat een onthaalouder in een sui-generisstatuut niet heeft. Het biedt tevens heel wat sociale zekerheid. Wanneer een sui-generisonthaalouder ziek wordt, krijgt die een minimale ziekte-uitkering

gebaseerd op de prestaties op het voorgaande kwartaal. Als het gaat over financiële leefbaarheid in combinatie met het verzekeren van kwaliteit, dan streeft men naar correcte werknemersstatuten. Die werknemers zijn door VIA 6 ook meegenomen in het toepassingsgebied, wat hun groei ten goede komt. Onthaalouders hebben dus heel wat kosten, inclusief de onthaalouders in een werknemersstatuut. Zij hebben een bruto maandinkomen van 2005,65 euro. Dat maandbedrag wordt aangevuld met een vaste onkostenvergoeding van 20 procent – dat komt neer op 263,80 euro – en een variabele onkostenvergoeding bestaande uit een klein bedrag per kind per opvangdag (3,86 euro). Dat komt neer op ongeveer 572 euro aan fiscaal vrijgestelde onkostenvergoedingen. Maar de onthaalouder zal vanuit het eigen nettomaandinkomen onkosten moeten financieren. De stijgende energieprijzen zorgen hierbij voor extra problemen waar een gepaste oplossing voor moet gevonden worden.

De correct gekwalificeerde kinderbegeleiders die in een trap 0- of 1-kinderdagverblijf werken, hebben een brutomaandloon van 1806,16 euro. Dat is het gewaarborgd gemiddelde minimummaandinkomen dat recent werd opgetrokken. Dat maakt de kloof iets kleiner maar de onthaalouder-werknemer heeft het beter dan een medewerker werkzaam in de groepsopvang met erkenning en subsidiëring trap 0 of 1.

Ook de medewerkers in de buitenschoolse kinderopvang die niet onder het toepassingsgebied vallen, vallen ook onder het gewaarborgd gemiddeld minimummaandinkomen en hebben een minimumloon van 1806,16 euro. De kinderbegeleiders die wel onder het toepassingsgebied vallen, krijgen een maandelijkse vergoeding van 285 euro bovenop hun maandloon en landen op 2091 euro.

Kinderbegeleiders die gekwalificeerd zijn met een attest van begeleider in de kinderopvang barema B2A hebben met nul jaar anciënniteit een vergoeding van 2172 euro. Hun collega's die hetzelfde werk doen met dezelfde kwalificatievereisten in de trap 2A krijgen 200 euro meer loon, namelijk 2337 euro.

De mensen die in de 0- en 1- en in de buitenschoolse kinderopvang werken blijven hetzelfde brutomaandloon ontvangen, ongeacht hun anciënniteit.

De lonen in de trap 2A vormen het uitgangspunt van het Consortium Kinderopvang. Daar moet naar gestreefd worden.

Onthaalouders die momenteel in een sui-generisstatuut zitten en niet wensen over te stappen naar een werknemersstatuut, moeten in dat statuut kunnen blijven. Er moet gewerkt worden met een uitdoofscenario voor het sui-generisstatuut. Nieuwe onthaalouders moeten in een werknemersstatuut kunnen instappen vanaf een welbepaalde datum. Daarvoor moeten de nodige middelen vrijgemaakt worden.

Door een ratio van 1 op 4 te hanteren, zullen heel wat extra onthaalouders nodig zijn. Nathalie Winters is overtuigd dat wanneer er een aantrekkelijke vergoeding aangeboden wordt, dat voor meer rust en kwaliteit zal zorgen. De tussentijdse evaluaties van de proefprojecten tonen dat ook aan.

Wat betreft de gelijke loonvoorwaarden voor de organisatoren en de verschillende trappen, zijn er organisatoren die in trap 0 of 1 zitten en willen evolueren naar de trap 2. Ook de organisatoren trap 2B moeten aan dezelfde kwaliteitsvoorwaarden voldoen als die in trap 2A; alleen ontbreken de budgetten om hen dezelfde middelen te geven als de organisatoren in trap 2A.

Er zijn inderdaad organisatoren met een erkenning trap 2A die almaar meer locaties met een erkenning trap 2B hebben en dus vanuit hun werkingsmiddelen moeten bijpassen om de medewerkers gelijk te verlonen. Deze organisatoren zijn vragende

partij om een gelijke subsidiëring te krijgen. Ook heel wat kleinere organisatoren trap 2B vragen aan de grotere organisatoren om overgenomen te worden. Het Consortium Kinderopvang vindt dat medewerkers die hetzelfde werk in eenzelfde organisatie doen gelijk verloond moeten worden, conform gelijke voorwaarden.

Er zijn minder kwalificatievereisten voor medewerkers in de buitenschoolse kinderopvang die voor het decreet van 3 mei 2019 houdende de organisatie van buitenschoolse opvang en de afstemming tussen buitenschoolse activiteiten niet erkend of gesubsidieerd werd. Het Consortium Kinderopvang vindt het belangrijk dat er zorg geboden wordt aan mensen die de kans krijgen om nieuwe collega's op te leiden. Zijinstroom mits een goede ondersteuning en bovenop de bestaande ratio zal daar een hulpmiddel in zijn. Het volgen van een opleiding zorgt voor meer draagkracht en kennis die ingezet kan worden in de praktijk. Levenslang leren, intervisie en opleiding moeten dus blijvend gepromoot worden.

Nathalie Winters beschikt niet over concrete cijfers betreffende schijnzelfstandigheid. Via het paritair comité krijgt men wel indicaties en de vakbonden stellen vast dat men almaar meer geconfronteerd wordt met schijnzelfstandigheid. Dat gebeurt vaak in kleinere organisaties zonder syndicale werking. De kinderopvangsector is een behoorlijk jonge sector waarbij pas afgestudeerde begeleiders vaak blij zijn dat ze een job hebben. Zij kunnen dan al eens geconfronteerd worden met schijnzelfstandigheid. Dit kan gesignaleerd worden aan de Sociale inspectie – Toezicht op de Sociale Wetten, die dat op haar beurt verder kan onderzoeken. Ook werkgevers signaleren dit aan de vakbonden en zeggen dat dit leidt tot oneerlijke praktijken en maatschappelijk onverantwoord is.

De Vlaamse Regering zal de kwalificatievereisten tegen 2026 optrekken. Binnen de groep van onthaalouders situeert het gedeelte dat wenst te stoppen en dus niet aan die kwalificatievereisten voldoet zich tussen de 55 en 65 jaar. Deze groep stroomt binnenkort uit, maar de nood aan kinderbegeleiders blijft groot. Daarin zijn zowel gezins- als groepsopvang belangrijk. Als er meer werknemersstatuten voor onthaalouders komen, dan zullen meer mensen geprikkeld worden om in de sector aan de slag te gaan. Zo kan groei gestimuleerd worden. Met de uitrol en de toewijzing van de vte werknemersstatuten ziet men nu al dat zij die aan de kwalificatievereisten voldoen, recent instapten in het werknemersstatuut.

X. REPLIEKEN VAN DE PARLEMENTSLEDEN

1. Replieken van Ilse Malfroot

Ilse Malfroot vindt wat ze hoort frappant. Klopt het dat een organisatie bij een bezettingsgraad van 80 procent evenveel middelen krijgt als bij een bezettingsgraad van 100 procent? Neen? Gelukkig is dat niet zo. Tegelijkertijd zijn er zestien-duizend openstaande plaatsen die berekend worden vanuit de bezettingsgraad van 80 procent, dus resteert er 20 procent. Er is gezegd dat er niet aan 100 procent bezettingsgraad gewerkt wordt omdat men niet in overbezetting gaat. Als men niet in overbezetting gaat, zal men lager uitkomen dan de 80 procent.

De initiatieven die geen subsidies krijgen en werken aan vrije prijzen zitten in de moeilijkste situatie.

Mentes vzw zei dat het 2,5 miljoen euro zou krijgen voor het aanwerven van 37 ondersteuners. Wordt dat geld enkel aangewend in functie van die ondersteuners en is de dienstverlening vanuit Mentees vzw gratis?

Ilse Malfroot herhaalt haar vraag of er effectief een tekort is aan kinderopvangplaatsen.

Wat betreft de verloning heeft iedereen recht op een goed loon, ongeacht hoeveel kinderen men opvangt. Voor de opvang van vier kinderen heeft men recht op 1950 euro. Hoe valt dat te rijmen met een zelfstandige binnen trap 1 die acht of negen kinderen opvangt en soms geen loon overhoudt?

De stem van de zelfstandige ontbreekt doorheen de hele uiteenzetting. Wie neemt het voor die groep op binnen het Consortium Kinderopvang?

Kan de studie of de informatie over de lonen overgemaakt worden?

Onthaalouders verdienen weinig maar ze worden wel goed gefinancierd. Ilse Malfroot gaat ervan uit dat dat geld naar de diensten gaat. Hoeveel krijgen de diensten?

2. Replieken van Celia Groothedde

Celia Groothedde wijst op de uitspraak over het grote personeelsgebrek. Daarnaast zijn er eisen dat men een aantal dagen per jaar moet open zijn om de subsidies te blijven ontvangen. Wat is de impact van het personeelstekort op de verplichting om open te zijn?

Celia Groothedde is stomverbaasd over de uitspraak van Barbara Dupuis dat er op papier gezorgd wordt dat er voldoende mensen op de werkvloer staan terwijl dat niet strookt met de realiteit. Ook zouden medewerkers meekrijgen wat ze moeten zeggen mocht er inspectie zijn. Dat signaal ontving Celia Groothedde eerder al uit de sector. Hoe wordt dat in de praktijk gedaan en hoe kan dat tegengegaan worden?

Celia Groothedde geeft aan dat veel opvanginitiatieven kunnen voorspellen wanneer de Zorginspectie zal langskomen en dat men de medewerkers instrueert wat ze moeten zeggen tegen de mensen van de Zorginspectie. Daarnaast stelt Celia Groothedde dat het cijfer over de ratio vanuit het agentschap Opgroeien niet klopt. Dat komt door fraude maar ook door kinderopvanginitiatieven die niet durven te sluiten uit schrik voor eventuele sancties. Zij vragen dat Kind en Gezin zegt dat daar niet op gehandhaafd zal worden. Verder zeggen opvanginitiatieven die afhankelijk van het aantal prestaties dat minder kinderen inplannen, minder prestaties betekent en men zo het eigen graf delft. Hoe reageert men vanuit het agentschap daarop?

Hoeveel van de bijkomende plaatsen zijn vandaag ingevuld?

Het agentschap zegt dat er moet gekeken worden naar wat de Lokale Loketten Kinderopvang kunnen doen. Maar zij hebben een subsidiëring die de licentie die zij nodig hebben voor de toekenning van de plaatsen dekt. Hoe moeten zij eventuele bijkomende eisen vervullen?

Waarom zijn de ideeën over de zijinstroom niet ingebed in het initiële idee daarover? Vindt men het systeem zoals het werd ingebed goed? Zal er bijgestuurd worden?

Celia Groothedde wijst erop dat wanneer het ging over zijinstroom de sprekers telkens zeiden dat het kan werken als mentorprojecten en in bovental. Wat houdt zo'n mentorproject in? Is het in de huidige realiteit van een personeelstekort haalbaar om dit grootschalig uit te rollen in bovental? Hoe kan dat gegarandeerd worden?

Lutgard Vrints ging uitgebreid in op de financiering. Vroeger was er minder sprake van prestatiefinanciering. Het perverse effect daarvan was dat er opvang was die

bijna leegstond. Hoe kan dat voorkomen worden? Is de automatische toekenning van het laagste tarief een goed idee? Zo ja, voor wie moet dit ingevoerd worden?

De extra kosten kunnen zwaar doorwegen voor mensen met een laag inkomen. Hoe zou dat kunnen gecompenseerd worden?

Lutgard Vrints zei verder niet overtuigd te zijn van het duurder maken van de kinderopvang. Celia Groothedde vindt dat volksvertegenwoordigers best meer zouden mogen betalen voor kinderopvang. Hoe kijkt men daarnaar?

Overall in Vlaanderen, maar zeker in de grootsteden, doet zich momenteel een evolutie voor naar grotere concerns. Er worden grote bezorgdheden geuit over de statuten van hun werknemers en hun werkwijze. Worden die bezorgdheden gedeeld? Hoe moet het beleid daarmee omgaan?

Hoe kijkt Peter Emmery naar de verplichting van kinderopvang?

Op het vlak van veranderingen mag een baby in Nederland één à twee gezichten zien en een peuter drie à vier. Wat denkt Peter Emmery daarvan?

Op dit moment zijn er grote praktische problemen door de personeelsuitval en staat de kinderopvang voor het dilemma: sluiten of in overtal openhouden. Is er uitsluitel gegeven vanuit Kind en Gezin over hoe men met dergelijke situaties moet omgaan? Mogen initiatieven sluiten zonder subsidies te verliezen?

Niet alle onthaalouders zijn te vinden voor het werknemersstatuut. Vanuit bepaalde hoek is er zelfs sterk verzet. Wat is de visie hierop? Hoe vaak gebeurt er inspectie op schijnzelfstandigheid?

Een aantal initiatieven van trap 0 en 1 krijgen de mogelijkheid om over te gaan naar trap 2A, maar gaan daar niet op in omdat ze schrik hebben van de grote administratieve last. Is er voldoende ondersteuning voorzien? Hoe kunnen die initiatieven beter begeleid worden?

3. Replieken van Maaïke De Rudder

Maaïke De Rudder geeft aan dat er grote verschillen zitten tussen de initiatieven. Hoe wordt daarnaar gekeken? Is het een goed idee om de ratio te verlagen a rato van de huidige financieringsvoorwaarden?

Hoe zal de ratio evolueren als alle initiatieven op het niveau van trap 2A zouden gesubsidieerd worden?

Welke keuze zou het Consortium Kinderopvang maken tussen enerzijds de lonen gelijktrekken en anderzijds de verlaging van de ratio op basis van de huidige financieringsvoorwaarden?

4. Replieken van Lise Vandecasteele

Lise Vandecasteele verwijst naar een uitspraak van Mieke Segers waarin ze stelt dat er een gesprek was met minister Wouter Beke en dat er in juni opnieuw een gesprek gepland staat. Ze zei ook dat dit zal meegenomen worden in de begrotingsbesprekingen voor 2023. Er is een groot budget nodig en de terugverdien-effecten zullen zich pas op lange termijn voordoen. Dat bewijst de grote nood om de Vlaamse Regering aan te zetten om een substantieel budget te voorzien bij de begrotingsbesprekingen. De geschiedenis leert dat er grote druk van onderuit nodig is om grote kantelingen in gang te zetten. Hoe zal het Consortium Kinderopvang

de Vlaamse Regering ertoe brengen om een marshallplan voor de kinderopvang op te zetten?

De lonen in de sector zijn bijzonder laag. Tegelijk is er meer sprake van burn-out en chronische ziektes. Het is een vrouwelijk beroep, wat ervoor zorgt dat het ondergewaardeerd wordt. Heel wat mensen uit woonzorgcentra kiezen ervoor om in fabrieken aan de slag te gaan omdat de lonen daar hoger liggen. Moeten de zorgberoepen niet beter gewaardeerd worden?

XI. BIJKOMENDE ANTWOORDEN

1. Antwoorden van Anne Lambrechts

Anne Lambrechts antwoordt dat haar organisatie wel degelijk in overbezetting werkt. Elmer vzw streeft naar een bezettingsgraad van 90 procent. In de coronaperiode is dat niet gelukt. Elk procent maakt een groot verschil in het budget; daarom wordt daarop gemonitord. De bezetting moet voldoende hoog liggen om de financiële leefbaarheid te garanderen.

2. Antwoorden van Mieke Daems

Mieke Daems bevestigt dat de dienstverlening vanuit Mentos vzw gratis is. Het aantal van 37 ondersteuners is berekend op de ondersteuning van de hele doelgroep van de laagste subsidietrappen, namelijk trappen 0, 1 en de kleine initiatieven in trap 2 en 3 tot achttien plaatsen. Men heeft recht op minstens twee bezoeken per jaar. Dit wordt verder uitgebreid op basis van de noden die vastgesteld worden tijdens die twee bezoekenmomenten. Gemiddeld komt dat op vier ondersteuningsmomenten per jaar. Daarnaast zijn er andere vormen van ondersteuning. Er is 1,5 vte in dienst bij Mentos vzw, de overige subsidies worden doorgestort naar de partners die daarmee hun ondersteuners tewerkstellen.

3. Antwoorden van Barbara Dupuis

Barbara Dupuis weet niet hoe dat georganiseerd wordt, maar dergelijke verhalen komen wel naar boven in de groep 'Wij willen erkenning'. Dat is slechts mogelijk omdat de inspectie zo weinig langskomt. Daarnaast is er de vraag of de bezoeken overal onaangekondigd zijn, want bij aangekondigde bezoeken kunnen de plannen daarop aangepast worden. Er zou een orgaan moeten zijn dat dergelijke praktijken moet kunnen controleren en er de nodige gevolgen moet aan geven.

4. Antwoorden van Mieke Coulembier

Mieke Coulembier zegt dat bij gebrek aan personeel de ouders opgebeld worden met de boodschap dat de kinderen niet kunnen komen. Het initiatief blijft die dag wel open, maar dan wordt een keuze gemaakt wie wel wordt opgevangen en wie niet.

5. Antwoorden van Dieter Vanhecke

Dieter Vanhecke antwoordt dat de Zorginspectie onaangekondigde controles doet. Hij herhaalt dat hij een indienstratio aangaf. De subsidie is berekend op het aantal dagen dat men open is, maar het is niet zo dat meteen alle subsidies wegvallen als men dat niet haalt. Hij zal het actief communiceren daaromtrent aankaarten binnen het agentschap.

De spreker kan niet aangeven hoeveel bijkomende plaatsen er vandaag ingevuld zijn. Wanneer organisatoren die plaatsen creëren, vragen ze bij het agentschap een vergunning aan. Daarna start de subsidie. Er kan wel een cijfer gegeven worden

over hoeveel plaatsen al gestart zijn. Het is pas in de loop van het jaar dat men een zicht krijgt op hoe die ook ingevuld worden (op basis van het bezettingscijfer). Bovendien zit men met een meerjarenprogrammatische. Er zijn daarin al budgetten toegewezen die pas beschikbaar komen in 2023-2024. Sommige voorzieningen die extra plaatsen toegewezen kregen, kunnen daar pas dan mee starten.

Wat de Lokale Loketten Kinderopvang betreft, gaat het om zaken die nu al tot hun opdracht behoren. Zo geeft men nu al de registratie van de onbeantwoorde vragen door aan het agentschap. Het opbouwen van netwerken wordt nog niet verwacht van de Lokale Loketten Kinderopvang. Dit zit verwerkt in de oefening 'Vroeg en nabij'. Dieter Vanhecke zou het goed vinden dat de loketten evolueren naar gezinsloketten met een bredere rol op het vlak van gezinsondersteuning. Het klopt evenwel dat de subsidiëring van de Lokale Loketten Kinderopvang beperkt is.

Dieter Vanhecke deelt de bezorgdheden over de zijinstroom. Tegelijkertijd is de problematiek zeer acuut en is zijinstroom een mogelijke oplossing, al moet de kwaliteit continu bewaakt worden.

6. Antwoorden van Mieke Segers

Mieke Segers stelt vast dat er inderdaad een tekort is aan kinderopvangplaatsen, al verschilt dat per regio. Er is een goede spreiding nodig.

Het Consortium Kinderopvang is organisch gegroeid en wil namens de hele sector spreken. Door verschillende partners aan tafel samen te brengen, wordt het brede spectrum in beeld gebracht. De kwaliteit moet voor iedereen vooropstaan. Daarom steunt men het idee van gelijke lonen voor gelijke voorwaarden. Maar het klopt dat het Consortium Kinderopvang een beperkt aantal partners heeft, al blijft het de bedoeling om dat breed open te trekken.

Binnen de verschillende pools gezinsopvang lopen er momenteel mentorprojecten. Die worden in functie van de EVC-trajecten ondersteund. Dat is een mooie praktijk.

Wat betreft de bezorgdheden over de grote concerns antwoordt Mieke Segers dat ze momenteel onvoldoende informatie heeft om daarover te oordelen.

Al de punten zoals aangehaald door het Consortium Kinderopvang zijn met elkaar verweven. Dat maakt het moeilijk om daar prioriteiten in aan te duiden. Er moet op verschillende punten geïnvesteerd worden. Een betere ratio is overal nodig. Ook in trap 2A botst men op de grenzen en is de ratio te hoog. Dat valt dus niet te koppelen aan de financieringsvoorwaarden.

Het klopt dat het moeilijk is om een engagement over de legislaturen heen te maken. Daarom moet er een gefaseerd plan komen. De huidige Vlaamse Regering kan een plan uittekenen dat doorheen verschillende legislaturen uitgerold kan worden. Als het maatschappelijk en politiek draagvlak kan vergroot worden, dan kunnen er engagementen aangegaan worden met een volgende Vlaamse Regering, ongeacht de samenstelling ervan.

7. Antwoorden van Peter Emmerly

Peter Emmerly zegt dat er nu ook geen verplichting is om de peuters en kleuters naar school te laten gaan. Daar valt nochtans iets voor te zeggen. Verplichting in de kinderopvang zal niet werken. Maar hoe jonger kinderen gestimuleerd en ondersteund worden in hun ontwikkeling, hoe positiever de effecten op lange termijn zijn. Het kan ertoe bijdragen om uit een sociaaleconomische achterstand te geraken.

Peter Emmery onderschrijft de ratio's zoals die gehanteerd worden in Nederland. Die sluiten nauw aan bij het aantal hechtingsfiguren dat kinderen gemiddeld aankunnen op die leeftijd.

8. Antwoorden van Lutgard Vrints

Lutgard Vrints wijst op een extra parameter bovenop de prestatiefinanciering om lege plaatsen tegen te gaan, zijnde de bezettingsgraad. De voorzieningen moesten altijd de bezettingsgraad halen. Het is haar niet duidelijk vanwaar het idee komt dat er lege plaatsen waren, want dat was vroeger ook niet het geval. Het kan zijn dat er in Brussel uitzonderingen waren en de bezettingsgraad lager mocht zijn omdat het ooit moeilijk was om de plaatsen in de opvang gevuld te krijgen. Maar dat is iets van vijftien jaar geleden. De bezettingsgraad is nog iets anders dan een prestatiefinanciering of een vaste vergoeding.

De automatische toekenning was een van de standpunten die de Gezinsbond verdedigde op het kabinet van minister Wouter Beke. Dat zou moeten gelden voor iedereen die van een uitkering leeft, ongeacht het soort uitkering.

Wat betreft de extra's ijverde de Gezinsbond sterk voor een duidelijke omschrijving van de parameters omdat er toen sterk werd aangestuurd op deregulering. Het standpunt toen was dat voor de extra's enkel de kostprijs kon gevraagd worden en er een strikte limitatieve oplossing was waarvoor extra's konden gevraagd worden. De Gezinsbond is het er niet mee eens dat de administratieve kost daar ook onder valt, maar dat vormde een deel van het bereikte compromis.

Wat betreft het duurder maken van de kinderopvang geeft Lutgard Vrints aan een genuanceerd standpunt in te nemen. Er zit rek op de kostprijs, maar die is ook beperkt. Er zijn inderdaad mensen die heel veel verdienen, maar de vraag is vanaf welk bedrag iemand veel verdient.

De opkomst van de grote concerns lijkt een evolutie te zijn. Er was een discussie over welke organisatorische statuten worden toegelaten. In de zorg zou het sociaal oogmerk moeten vooropgesteld worden als een voorwaarde en vergoedingen zouden niet zomaar naar aandeelhouders mogen vloeien. Michel Vandebroeck is in dezen de specialist. Er is handhaving mogelijk, ook met betrekking tot schijnzelfstandigheid. Maar wat als de inspectiedienst onderbemand is? Daarnaast moet er preventief in de plaats van curatief gewerkt worden.

Wat betreft de controles op schijnzelfstandigheid gaf het agentschap Opgroeien enkele jaren geleden aan daarop te willen inzetten en waren er contacten tussen het agentschap en de sociale inspectie.

9. Antwoorden van Nathalie Winters

Nathalie Winters herhaalt dat er een groot personeelstekort is in de kinderopvang. Dat ligt onder andere aan hoe er wordt gekeken naar de job van medewerker in de kinderopvang. Er is meer erkenning nodig. Meer aanzien en waardering voor het werk zal de instroom ten goede komen. Dat kan bereikt worden door het opzetten van campagnes. Er worden heel wat kwalificatievoorwaarden gevraagd. Maar tegenover bijscholing en groei moeten correcte lonen staan. Vaak hebben de mensen dezelfde kwalificatie zoals de mensen die werken in woonzorgcentra, terwijl daar de lonen wel gevoelig verhoogd werden.

Zowel de ratio als de looneisen zijn belangrijk voor het Consortium Kinderopvang. Als de ratio verlaagt, zal de job aantrekkelijker worden omdat de werkdruk zal dalen. Maar zonder correcte lonen in de sector worden de mensen niet aangetrokken. Binnen de huidige legislatuur moeten de groeipaden trap 2B naar trap 2A

gerealiseerd worden en de lonen conform de voorwaarden verbeteren samen met de ratio.

Het verzet van bepaalde sui-generisonthaalouders tegen de overgang naar een werknemersstatuut heeft te maken met hoe men kijkt naar het inkomen. Kijkt men naar de fiscaal vrijgestelde vergoedingen die te combineren zijn met uitkeringen of kijkt men naar een vast maandloon wat rust en zekerheid biedt? Het wordt ook vaak op gezinsniveau bekeken. Onthaalouders sui generis die acht à negen kinderen opvangen, hebben een gemiddeld nettomaandinkomen tussen de 2000 en 3000 euro. Daardoor is het niet aantrekkelijk om in een werknemersstatuut te stappen. Door de beperkte middelen om werknemersstatuten te creëren werd gekozen om onthaalouders in de gezinsopvang die geïsoleerd werken te ondersteunen en een werknemersstatuut aan te bieden. Van zodra er meer middelen zijn om het werknemersstatuut voor iedereen toegankelijk te maken en er gewerkt kan worden naar een correcte verloning van onthaalouders door een verhoging op basis van anciënniteit, zal het aantrekkelijker zijn om over te stappen naar een werknemersstatuut.

Nathalie Winters heeft geen zicht op het aantal controles op schijnzelfstandigheid. Het is de betrokken werknemer die een mandaat moet geven om daarmee aan de slag te gaan. Daar knelt het schoentje vaak. Als men zich bewust is van de schijnzelfstandigheid, probeert men van werk te veranderen. Door bewustmakingsacties omtrent lonen maken mensen bewustere keuzes en is er een verschuiving merkbaar van zelfstandigheid richting de trap 2A-organisaties.

Stefaan SINTOBIN,
voorzitter

Katrien SCHRYVERS
Koen DANIELS
Ann DE MARTELAER,
verslaggevers

Gebruikte afkortingen

ACR	adult child ratio
ACV	Algemeen Christelijk Vakverbond
bbp	bruto binnenlands product
cao	collectieve arbeidsovereenkomst
CAW	centrum algemeen welzijnswerk
CLB	centrum voor leerlingenbegeleiding
CVO	centrum voor volwassenenonderwijs
EVC	elders verworven competentie / eerder verworven competentie / erkenning van verworven competenties
hbo5	hoger beroepsonderwijs 5
HIVA	Hoger Instituut voor de Arbeid (van de KU Leuven) (nieuwe benaming voluit = Onderzoeksinstituut voor Arbeid en Samenleving)
IKT	inkomenstarief
KU Leuven	Katholieke Universiteit Leuven
OCMW	Openbaar Centrum voor Maatschappelijk Welzijn
OESO	Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling
ONE	Office de la Naissance et de l'Enfance
PJK	Pedagogie van het Jonge Kind
RSZ	Rijksdienst voor Sociale Zekerheid
RVA	Rijksdienst voor Arbeidsvoorziening
SERV	Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen
UGent	Universiteit Gent
VGC	Vlaamse Gemeenschapscommissie (van het Brusselse Hoofd- stedelijke Gewest)
VIA	Vlaams intersectoraal akkoord
vte	voltijdsequivalent / voltijdequivalent